

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

GYMNÁZIUM ANTONA BERNOLÁKA
LICHNEROVA 69, 903 01 SENEC

DEJEPIS, GEOGRAFIA,
OBČIANSKA NÁUKA

ISCED 2, ISCED 3A

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBSAH

Dejepis	8-ročná forma štúdia	4
dejepis	príma(ISCED 2).....	14
dejepis	sekunda (ISCED 2).....	19
dejepis	tercia(ISCED 2).....	24
dejepis	kvarta(ISCED 2).....	30
dejepis	(ISCED 3A).....	35
dejepis	kvinta(ISCED 3A).....	46
dejepis	sexta (ISCED 3A).....	53
Dejepis	septima (ISCED 3A).....	60
Seminár z dejepisu	oktáva (voliteľný predmet).....	67
Geografia	8-ročná forma štúdia.....	82
geografia	príma (ISCED 2).....	96
geografia	sekunda (ISCED 2).....	111
geografia	tercia (ISCED 2).....	131
geografia	kvarta (ISCED 2).....	142
geografia	(ISCED 3A).....	152
geografia	kvinta (ISCED 3A).....	167
geografia	sexta (ISCED 3A).....	174
Geografia	septima.....	190
Geografia	oktáva.....	196
Seminár z geografie	oktáva (voliteľný predmet).....	203
Občianska náuka	8-ročná forma štúdia.....	229
občianska náuka	príma (ISCED 2).....	242
občianska náuka	sekunda (ISCED 2).....	248
občianska náuka	tercia (ISCED 2).....	253

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

občianska náuka	kvarta (ISCED 2)	257
Občianska náuka	ISCED 3A	263
Občianska náuka	septima	274
Občianska náuka	oktáva	280
Spoločenskovedný seminár	oktáva (voliteľný predmet).....	285

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

HODINOVÉ DOTÁCIE

Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Človek a spoločnosť	dejepis	1	1	1	2	2	2	2	0
	geografia	1	1	1	1	1	2	1+1	1+1
	občianska náuka	1	1	0,5+0,5	0,5+0,5	0	0	2	1+1
	seminár z dejepisu								2
	seminár z geografie								2
	spoločenskovedný seminár								2

DEJEPIS

8-ROČNÁ FORMA ŠTÚDIA

SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Riziká
zapojenie učiteľa do modernizácie vzdelávacieho procesu pomocou IKT v predmete dejepis využívanie IKT v predmete návštevy seneckého múzea účasť na besedách s historikmi dejepisná olympiáda	nízky počet hodín v prvých štyroch triedach osemročného gymnázia(príma – kvarta) = 33 hodín nedostatok nových didaktických pomôcok	medzipredmetové vzťahy	nedostatok financií na modernizáciu vzdelávacieho procesu

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Dejepis spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou náukou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. Tí si v ňom postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s historickým procesom ako jedným zo základných predpokladov komplexného poznávania sveta a ľudskej spoločnosti.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie continuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenstiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

CIELE PREDMETU

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom:

- poznávať históriu, ktorá nepredstavuje uzavretú minulosť (sumu faktov a letopočtov) so vždy konečnými a jednostrannými interpretáciami
- poznávať históriu, ktorá je výsledkom mnohostranného a protirečivého procesu
- poznávať históriu na základe kritickej analýzy primeraných multiperspektívnych (mnohostranných) školských historických prameňov, ktoré považujeme za základný prostriedok nadobúdania spôsobilosti rozumieť dejinám, preto aj za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i učebníc dejepisu
- rozvíjať komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, prostredníctvom ktorých žiaci riešia uvedené úlohy a problémy
- rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti
- závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE (SPÔSOBILOSTI)

ŽIACI SI KLADÚ OTÁZKY - POUŽIJÚ ICH NA OSVOJOVANIE DANÝCH VÝZNAMOV, KTORÉ SÚVISIA S RIEŠENÍM ZÁKLADNÝCH OPERÁCIÍ.

S HISTORICKÝM ČASOM

- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy v chronologickej postupnosti
- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy do synchronných celkov
- rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja na základe prijatých kritérií
- identifikovať rôzne časové štruktúry historického vývoja
- používať periodické termíny – medzníky ako jeden z prostriedkov orientácie v minulosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

S HISTORICKÝM PRIESTOROM

- rozlišovať medzi miestnymi, regionálnymi, národnými, globálnymi historickými javmi a procesmi
- vystihnúť základné vývinové charakteristiky miestnych, regionálnych, národných, globálnych historických javov a procesov a prepojenosť medzi nimi
- chápať vzájomnú prepojenosť a podmienenosť hospodárstva, politiky, sociálnej organizácie a kultúry
- chápať vzťahy medzi individuálnym a sociálnym životom
- chápať úlohu osobností v dejinách

S HISTORICKÝMI FAKTAMI, UDALOSŤAMI, JAVMI A PROCESMI

- sledovať proces vývoja platidiel od najstarších čias až po súčasnú dobu a aj tieto vedomosti a poznanie jednotlivých pojmov z oblasti finančnej gramotnosti má byť schopný využiť na finančné zabezpečenie vlastnej budúcnosti
- vyčleniť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces
- charakterizovať historické udalosti, javy, procesy na základe určujúcich znakov
- určiť príčiny a vymedziť dôsledky historických udalostí, javov a procesov
- vymedziť a popísať charakteristické znaky jednotlivých historických období, civilizácií, kultúr
- objasniť vývinové a typologické zvláštnosti historických období, civilizácií v jednotlivých krajinách, oblastiach a regiónoch
- charakterizovať vzhľadom na historickú podmienenosť ekonomické, sociálne, politické a kultúrne faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- určiť vzhľadom na historickú situáciu význam a úlohu jednotlivých oblastí života spoločnosti a človeka, predovšetkým mytológiu, náboženstvo, vedy, umenie, každodenný život

APLIKUJÚ ICH V NOVÝCH SITUÁCIÁCH, V „SKÚMATEĽSKÝCH“ POŠTOJOCH A PRACOVNÝCH POSTUPOCH PRI ANALÝZE ŠKOLSKÝCH HISTORICKÝCH PÍSOBNÝCH, OBRAZOVÝCH, GRAFICKÝCH A HMOTNÝCH PRAMEŇOV - STOPÁCH PO MINULOSTI.

- pri vymedzovaní predmetu skúmania
- pri analyzovaní štruktúry problému
- pri rozlišovaní kľúčových problémov, otázok
- pri vyjadrovaní toho, čo už vieme a čo ešte musíme odhaliť
- pri myslení v alternatívach
- pri vytvorení plánu skúmania
- pri komunikácii v „skúmateľskom“ tíme o výsledkoch skúmania
- pri vytváraní záznamu zo skúmania

PRI VYHLÁDÁVANÍ RELEVANTNÝCH INFORMÁCIÍ

- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických i z textov

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- kombinovaných
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
- z odbornej, populárnovedeckej literatúry a historickej beletrie

PRI VYUŽÍVANÍ TÝCHTO INFORMÁCIÍ A VERIFIKOVANÍ ICH HODNOTY

- pri vyberaní informácií
- pri organizovaní informácií
- pri porovnávaní informácií
- pri rozlišovaní informácií
- pri zaraďovaní informácií
- pri kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

PRI ŠTRUKTÚROVANÍ VÝSLEDKOV, VÝSTUPOV A POTVRDENÍ VYBRANÉHO POSTUPU

- pri zoradení výsledkov
- pri rozpoznaní podstatného od nepodstatného pri určovaní podstatného, kľúčového
- pri integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
- pri vyhodnocovaní správnosti postupu
- pri tvorbe súboru vlastných prác (portfólio)

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa presňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

KLASIFIKÁCIA A HODNOTENIE

Klasifikácia v predmete (ISCED 2) sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl.

Pri klasifikácii výsledkov v predmete sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť a tvorivosť,
- b) kvalita a rozsah získaných schopností vykonávať požadované intelektuálne a praktické činnosti pri realizácii experimentov,
- c) schopnosť zaujať stanovisko a uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení prírodných javov a zákonitostí, prípadne teórií,
- d) schopnosť využívať a zovšeobecňovať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach pri experimentoch,
- e) celistvosť, presnosť, trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií, zákonitostí a vzťahov, teórií,
- f) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- g) presnosť, výstižnosť, odborná a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- h) kvalita výsledkov činnosti,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

i) osvojenie účinných metód samostatného štúdia a schopnosti učiť sa učiť.

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Chápe vzťahy medzi prírodnými javmi, zákonitosťami a teóriami. Myslí logicky správne, zreteľne sa u neho prejavuje samostatnosť a tvorivosť. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov a diskutovať o správnosti, kvalite a efektívnosti daných riešení. Svoje vedomosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Pri riešení teoretických úloh a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí postupuje samostatne, len s malými podnetmi od učiteľa. Myslí správne, v jeho myslení sa prejavuje logika a tvorivosť. Vie analyzovať predložené problémy a samostatne navrhnúť primeraný postup na ich riešenie. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov. Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak osvojené vedomosti a zručnosti interpretuje samostatne s občasnými usmerneniami vyučujúceho. Jeho myslenie je takmer vždy správne a tvorivosť sa prejavuje len s usmernením vyučujúceho. Ústny a písomný prejav je čiastočne správny. Jeho kvalita výsledkov je na dobrej úrovni.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a praktických činností je málo pohotovú. Osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh zvládne iba za aktívnej pomoci vyučujúceho. Jeho logika myslenia je na nižšej úrovni a myslenie nie je tvorivé.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak vedomosti a zručnosti požadované vzdelávacími štandardmi si neosvojil, má v nich závažné nedostatky a chyby nevie opraviť ani s pomocou vyučujúceho. Neprejavuje samostatnosť v myslení.

V rámci snahy o prekonanie tzv. transmissívnej výučby dejepisu - odovzdávanie hotových poznatkov vysvetľujúcimi metódami - sa na hodinách chceme snažiť o aplikáciu nových prístupov, zdôrazňujúcich aktívne učenie – hľadanie a objavovanie poznatkov. Za vhodné metódy na dosiahnutie týchto cieľov považujeme:

- - prácu s mapou, s obrazom, s prameňmi
- - samostatnú prácu
- - prácu s IKT, prezentácie

V dôsledku použitia týchto metód budú podkladom pre klasifikáciu a hodnotenie žiakov okrem klasických testov a ústneho overovania vedomostí aj výsledky práce žiakov v súvislosti s vyhľadávaním informácií a tvorbou prezentácií. Predmetom hodnotenia sa stane tiež aktivita vyvíjaná žiakmi pri aplikácii nových metód. To by malo mať na študentov motivačný účinok.

Možnú prekážku v dosiahnutí daného cieľa vidíme v nízkej dotácii hodín dejepisu v nižších ročníkoch osemročného gymnázia (príma – kvarta) – 33hodín.

SÚŤAŽE, PROJEKTY A EXKURZIE

- Vedomostné olympiády
- Exkurzie: Smolenický zámok, Plavecký hrad, Lednice
- Návšteva múzeí (Senec- Mestské múzeum, Bratislava- Bratislavský hrad, hrad Devín)

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby dejepisu sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z nich sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych dejinných obdobiach a v rôznych oblastiach sveta,
2. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
3. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
4. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. sledovať proces vzniku a rozšírenia jednotlivých druhov médií a ich vplyvu na spoločnosť v danej dejinnej situácii,
3. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
4. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
5. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. spoznanie kultúry svojho národa, ale aj iných národov, histórie, tradícií a zvykov ich predstaviteľov, rešpektovanie rovnocennosti týchto kultúr,
2. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
3. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
4. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebazpoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. spoznávať kultúrneho dedičstvo našich predkov,
2. poznávať zvyky, tradície predkov, ich ľudové povesti, piesne, tradičné ľudové remeslá, jedlá,
3. objavovanie Slovenska a osobitostí jednotlivých jeho regiónov prostredníctvom exkurzií,
4. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
5. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultívovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šetriť,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

*Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.***

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

DEJEPIS

PRÍMA(ISCED 2)

UČEBNÉ ZDROJE

- Literatúra**
KRASNOVSKÝ, B., MIHÁLIKOVÁ M., TONKOVÁ M.:Dejepis pre 6. ročník základnej školy a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo - Mladé letá, 2011. 95 s.

atlas:
GURŇÁK D. : Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
- Didaktická technika**
PC, dataprojektor
- Materiálne výučbové prostriedky**
nástenne mapy- historická mapa antického Grécka,mapa európskych kráľovstiev, DVD- Alexander Veľký, prezentácie, Infovek.sk- Egypt.cz, sikyon.com
- Ďalšie zdroje**
Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Dejiny Zeme Pravek	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti - 2		Geografia- kontinenty
Prvé staroveké civilizácie	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 5 Enviromentálna výchova- 1	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- oblasť Malej Ázie
Staroveké Grécko	Enviromentálna výchova- 1	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- Peloponézsky poloostrov
Staroveký Rím	Tvorba projektu a prezentačné		Geografia- Európa, Apeninský poloostrov

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	zručnosti- 6 Ochrana života a zdravia- 2		
Na ceste k stredoveku	Multikultúrna výchova- 3		Geografia- Európa

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metody	formy	metody	prostriedky
Dejiny Zeme Pravek	Najstaršie dejiny Zeme	fosílie	Žiaci: -sledujú proces formovania života Zemi do obdobia štvrtohôr - orientujú sa v základných obdobiach histórie sveta	prezentácia	Vyučovacia hod.	- ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	História a pravek	artefakty, lokalita,	- analyzujú pracovné nástroje pravekých ľudí, - zhodnotia význam najdlhšie používaného pracovného materiálu – kameňa, - rozpoznajú rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov,	dialóg	Skupinová práca	- písomné skúšanie	Didaktický test
	Život v kamennej dobe	reštaurovať		samostatná práca, výklad	diskusia		
	Neolitická revolúcia	antropogenéza, domestikácia, homo, palisáda, revolúcia		výklad			
	Doba bronzová	megalit,	Žiaci - porovnajú kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi, - porovnajú výhody a nevýhody týchto nástrojov, resp. zbraní, - identifikujú nástroje a zbrane človeka medenej doby, - zovšeobecnia spôsob obživy a života ľudí v medenej dobe na základe príbehu Ōtziho, - zostavia správu zo skúmania spôsobu obživy a života pravekých ľudí, - odhalia postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti, - uvedú následky objavenia železa	výklad, dialóg	Vyučovacia hod. diskusia	- ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Zmeny v spoločnosti a v náboženstve v dobe bronzovej	polyteizmus, hierarchia štát, zákonník oppidum, kanibalizmus		výklad	individuálna práca	- písomné skúšanie	Didaktický test
	Doba železná			práca vo dvojiciach			
Prvé staroveké civilizácie	Civilizácie starého Orientu	klinové písmo, monoteizmus, reforma,	Žiaci - odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov, - identifikujú znaky zavlažovacieho poľnohospodárstva, - analyzujú vnútorné členenie spoločnosti	práca s mapou	Vyučovacia hod. diskusia	- ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Sumeri, Babylončania, Chetiti, Feničania Staroveký Egypt	zikkurat, žoldnier		tajnička práca s obrazovým materiálom	individuálna práca	- písomné skúšanie	Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		hieroglyfické písmo	v mestskom štáte, - zhodnotia premeny a význam písma pre spoločnosť najstarších štátov, - zostavia obrazový materiál o kultúrnych pamiatkach najstarších štátov, - identifikujú poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes,				
Staroveké Grécko	Grécko bájí a povestí Dávnoveké Grécko Veda a vzdelanie v dávnovekom Grécku	antický, aristokracia drakonický, ostrakizmus demokracia, tyrania	Žiaci - odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami a vznikom množstva nezávislých mestských štátov v Grécku, - rozoznajú rôznu formu vlády v mestských štátoch na príklade Atén a Sparty, - analyzujú spôsob života a formu vlády v Aténach za Perikla, - analyzujú Periklovu reč o aténskej demokracii, - kladú základné analytické otázky školskému historickému písomnému prameňu, - pochopia problém rovnosti a nerovnosti, - zdôvodnia významné postavenie telesnej výchovy v mestských štátoch, - vymedzia olympijské disciplíny, v ktorých sa dodnes súťaží, - zhodnotia význam olympijských myšlienok v minulosti i prítomnosti,	prezentácia výklad, rozhovor samostatná práca, výklad	Vyučovacia hod. Frontálna diskusia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Grécko – perzské vojny Peloponézska vojna Macedónia a helenistický svet	expansion, krídlo, tylo monarchia, tylo, ústava helenizmus, idea, logika	Žiaci - zistia príčiny vojen Peržanov proti Grékom - posúdia dôvod významu Atén ako najvýznamnejšieho gréc. mestského štátu - sledujú proces vzniku helenistických štátov	výklad, práca s mapou rozhovor, výklad práca s mapou, samostatná práca	Vyučovacia hod. diskusia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Staroveký Rím	Kráľovský Rím Rímska republika Výboje Rimanov a boje o moc v Rímskej republike	etnikum, Etruskovia patricijovia, plebejci, liktor, provincia,	Žiaci - analyzujú formu vlády v rímskej republike ako mestského štátu, - analyzujú spôsob obživy a života v Ríme, - dokumentujú expanziu mestského štátu a jeho premenu v ríšu, - rozoznajú vnútorné dôsledky expanzie pre politickú premenu republiky na cisárstvo,	prezentácia výklad, práca s prameňom práca s mapou, výklad	Vyučovacia hod. Základný typ diskusia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		republika, senát, diktátor, gladiátor					
	Rímske cisárstvo Najvýznamnejší rímski cisári Rímska kultúra	edikt, dominát, légia, legát, principát, tetrarchia, katapult	Žiaci - rozoznajú príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž stredného Dunaja, - zostavia stručný informačný materiál o živote v rímskych táboroch na našom území, - rozoznajú dôležitosť gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry, - zostavia obrazový materiál o divoch starovekého sveta,	práca vo dvojiciach, výklad samostatná práca dialóg	Vyučovacia hod. opakovacia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Na ceste k stredoveku	Kresťanstvo v rímskej ríši Svet a ľudia za hranicami Ríma Veľké sťahovanie národov	evanjelium, koncil, sekta stredovek, rodové spoločenstvo, chaos	Žiaci - odhalia príčiny prenasledovania kresťanov v rímskej ríši, - rozoznajú korene kresťanského náboženstva, - identifikujú hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom, - zhodnotia význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru, - porovnajú život germánskych kmeňov na našom území so skorším obdobím - sledujú proces presúvania národov Európou - zovšeobecnia príčiny zániku západorímskej ríše,	rozhovor, prezentácia výklad práca s mapou	Vyučovacia hod. diskusia individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Byzantská ríša Arabská ríša Franská ríša Feudalizmus Šírenia kresťanstva v stredovekej Európe Život v stredoveku Kultúra, veda a umenie v stredoveku	moslim, kalif majordóm feudum, šľachtic, vazal križiak, misionár mešťan, cech, epidémia univerzita, hrad, autonómia	Žiaci - odhalia okolnosti vzniku islamu, - zdôvodnia príčiny rýchleho rozširovania islam, - identifikujú odkaz arabskej kultúry pre európsku kultúru, - odhalia ciele expanzívnej politiky Justiniána, Karola Veľkého a arabských kalifov, - zhodnotia kultúrny odkaz Byzantskej a Franskej ríše, - odhalia nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev formujúcej sa stredovekej spoločnosti za pomoci grafu, - identifikujú spôsob života a obživy	výklad, samostatná práca práca s mapou výklad, samostatná práca práca s obrazovým materiálom dialóg dialóg, práca s prameňom			Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdôvodnia príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov, - zdôvodnia, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami, - zhodnotia význam stredovekých univerzít 				
	<p>Nové mocné kráľovstvá stredoveku Zhrnutie</p>	<p>dynastia, kniežatá</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> -vymenujú nové mocné kráľovstvá stredoveku 	<p>práca s mapou, výklad</p>	<p>Vyučovacia hod. diskusia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústne skúšanie - písomné skúšanie 	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DEJEPIS

SEKUNDA (ISCED 2)

UČEBNÉ ZDROJE

- Literatúra**

učebnice:

LUKAČKA J., TONKOVÁ M., KAČÍREK Ľ., HANOVÁ S.: Dejepis pre 7. ročník základnej školy a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo - Mladé letá, 2011. 103 s.

KOVÁČ D. a kol.: Dejepisná čítanka 2., Orbis Pictus Istropolitana, s. r. o., 2003

atlasy:

GURŇÁK D. : Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.

ČEMAN R.: Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.

- Didaktická technika**

PC, dataprojektor

- Materiálne výučbové prostriedky**

nástenné mapy, videonahrávky, DVD, prezentácie

- Ďalšie zdroje**

Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 1 Multikultúrna výchova- 1 Osobnostný a sociálny rozvoj- 4 Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 4	2.3: Kontrolovať osobné informácie	Geografia- stredná Európa Občianska náuka- multikultúrna výchova
Slováci v Uhorskom kráľovstve	Multikultúrna výchova- 3 Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 1		Geografia- stredná Európa Občianska náuka- multikultúrna výchova

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 3		
Rodí sa európska spoločnosť	Mediálna výchova- 4 Multikultúrna výchova- 2 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 6 Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 5		Geografia- stredná Európa Občianska náuka- multikultúrna výchova
Habsburská monarchia v stredoveku	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 3 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 3		Geografia- stredná Európa Občianska náuka- multikultúrna výchova

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	formy	prostriedky
Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	Úvodná hodina Život našich predkov Nitrianske kniežatstvo Veľká Morava Misionári Konštantín a Metod Kultúrny prínos Veľkej Moravy	brtníctvo, rekonštrukcia palisáda liturgia, archeológia mučeník, dišputa asimilácia, etnikum	Žiaci sú schopní: - opísať pravlasť Slovanov, dôvody a územia sťahovania, - identifikovať vzťahy medzi Slovanmi a Avarmi, - uviesť príčiny vzniku Samovej ríše a jej význam, Žiaci vedia: - opísať vznik a rozmach Veľkomoravskej ríše, - opísať Veľkomoravskú ríšu počas panovania Rastislava a Svätopluka, - zhodnotiť prínos Cyrila a Metoda pre rozvoj našej kultúry a štátnosti, - opísať kultúru a vzdelanosť vo Veľkomoravskej ríši,	prezentácia práca s obrazovým materiálom výklad, práca s obrazovým materiálom, práca s prameňom samostatná práca rozhovor	Vyučovacia hodina Základný typ frontálna	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Slováci v Uhorskom kráľovstve	Kráľovstvo svätého Štefana Nitrianske údelné vojvodstvo Ondrej II. a Zlatá bula Tatársky vpád Matúš Čák Trenčiansky Zlatá baňa Uhorska Vláda Žigmunda Luxemburského Husiti Matej Korvín	klérus, opásanie mečom župa, župan bula privilégia familiár, konfiškácia prísazný kacír, koncil, relikvia bratříci jiskrovci, monarchia	Žiaci vedia: - vysvetliť vznik Uhorského kráľovstva a prínos predkov Slovákov pri jeho utváraní, - zhodnotiť vládu Štefana 1., - zhodnotiť význam Nitrianskeho vojvodstva, - analyzovať Zlatú bulu Ondreja II., - vysvetliť, prečo dochádzalo v Uhorsku k neustálemu boju o trón, - analyzovať a zhodnotiť spôsob života ľudí vo vrcholnom stredoveku a dnes, - zdôvodniť hospodársky rozkvet za vlády Karola Róberta, - zhodnotiť význam banských miest na	výklad, rozhovor práca s rodokmeňom výklad práca s mapou samostatná práca práca s prameňom práca vo dvojiciach tajnička rozhovor, výklad prezentácia	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Čo sme sa naučili		Slovensku, zlatá baňa Uhorska, - zhodnotiť význam vnútornej a zahraničnej politiky Ľudovíta I. a Žigmunda Luxemburského, - opísať vládu Mateja Korvína, - opísať kultúru v Uhorsku vo vrcholnom stredoveku, - vyhľadať obrazový materiál z gotickej cesty				
Rodí sa európska spoločnosť	Talianske mestské štáty Európa humanistov – filozofov a vedcov Objaviteľské výpravy Objavitelia a objavovaní Reformácia a katolícka reforma Svetové hospodárstvo a nové usporiadanie štátov Vek rozumu – osvietenstvo Historická exkurzia	humanizmus, renesancia heliocentrizmus kartografia kolonializmus odpustky, teológia, reforma absolutizmus encyklopédia	Žiaci sú schopní: - charakterizovať humanizmus a renesanciu, zhodnotiť význam kníhtlače pri rozvoji vzdelanosti, - napísať krátku esej o význame písaného slova - rozlíšiť a analyzovať pojmy objavitelia a dobyvatelia, - uviesť príčiny zámorských objavov, - posúdiť dôsledky zámorských objavov, - zhodnotiť význam zámorského obchodu, - zakresliť do obrysovej mapy smery objavných plavieb, - opísať príčiny vzniku reformácie, - analyzovať písomný prameň, z problematikou reformácie, - analyzovať a zhodnotiť reformné učenia, - vysvetliť dôvody protireformácie, Žiaci vedia: - opísať a porovnať prácu remeselníka v cechu a v manufaktúre, - opísať život mešťana, - zostaviť správu o spôsobe života remeselníka, hospodárskych zmien v	samostatná práca práca vo dvojiciach, práca s textom práca s mapou práca s prameňom výklad, rozhovor samostatná práca prezentácia demonštrácia	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Habsburská monarchia v stredoveku	Bitka pri Moháči	beg, pašalík, sandžak	novoveku, Žiaci vedia: - opísať moháčsku bitku a jej dôsledky, - charakterizovať postavenie Slovenska v susedstve Osmanskej ríše, - uviesť príčiny a dôsledky protihabsburských povstaní v Uhorsku, - objasniť postavenie Slovenska v Habsburskej monarchii, - zostaviť obrazový materiál o Bratislave ako hlavnom a korunovačnom meste Uhorska, - charakterizovať osvietenský absolutizmus, - zhodnotiť význam reforiem Márie Terézie a Jozefa II., - prezentovať významné slovenské osobnosti napísaním krátkej práce alebo power point.	výklad, práca s mapou rozhovor, práca vo dvojiciach výklad samostatná práca tajnička výklad, rozhovor výklad, dialóg samostatná práca prezentácia	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Osmanská ríša Šírenie reformácie v Uhorsku Bratislava – hlavné mesto Uhorska Osvietenstvo Mária Terézia Jozef II. Epocha osvietenských vzdelancov Zhrnutie	synoda, rekatolizácia rezidencia, insígnie reforma pragmatická sankcia patent, dištrikt akadémia					

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**

učebnice

KOVÁČ D. a kol. : Dejepis 3. Na prahu moderného sveta, Orbis Pictus Istropolitana, s. r. o., 1995

KOVÁČ D. a kol. : Dejepis 3. Slovensko na prahu nového veku, Orbis Pictus Istropolitana, s. r. o., 1995

KOVÁČ D. a kol. : Dejepisná čítanka 3., Orbis Pictus Istropolitana, s. r. o., 1995

BEDNÁROVÁ M., KRASNOVSKÝ B., ULRICHOVÁ B. :Dejepis pre 8. ročník základnej školy a 3. ročník gymnázia s osemročným štúdiom. Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2011. 96 s.

atlasy:

GURŇÁK D.: Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.

ČEMAN R.: Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.

- **Didaktická technika**

PC, dataprojektor

- **Materiálne výučbové prostriedky**

nástenné mapy- historické, prezentácie

- **Ďalšie zdroje**

Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Novoveká Európa	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 1	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- Európa
Francúzska a americká revolúcia	Mediálna výchova- 3 Osobnostný a sociálny rozvoj- 1 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 6		Geografia- západná Európa, Severná Amerika
Európa po páde Napoleona	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 5		Geografia- Európa
Veda, technika, umenie a životný štýl Európanov	Ochrana života a zdravia- 1 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 5	3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov	Estetika, Výtvarná výchova, Technika
Moderný slovenský národ	Multikultúrna výchova- 1 Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 1 Mediálna výchova- 3 Osobnostný a sociálny rozvoj-1		Geografia- stredná Európa občianska náuka- medziľudské vzťahy SJ, literatúra – Bernolákovci, Štúrovci, spisovná slovenčina
Rakúsko - Uhorsko	Regionálna výchova a tradičná ľudová výchova- 2 Multikultúrna výchova- 3 Mediálna výchova- 1		Geografia- stredná Európa, Amerika občianska náuka- multikultúra, medziľudské vzťahy SJ- spisovná slovenčina
Prvá svetová vojna	Mediálna výchova- 5 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 6		Geografia- Európa

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				Formy	Metódy	Formy	Prostriedky
Novoveká Európa	Občianska vojna v Anglicku Francúzsko za vlády Ľudovíta XIV.	ohradzovanie, manufaktúra absolutizmus, merkantilizmus	Žiaci sú schopní: - na časovej osi vyznačiť obdobie 18. až 20. storočia a zapísať najvýznamnejšie udalosti - prečítať a kriticky zhodnotiť historický prameň z uvedeného obdobia - analyzovať myšlienkový smer vyzdvihujúci rozum - kriticky zhodnotiť dovtedajšie ľudské poznanie	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	prezentácia výklad, práca s obrazovým materiálom	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Francúzska a americká revolúcia	Veľká francúzska revolúcia Napoleon Bonaparte a napoleonské vojny Americká vojna za nezávislosť	deklarácia, privilégium Code civil, direktórium guerilla, hospodárska blokáda diskriminácia	Žiaci sú schopní - zdôvodniť úlohu občana na politickej scéne - na základe obrázkov a fotografií z učebnice, odbornej literatúry a pod. / - nakresliť pevnosť Bastilu, francúzskeho vojaka, meštana, mestský dom, a pod. - vysvetliť význam Občianskeho zákonníka - kriticky posúdiť príčiny a dôsledky francúzskej revolúcie - analyzovať príčiny a dôsledky vzniku cisárstva vo Francúzsku - napísať krátku prácu na tému francúzski encyklopedisti alebo Napoleon a pod. - vyhľadať údaje o bratislavskom mieri a prezentovať ich v krátkej informácii - na historickej mape vyhľadať a opísať politickú mapu Európy po	Vyučovacia hodina Základný typ	práca s prameňmi, prezentácia prezentácia, výklad, práca s mapami, demonštrácia samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			Viedenskom kongrese - menovať hlavné príčiny vypuknutia americkej vojny za nezávislosť				
Európa po páde Napoleona	Rusko v 19. storočí Zjednotenie Talianska Zjednotenie Nemecka Nepokoje na Balkánskom polostrove Znepriatenie veľmocí	dekabristi revolucionár, diplomacia provokácia svár, autonómia moloch, mobilizácia	Žiaci sú schopní - vymenovať znaky moderného národa - analyzovať príčiny a zdôvodniť význam zjednotenia Talianska a Nemecka - pochopiť proces formovania moderných národov - opísať nepokoje na Balkánskom polostrove a ich príčiny - menovať členov dvoch znepriatelených mocenských blokov	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	práca vo dvojiciach, výklad práca s mapou, rozhovor výklad, dialóg samostatná práca práca s mapou, práca s prameňom	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Veda, technika, umenie a životný štýl Európanov	Priemyselná revolúcia a modernizácia Kultúra a umenie 19. storočia Opakovanie – čo sme sa naučili	energia, Röntgenové lúče X fauvizmus, impresia	Žiaci sú schopní - identifikovať znaky priemyselnej revolúcie a jej vplyv na modernizáciu a vznik nových tried - porovnať výrobu tovaru v manufaktúre a v továrni - opísať prácu v továrni s prízvukom na prácu detí a žien - porovnať dopravné prostriedky parník a moderné lode, kónský záprah a železnice a automobil - menovať nové umelecké smery	Vyučovacia hodina Základný typ	výklad samostatná práca prezentácia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Moderný slovenský národ	Slovenské národné hnutie Anton Bernolák Slovenská vzájomnosť	Slovár, nárečie všeslovanská vzájomnosť striedavé hospodárstvo, jurát, evanjelické lýceum	Žiaci sú schopní - v krátkej práci opísať a vysvetliť postavenie menších národov v Uhorsku (Rumunov, Chorvátov, Slovákov) a ich boj za národnú slobodu. - kriticky posúdiť a zhodnotiť činnosť	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	výklad, práca vo dvojiciach samostatná práca, dialóg výklad práca s prameňom	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Život v meste a na vidieku</p> <p>Ľudovít Štúr a spisovná slovenčina Štúrovská generácia</p> <p>Slováci a revolučný rok 1848/49 Od Memoranda k Matici slovenskej</p>	<p>pospolitý ľud, uhorský snem barikády, memorandum</p> <p>valné zhromaždenie, osveta</p>	<p>slovenských národných vzdelancov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zhotoviť tabuľku na porovnanie života v meste a na dedine - analyzovať a zhodnotiť revolučný rok 1848/49 - analyzovať politický program Slovákov – Žiadosti slovenského národa - opísať dobrovoľnícke výpravy a posúdiť ich význam a význam SNR - analyzovať požiadavky v dokumente Memorandum národa slovenského 		<p>práca s prameňom</p> <p>práca s prameňmi, výklad</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>samostatná práca, výklad</p>		
Rakúsko - Uhorsko	<p>Rakúsko – uhorské vyrovnanie a Slováci Aktivity Slovákov na svoju obranu Slovenské vysťahovalectvo</p> <p>Maďarizácia Historická exkurzia</p>	<p>dualizmus, kríza</p> <p>čechoslovakizmus</p> <p>organizácie, spolky</p> <p>Apponyiho zákony, slúžny</p>	<p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať vznik Rakúsko -Uhorska - špecifikovať postavenie Slovákov v R -U - kriticky zdôvodniť príčiny a dôsledky vysťahovalectva Slovákov - zhotoviť graf dokumentujúci regióny z ktorých najviac ľudí emigrovalo - zaujať kriticky postoj k maďarizácii 	<p>Vyučovacia hodina Základný typ</p>	<p>výklad, tajnička</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>práca s mapou a obrazom</p> <p>výklad demonštrácia</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>
Prvá svetová vojna	<p>V predvečer svetovej vojny Život počas 1. svetovej vojny</p> <p>Slovenskí vojaci na frontoch Odboj Slovákov a Čechov</p>	<p>expansion, hegemon front, ofenzíva propaganda, fanatizmus</p> <p>samourčovacie právo, légia deklarácia, kompetentný</p>	<p>Žiaci sú schopní</p> <ul style="list-style-type: none"> - kriticky analyzovať príčiny vzniku a ciele dohody a trojspolku - kriticky analyzovať a zhodnotiť príčiny a priebeh 1. svetovej vojny - opísať pomocou mapy priebeh 1. svetovej vojny - charakterizovať postoj Slovákov k vojne a 	<p>Vyučovacia hodina Základný typ</p>	<p>samostatná práca</p> <p>rozhovor</p> <p>rozhovor, výklad</p> <p>samostatná práca</p> <p>výklad, práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Na ceste k spoločnému štátu Slovákov a Čechov Milan Rastislav Štefánik a Tomáš Garrigue Masaryk Zhrnutie		ich účasť pri formovaní ČSR - zhodnotiť význam a úlohu osobnosti pri vzniku ČSR - ukázať na mape zmeny, ktoré nastali rozpadom R-U - napísať krátku prácu na tému o 1. svetovej vojne		s prameňom samostatná práca prezentácia		
--	--	---	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DEJEPIS

KVARTA(ISCED 2)

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
KOVÁČ D., KRATOCHVÍL V., KAMENEC I., TKADLEČKOVÁ H. – Dejepis pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 2012, s. 127
KOVÁČ D. a kol. – Dejepisná čítanka 4., Orbis Pictus Istropolitana, s. r. o., 2002
atlasy:
GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.
- **Didaktická technika**
PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
nástenne mapy- historické, prezentácie
- **Ďalšie zdroje**
Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Prvá svetová vojna	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 6 Mediálna výchova- 1		Geografia- Európa, Amerika, Ázia
Medzivojnová Európa	Mediálna výchova- 1 Multikultúrna výchova- 4 Osobnostný a sociálny rozvoj- 5 Osobnostný a sociálny rozvoj- 4	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- Európa Občianska náuka- Formy štátneho zriadenia
Druhá svetová vojna	Multikultúrna výchova- 2 Mediálna výchova- 5		Geografia- Európa, Amerika, Ázia, Afrika Občianska náuka- Formy štátneho zriadenia

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Multikultúrna výchova- 3 Mediálna výchova- 5 Mediálna výchova- 2 Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 3 Osobnostný a sociálny rozvoj- 3	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- Európa, Ázia Občianska náuka- Formy štátneho zriadenia
Svet po druhej svetovej vojne			
Dejiny súčasnosti	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 6 Mediálna výchova- 2 Multikultúrna výchova- 4 Enviromentálna výchova- 2		Geografia- Európa, Amerika, Ázia, Afrika Občianska náuka- Formy štátneho zriadenia

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				formy	metódy	metódy	prostriedky
Prvá svetová vojna	Dôvody a priebeh prvej svetovej vojny – opakovanie Slováci a druhá svetová vojna – opakovanie Ako sa rodil mier	ultimátum, atentát, zákopová vojna agitácia, pasivita, mobilizácia versailleský mierový systém	Žiaci sú schopní - kriticky analyzovať a zhodnotiť príčiny a priebeh 1. svetovej vojny pomocou mapy - charakterizovať postoj Slovákov k vojne a ich účasť pri formovaní ČSR - zhodnotiť význam a úlohu osobnosti pri vzniku ČSR	Vyučovacia hodina Základný typ skupinová práca	prezentácia, dialóg rozhovor, rekapitulácia výklad, práca s prameňom	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Medzivojnová Európa	Nové štáty na mape Európy Boľševický prevrat v Rusku Nástup fašizmu v Taliansku Nástup nacizmu v Nemecku	reparácie, národné menšiny diktatúra, revolúcia, komunizmus nacionalizmus, faszes, fašizmus Weimarská republika, rasizmus	Žiaci sú schopní - ukázať na historickej mape nové štáty ktoré vznikli v Európe - opísať situáciu v Rusku roku 1917 - rozlíšiť demokraciu od diktatúry - charakterizovať stalinistickú diktatúru - vysvetliť príčiny vzniku fašizmu v Taliansku - vysvetliť príčiny vzniku nacizmu	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	práca s mapou, výklad samostatná práca, rozhovor práca s obrazovým materiálom, práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Slovensko v medzivojnovom období- politika, hospodárstvo Slovensko v medzivojnovom období – školstvo, menšiny</p> <p>Vedecký a technický pokrok</p> <p>Kultúra a umenie medzivojnovvej Európy</p> <p>Kultúra Slovenska</p> <p>Rozbitie Československej republiky</p>	<p>revizionizmus, autonómia, exekútor, „hladové doliny“</p> <p>gramotnosť, vzdelanie, spolupráca</p> <p>energia, technológia</p> <p>vízia, interiér</p> <p>Matica slovenská</p> <p>arbitráž, záujmová sféra</p>	<p>v Nemecku</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť dôvody vzniku diktatúr - analyzovať postavenie Slovákov v ČSR - identifikovať národnostné menšiny v ČSR - opísať vplyv vedy a techniky na zvyšovanie životnej úrovne - prezentovať významné slovenské osobnosti napísaním krátkej práce alebo power point - uviesť príčiny, ktoré viedli k okypteniu a zániku ČSR - opísať mníchovskú dohodu, - analyzovať viedenskú arbitráž - kriticky zhodnotiť postoj západných mocností voči ČSR. 		<p>na počítači práca vo dvojiciach</p> <p>samostatná práca, výklad</p> <p>výklad, práca s prameňom</p> <p>samostatná práca</p> <p>tajnička, rozhovor</p> <p>výklad, práca s obrazovým materiálom</p> <p>práca s mapou, výklad</p>		
Druhá svetová vojna	<p>Diktátori v Európe</p> <p>Vznik Slovenskej republiky</p> <p>Charakter Slovenského štátu</p> <p>Veľmoci proti Hitlerovi</p>	<p>zmluva, agresia, satelit</p> <p>ochranná zmluva, diplomatická nóta umiernené krídlo, radikálno-fašistické krídlo</p> <p>bitka, flotila</p>	<p>Žiaci sú schopní</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať príčiny a priebeh 2. svetovej vojny - v chronologickom poradí zoradiť štáty napadnuté Nemeckom - uviesť príčiny vzniku Slovenskej republiky(1939 – 1945) - rozlíšiť autoritatívny režim od demokracie - kriticky zhodnotiť postoj Nemecka voči Slovenskej republike - pochopiť význam vzniku protihitlerovskej koalície - 	<p>Vyučovacia hodina</p> <p>Základný typ</p> <p>opakovanie</p>	<p>práca s mapou, práca s obrazom</p> <p>samostatná práca, výklad</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>práca s mapou, výklad</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Slovenské národné povstanie Porážka Nemecka a jeho spojencov	Slovenská národná rada, Vianočná dohoda bezpodmienečná kapitulácia	rozpoznať nebezpečenstvo ideológií, ktoré hlásajú rasovú neznášanlivosť - dokumentovať význam slovenského národného povstania		výklad, rozhovor práca s obrazom, práca s mapou, prezentácia		
Svet po druhej svetovej vojne	Rozdelenie Európy a sveta Slovensko v obnovenej ČSR USA a západná Európa po vojne Sovietsky blok po vojne Totalita na Slovensku Koniec kolonializmu Neúspešný pokus o reformu Umŕtvená spoločnosť Veda a technika po vojne Slovenská kultúra v podmienkach totality Koniec nehybnosti	superveľmoc, sféra vplyvu Košický vládny program intergrácia, NATO znárodňovanie, KGB štátostrana krajiny „tretieho sveta“ socializmus s ľudskou tvárou stagnácia, emigrácia atómový vek, kozmický vek cenzúra, perestrojka	Žiaci sú schopní: - pochopiť rozdelenie sveta na dva tábory - charakterizovať studenú vojnu, - dokumentovať proces sovielizácie strednej a východnej Európy - opísať spoluprácu západoeurópskych krajín a politikov, ktorí stáli na začiatku integrácie Európy - zaujať stanovisko k procesu dekolonizácie - opísať prejavy odporu východoeurópskych štátov proti charakterizovať rok 1968 a osobnosť A. Dubčeka komunistickej diktatúre -charakterizovať normalizáciu a osobnosť G. Husáka	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	práca s mapou, práca s prameňom výklad samostatná práca práca vo dvojiciach práca s prameňom práca s mapou, výklad výklad, rozhovor samostatná práca, výklad tajnička výklad rozhovor, prezentácia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Dejiny súčasnosti	Prevratný rok 1989 Na ceste k Európskej	„nežná“ revolúcia euro, eurozóna	Žiaci sú schopní - vysvetliť pád železnej opony a “ nežnú revolúciu“	Vyučovacia hodina Základný typ	prezentácia prezentácia	- ústne skúšanie - písomné	Ústna odpoveď Didaktický

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	únii Vstup Slovenska do EÚ a NATO	Európska únia, NATO	- uviesť výhody a nevýhody vstupu Slovenska do NATO a EÚ - zhodnotiť prijatie eura - hľadať dôvody vzniku terorizmu vo svete - zaujať stanovisko k teroristickým útokom - zistiť príčiny globálneho oteplovania - rozlíšiť výhody a nevýhody internetu.	individuálna práca	prezentácia	skúšanie	test
--	---	------------------------	---	-----------------------	-------------	----------	------

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Dejepis spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou náukou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. Tí si v ňom postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s historickým procesom ako jedným zo základných predpokladov komplexného poznávania sveta a ľudskej spoločnosti.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie continuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenských. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

CIELE PREDMETU

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom:

- poznávať históriu, ktorá nepredstavuje uzavretú minulosť (sumu faktov a letopočtov) so vždy konečnými a jednostrannými interpretáciami
- poznávať históriu, ktorá je výsledkom mnohostranného a protirečivého procesu
- poznávať históriu na základe kritickej analýzy primeraných multiperspektívnych (mnohostranných) školských historických prameňov, ktoré považujeme za základný prostriedok nadobúdania spôsobilosti rozumieť dejinám, preto aj za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i učebníc dejepisu
- rozvíjať komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, prostredníctvom ktorých žiaci riešia uvedené úlohy a problémy
- rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti
- závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE (SPÔSOBILOSTI)

ŽIACI SI KLADÚ OTÁZKY - POUŽIJÚ ICH NA OSVOJOVANIE DANÝCH VÝZNAMOV, KTORÉ SÚVISIA S RIEŠENÍM ZÁKLADNÝCH OPERÁCIÍ.

S HISTORICKÝM ČASOM

- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy v chronologickej postupnosti
- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy do synchrónnych celkov
- rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja na základe prijatých kritérií
- identifikovať rôzne časové štruktúry historického vývoja
- používať periodické termíny – medzníky ako jeden z prostriedkov orientácie v minulosti

S HISTORICKÝM PRIESTOROM

- rozlišovať medzi miestnymi, regionálnymi, národnými, globálnymi historickými javmi a procesmi vystihnúť základné vývinové charakteristiky miestnych, regionálnych, národných, globálnych historických javov a procesov a prepojenosť medzi nimi
- chápať vzájomnú prepojenosť a podmienenosť hospodárstva, politiky, sociálnej organizácie a kultúry
- chápať vzťahy medzi individuálnym a sociálnym životom
- chápať úlohu osobností v dejinách

S HISTORICKÝMI FAKTAMI, UDALOSŤAMI, JAVMI A PROCESMI

- vyčleniť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces
- charakterizovať historické udalosti, javy, procesy na základe určujúcich znakov
- určiť príčiny a vymedziť dôsledky historických udalostí, javov a procesov
- vymedziť a popísať charakteristické znaky jednotlivých historických období, civilizácií, kultúr
- objasniť vývinové a typologické zvláštnosti historických období, civilizácií v jednotlivých krajinách, oblastiach a regiónoch
- charakterizovať vzhľadom na historickú podmienenosť ekonomické, sociálne, politické a kultúrne faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- určiť vzhľadom na historickú situáciu význam a úlohu jednotlivých oblastí života spoločnosti a človeka, predovšetkým mytológiu, náboženstvo, vedy, umenie, každodenný život
- sledovať proces vývoja platidiel od najstarších čias až po súčasnú dobu a aj tieto vedomosti a poznanie jednotlivých pojmov z oblasti finančnej gramotnosti má byť schopný využiť na finančné zabezpečenie vlastnej budúcnosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

APLIKUJÚ ICH V NOVÝCH SITUÁCIÁCH, V „SKÚMATEĽSKÝCH“ POSTOJOCH A PRACOVNÝCH POSTUPOCH PRI ANALÝZE ŠKOLSKÝCH HISTORICKÝCH PÍSOBNÝCH, OBRAZOVÝCH, GRAFICKÝCH A HMOTNÝCH PRAMEŇOV - STOPÁCH PO MINULOSTI.

- pri vymedzovaní predmetu skúmania
- pri analyzovaní štruktúry problému
- pri rozlišovaní kľúčových problémov, otázok
- pri vyjadrovaní toho, čo už vieme a čo ešte musíme odhaliť
- pri myslení v alternatívach
- pri vytvorení plánu skúmania
- pri komunikácii v „skúmateľskom“ tíme o výsledkoch skúmania
- pri vytváraní záznamu zo skúmania

PRI VYHĽADÁVANÍ RELEVANTNÝCH INFORMÁCIÍ

- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických i z textov
- kombinovaných
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
- z odbornej, populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie

PRI VYUŽÍVANÍ TÝCHTO INFORMÁCIÍ A VERIFIKOVANÍ ICH HODNOTY

- pri vyberaní informácií
- pri organizovaní informácií
- pri porovnávaní informácií
- pri rozlišovaní informácií
- pri zaraďovaní informácií
- pri kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

PRI ŠTRUKTÚROVANÍ VÝSLEDKOV, VÝSTUPOV A POTVRDENÍ VYBRANÉHO POSTUPU

- pri zoradení výsledkov
- pri rozpoznaní podstatného od nepodstatného pri určovaní podstatného, kľúčového
- pri integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
- pri vyhodnocovaní správnosti postupu
- pri tvorbe súboru vlastných prác (portfólio)

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

KLASIFIKÁCIA A HODNOTENIE

Klasifikácia v predmete sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie klasifikáciu žiakov stredných škôl. Pri klasifikácii výsledkov sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti,
- b) schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh v každodennom živote,
- c) schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- d) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- e) výstižnosť a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy,
- g) kvalita výsledkov činností a schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v klasifikujú:

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine. Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty.

Okrem hodnotenia známkou, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Na úvodných vyučovacích hodinách sú žiaci oboznamovaní s podmienkami hodnotenia.

V rámci snahy o prekonanie tzv. transmissívnej výučby dejepisu - odovzdávanie hotových poznatkov vysvetľujúcimi metódami - sa na hodinách chceme snažiť o aplikáciu nových prístupov, zdôrazňujúcich aktívne učenie – hľadanie a objavovanie poznatkov. Za vhodné metódy na dosiahnutie týchto cieľov považujeme:

- - prácu s mapou, s obrazom, s prameňmi
- - samostatnú prácu
- - prácu s IKT, prezentácie

V dôsledku použitia týchto metód budú podkladom pre klasifikáciu a hodnotenie žiakov okrem klasických testov a ústneho overovania vedomostí aj výsledky práce žiakov v súvislosti s vyhľadávaním informácií a tvorbou prezentácií. Predmetom hodnotenia sa stane tiež aktivita vyvíjaná žiakmi pri aplikácii nových metód. To by malo mať na študentov motivačný účinok.

SÚŤAŽE, PROJEKTY A EXKURZIE

- Vedomostné olympiády
- Exkurzia do Osvienčimu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- Návšteva múzeí (Senec, Bratislava)
- Besedy s historikmi
- Historická Bratislava
- Exkurzia na Devín
- Slovenské národné múzeum
- Bradlo – Košariská

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby dejepisu sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z nich sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych dejinných obdobiach a v rôznych oblastiach sveta,
2. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
3. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
4. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. sledovať proces vzniku a rozšírenia jednotlivých druhov médií a ich vplyvu na spoločnosť v danej dejinnej situácii,
3. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
4. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
5. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. spoznanie kultúry svojho národa, ale aj iných národov, histórie, tradícií a zvykov ich predstaviteľov, rešpektovanie rovnocennosti týchto kultúr,
2. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

3. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
4. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítienia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. spoznávať kultúrneho dedičstvo našich predkov,
2. poznávať zvyky, tradície predkov, ich ľudové povesti, piesne, tradičné ľudové remeslá, jedlá,
3. objavovanie Slovenska a osobitostí jednotlivých jeho regiónov prostredníctvom exkurzií,
4. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
5. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

ENV	Environmentálna výchova
MV	Mediálna výchova
MKV	Multikulturálna výchova
OŽZ	Ochrana života a zdravia
OSR	Osobný a sociálny rozvoj
RV	Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra
TP	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmich vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Násť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DEJEPIS

KVINTA(ISCED 3A)

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
- BADA M., BOCKOVÁ A., KRASNOVSKÝ B., LUKAČKA J., TONKOVÁ M. - Dejepis : pre I. ročník gymnázií a stredných škôl. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo : Mladé letá, 2011. 271 s.
- atlasy:
- GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
- ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.
- **Didaktická technika**
PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
nástenne mapy- historické, prezentácie
- **Ďalšie zdroje**
Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Historikova dielňa a historické pramene	OSR- 4 TPPZ- 2	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	
Fenomény antického sveta	OSR- 4 MKV- 1 TPPZ - 5		Geografia- oblasti Ázie, Európy
Fenomény stredovekého sveta	MKV- 1 MKV- 3		Geografia- štáty európy

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	MKV- 4		
	TPPZ- 6		
Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	OSR- 3		Geografia- stredná Európa SJ- Starosloviencina
	RV- 2		
	OSR- 1		
	TPPZ- 3		
Uhorské kráľovstvo	MKV		Geografia- stredná Európa
	RV- 2		
	TPPZ- 4		
Fenomény novovekého sveta	MV- 3	2.3: Kontrolovať osobné informácie	Geografia- moderné štáty, multikultúrna výchova
	OSR- 2		
	MV- 1		
	OSR- 4		
	TPPZ- 6		
Habsburská monarchia v novoveku	RV- 1		Geografia- európske štáty, multikultúrna výchova
	RV- 2		
	TPPZ- 5		

Tematický celok	Výkonový štandard		Stratégie vyučovania		Hodnotenie		
	Téma	Obsahový štandard	formy	metódy	forma	prostriedok	
Historikova dielňa a historické pramene	Predmet a úloha hist.vedy, historické pramene Pomocné vedy historické	metódy práce historika klasifikácia	Žiaci - porovnávajú metódy historiografie s metódami exaktných vied, - si uvedomia hranice objektivity	Vyučovacia hodina zákl. typ opakovanie skupinová práca	rozhovor, samostatná práca práca vo dvojiciach	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Rôzne koncepcie výkladu histórie Významní svet. a slov. Historici		historika, - rozoznávajú rôzne druhy prameňov.	praktická aktivita	rozhovor prezentácia		
Fenomény antického sveta	Najstaršie štáty na úrovni Grécka Grécko kráľov Raná grécka tyrania Olympijské hry Grécko v klasickom období Sparta Atény. Aténska demokracia Peloponézska vojna Grécka klasická kultúra Helenistické Grécko Helenistická kultúra Etruská civilizácia Kráľovský Rím Rímska republika Rímska republika Raná cisárstvo Neskoré cisárstvo Kresťanstvo v období rímskeho cisárstva	idol, kňazka, labyrint, mýtus politický systém kalokagatia ostrakizmus, stratég théti antická demokracia vzdelanosť a kultúra helénska, helenistická, hegemónia, mystéria, cenzus, federácia, senát, snem, nobilita, patricijovia, plebejci, provincia „Hanibal pred bránami“ „Pyrrhovo víťazstvo“ Diktátor, optimáti, populári, triumvirat, adoptovať, kolóni, Limes, Romanus, pretoriáni, principát, dominát, diecéza, tetrarchia	Žiaci - uvedú znaky priamej demokracie. - zhodnotia význam kalokagatie pre súčasnosť. - porovnávajú antickú demokraciu s modernou demokraciou - analyzujú reč Perikla nad hrobmi padlých. - analyzujú Tukydidovu a Plutarchovu charakteristiku. Perikla ako politika. - porovnávajú politický systém aténskej demokracie a rímskej republiky. - zovšeobecnia civilizačný odkaz antiky pre súčasnosť. - špecifikujú podmienky vzniku kresťanstva v období rímskeho cisárstva.	Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca praktická aktivita	prezentácia, výklad samostatná práca výklad prezentácia práca s mapou práca s prameňom, výklad výklad, rozhovor práca s mapou samostatná práca, prezentácia práca s obrazovým materiálom práca s prameňmi práca s mapou, výklad výklad, samostatná práca práca v dvojici samostatná práca, tvorba poznámok práca s obrazom, výklad prezentácia, film	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
Fenomény stredovekého sveta	Feudalizmus Zmeny v Európe	feudum, monarcha, stavy, dominikál,	Žiaci - identifikujú sociálnu štruktúru spoločnosti v období raného a	Vyučovacia hodina zákl. typ	práca s obrazom výklad	- ústne skúšanie	Ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Franská ríša</p> <p>Byzantská ríša Islam</p> <p>Veľká schizma</p> <p>Križiacke výpravy</p> <p>Normani</p> <p>Dejiny Francúzska do konca storočnej vojny</p> <p>Dejiny Anglicka do nástupu Tudorovcov</p> <p>Svätá rímska ríša</p> <p>Kresťanstvo v stredoveku</p>	<p>rustikál, feudálna renta, heretik svetská vs. cirkevná moc, hrad, mesto, dedina, kláštor,</p> <p>kresťanstvo a islam</p> <p>vzdelanosť, kultúra európskeho západu a východu</p> <p>cézaropapizmus, ikonoklazmus, legát, patriarcha, schizma, runové písmo</p>	<p>vrcholného stredoveku.</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizujú premeny stredovekého štátu. - nakreslia graf lénnych vzťahov. - porovnávajú postavenie panovníka západnej Európy s Byzantskou ríšou - rozlíšia pojmy vazal, poddaný. - uvedú príčiny napätia medzi svetskou a cirkevnou mocou. - odhalia vzťahy medzi mestom a dedinou. - vymenujú špecifické znaky kráľovského mesta - vysvetlia pojem privilegium - vystihnú spoločné a rozdielne znaky kresťanstva a islamu. - uvedú dôsledky Veľkej schizmy. <p>- vysvetlia pojem reconquista</p> <p>- opíšu životné podmienky Normanov</p> <p>- vysvetlia proces nástupu Tudorovcov na anglický trón</p>	<p>individuálna práca</p> <p>opakovacia</p>	<p>práca so schémou</p> <p>práca s mapou, výklad, práca vo dvojici</p> <p>výklad, práca s prameňmi</p> <p>práca s mapou, s prameňmi, samostatná práca</p> <p>práca s mapou, práca s prameňom</p> <p>film</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>výklad</p> <p>prezentácia</p>	<p>- písomné skúšanie</p>	<p>Didaktický test</p>
<p>Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline</p>	<p>Slovania, Samova ríša</p> <p>Pribinovo kniežatstvo</p> <p>Vznik Veľkej Moravy</p> <p>Cyril a Metod</p> <p>Zánik Veľkej Moravy</p>	<p>Kontinuita, osídlenie, kmeňové zväzy,</p> <p>byzantská misia, hradisko trojjazyčníci</p> <p>Starí Maďari</p>	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymenujú najstaršie národy v Karpatskej kotline. - vymedzia pravlasť Slovákov. - rozpoznajú migračné prúdy Slovanov - charakterizujú slovensko-avarské spolužitie. - vyberú z Fredegarovej kroniky informácie o Samovi a jeho ríši - opíšu život na slovanskom hradisku - vysvetlia okolnosti vzniku Veľkej Moravy 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p>	<p>práca s mapou, samostatná práca, tajnička</p> <p>práca s obrazom práca s prameňom, práca s mapou</p> <p>samostatná práca, práca s obrazom</p> <p>práca vo</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<ul style="list-style-type: none"> - odhalia príčiny a dôsledky napätia medzi Mojmirom a Pribinom, Rastislavom a Svätoplukom. - charakterizujú vzťahy medzi Veľkou Moravou a Franskou ríšou. - opíšu pôsobenie Konštatína a Metoda na Veľkej Morave. - analyzujú list Rastislava Michalovi III. - vyberú dôvody, ktoré uvádza Rastislav vo svojom liste Michalovi III. - odhalia príčiny sporov o slovanskú liturgiu na základe analýzy prameňov. 		dvojiciach, tajnička		
Uhorské kráľovstvo	<p>Formovanie Uhorského kráľovstva Slováci v Uhorsku</p> <p>Spôsob fungovania a organizácia štátu</p> <p>Slovensko za vlády Anjouovcov Vzdelanosť a kultúra uhorského stredoveku</p>	<p>Panovník, dynastia, tatarsky vpád Začlenenie územia Slovenska, formovanie slovenskej etnicity, etnický obraz v stredoveku, župa, cirkevná správa, mestá, mestské privilégia, uhorskí magnáti, kolonizácia</p> <p>Uhorsko vo vzťahu k českému a poľskému kráľovstvu, slovenská gotická cesta,</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> - opíšu proces formovania Uhorského kráľovstva. - poznajú postupný proces začleňovania Slovenska do Uhorska - analyzujú Ponaučenia kráľa Štefana synovi Imrichovi - uvedú výhody a nevýhody mnohonárodnostného uhorského štátu - na základe analýzy jednotlivých článkov Zlatej buly zhodnotia jej význam - analyzujú Privilégium pro Slavis formovania slovenskej etnickej identity 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca opakovanie</p>	<p>prezentácia</p> <p>práca s mapou, výklad</p> <p>samostatná práca</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička, rozhovor, výklad</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústne skúšanie - písomné skúšanie 	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>
Fenomény novovekého sveta	<p>Renesancia humanizmus</p> <p>Reformácia a protireformácia</p> <p>Osvietenstvo Absolutizmus a</p>	<p>humanizmus a renesancia</p> <p>kníhtlač, mešťan, podnikateľ, absolutizmus, parlamentarizmus, revolúcia</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetlia pojem kníhtlač a zhodnotia význam kníhtlače pre človeka raného novoveku a človeka súčasnosti - uvedú pozitíva a negatíva slobodného šírenia myšlienok - porovnajú možnosti slobody 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca opakovanie</p>	<p>samostatná práca, práca s prameňmi, rozhovor</p> <p>práca s mapou, rozhovor, prezentácia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústne skúšanie - písomné skúšanie 	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>parlamentarizmus</p> <p>Vznik USA Veľká francúzska revolúcia</p>	<p>Deklarácia nezávislosti USA republika, jakobínsky teror</p>	<p>prejavu v stredoveku a novoveku</p> <ul style="list-style-type: none"> - sa zoznámia na základe analýzy prameňov s osobnosťami renesancie a humanizmu - vytvoria mentálnu mapu pojmov, ktoré súvisia so stredovekým a novovekým myslením. - na základe analýzy prameňov vysvetlia príčiny reformácie. - na mape ukážu smery šírenia reformácie v Európe. - vysvetlia hlavné dôsledky reformačného procesu. - vysvetlia rozhodnutia Tridentského koncilu v kontexte reakcie katolíckej cirkvi. - určia význam objavu kníhtlače - definic rozdiel medzi absolutizmom a parlamentarizmom <p>- vymenujú príčiny, ktoré viedli k revolúcii</p>		<p>práca s prameňmi, výklad práca s obrazom</p> <p>tajnička demonštrácia</p>		
<p>Habsburská monarchia v novoveku</p>	<p>Vývoj po Moháčskej bitke</p> <p>Slovensko v susedstve Turkov</p> <p>Protihabsburské stavovské povstania Slovensko za vlády Karola III. a Márie Terézie</p> <p>Reformy Jozefa II. Habsburgovci v európskej politike</p> <p>Súperenie Habsburgovcov o</p>	<p>Moháč, Habsburgovci, rozdelenie Uhorska Slovensko na hranici</p> <p>Satumarsky mier</p> <p>Osvietensky absolutizmus</p> <p>Jezuistsky a tereziansky školský systém. Koniec nevoľníctva, náboženská tolerancia</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvedú politické hospodárske a sociálne zmeny po nástupe Habsburgovcov na uhorský trón - identifikujú dôležité medzníky vojen s Turkami - nakreslia do obrysovej mapy nové územné členenie Uhorska - uvedú dôsledky tureckej prítomnosti v Uhorsku - na jednom príklade uvedú príčiny a dôsledky protihabsburských stavovských povstaní 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p> <p>opakovanie</p>	<p>práca s prameňom, samostatná práca</p> <p>samostatná práca, práca s mapou</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička</p> <p>výklad, rozhovor výklad,</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	hegenómiu s Francúzskom Vznik prusko-rakúskeho súperenia Zovšeobecnenie		- uvedú príklady sobášnej politiky Habsburgovcov		samostatná práca výklad, práca s prameňom výklad, práca s prameňom tajnička, prezentácia		
--	---	--	--	--	---	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DEJEPIS

SEXTA (ISCED 3A)

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
- BOCKOVÁ A., KAČÍREK Ľ., KODAJOVÁ D., TONKOVÁ M. - Dejepis : pre 2. ročník gymnázií a stredných škôl. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo : Mladé letá, 2012. 223 s.
- BARTL J., KAČÍREK Ľ., OTČENÁŠ M. - Dejepis pre 2. ročník gymnázií - Národné dejiny, SPN, Bratislava, 2002, 173 s.
- KAMENICKÝ M., KODAJOVÁ D., TONKOVÁ M. - Dejepis. Svetové dejiny pre 2. roč. gymnázií. Bratislava: SPN 2003. 199 s.
- atlasy:
- GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
- ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.
- **Didaktická technika**
PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
nástenné mapy- historické, prezentácie
- **Ďalšie zdroje**
Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezové témy	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Zrod modernej doby a nacionalizmus	TPPZ- 1 OSR- 1 MKV- 2 OŽZ- 2 MV- 3 TPPZ- 6	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Občianska náuka- medziludské vzťahy, nacionalizmus

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Moderný slovenský národ	MKV- 1 OSR- 3 MV- 3 OŽZ- 2	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- stredná Európa SJ, literatúra- Bernolákovci, Štúrovci, spisovná slovenčina
Európska expanzia 1492 – 1914	MKV- 4 TPPZ- 6		Geografia- svetové kontinenty a oceány
Od koncertu veľmocí k prvej svetovej vojne	Mediálna kultúra- 2 TPPZ- 5		Geografia- Európa
Slováci v Rakúsko – Uhorsku	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 3 OŽZ- 2 Osobnostný a socialny rozvoj- 3 TPPZ- 1		Geografia- stredná Európa, Občianska náuka- medziľudské vzťahy, nacionalizmus

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		hodnotenie	
				formy	metódy	forma	prostriedok
Zrod modernej doby a nacionalizmus	Absolutizmus alebo parlamentizmus Osvietenstvo Osvietenstvo – práca s historickým textom Veľká francúzska revolúcia Veľká francúzska revolúcia Prvé francúzske cisárstvo Napoleon – video Napoleon – video	cisárstvo, Napoleonove výboje, reštaurácia Svätá aliancia jar národov podoby priemyselných revolúcií, kapitalizmus	Žiaci: • opíšu okolnosti vzniku 1. Francúzskeho Cisárstva, • analyzujú Code Civil • zhodnotia vnútornú politiku Napoleona Bonaparte, • zostavia poradie najdôležitejších výbojov Napoleona na časovej priamke, • identifikujú najdôležitejšie zahraničnopolitické aktivity Napoleona, • posúdia (pochopia) kontroverznosť osobnosti Napoleona,	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie	prezentácia výklad práca s prameňom práca s obrazovým materiálom, práca s mapou samostatná práca film film práca s prameňmi	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Viedenský kongres a obdobie reštaurácie</p> <p>Vznik USA Nové politické prúdy Anglická priemyselná revolúcia</p> <p>Kapitalizmus, socializmus</p> <p>Vznik Talianska Vznik Nemecka Zhrnutie, zovšeobecnenie</p>	<p>a nové mocnosti, konzervativizmu, liberalizmus, socializmus, kapitalista, robotník, vedec, ženská otázka, život – mesto, vidiek</p> <p>nacionalizmus, vznik Nemecka a Talianska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • objasnia význam Viedenského kongresu, • vysvetlia úlohu Svätej aliance, • charakterizujú význam priemyselnej revolúcie, technické inovácie, industrializáciu, urbanizáciu, • pochopia nástup industriálnej spoločnosti ako i následnú premenu agrárnej spoločnosti, • určia (vyhľadajú) výrobné odvetvia, ktoré sa vďaka priemyselnej revolúcii radikálne zmenili, • definujú zásadnú premenu európskej spoločnosti v 19. storočí, • zdôvodnia, prečo je 19. storočie storočím tzv. ideológií, • opíšu zmeny v živote moderného človeka • zhodnotia život kapitalistu (podnikateľa), robotníka, žien, detí v 19. st., • porovnajú spôsob života v meste a na dedine v 19. st. s predchádzajúcimi obdobiami, • pochopia historický význam vzniku národných štátov, • porovnajú spôsob zjednotenia Nemecka a Talianska, • posúdia rozdiel medzi národným hnutím Nacionalizmom, 		<p>práca vo dvojiciach</p> <p>výklad, rozhovor</p> <p>samostatná práca, výklad, rozhovor</p> <p>práca s mapou, práca s obrazovým materiálom, výklad prezentácia</p>		
Moderný slovenský národ	<p>Slovensko za vlády Karola III. a Márie Terézie</p> <p>Slovensko a Habsburská monarchia v rokoch 1780 – 1848</p> <p>Formovanie</p>	<p>spisovný jazyk, maďarské národné hnutie, učenecká fáza národného hnutia (Bernolák, Palkovič)</p> <p>všeslovenská</p>	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasnia proces formovania moderného slovenského národa, - identifikujú jednotlivé etapy formovania moderného slovenského národa, - charakterizujú znaky slovenského národného hnutia, - analyzujú historickú úlohu troch 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>skupinová práca opakovanie</p>	<p>práca vo dvojiciach</p> <p>práca s mapou</p> <p>práca s prameňmi</p> <p>práca s prameňmi</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>moderného slovenského národa Bernolákovci a jazyková otázka Idea slovenskej vzájomnosti</p> <p>Štúrovská generácia Ľ. Štúr – video Žiadosti slovenského národa Žiadosti slovenského národa – analýza textu Slováci v revolúcii 1848/49 Slováci v revolúcii 1848/49 Jar národov – video</p> <p>Zhrnutie, zovšeobecnenie</p>	<p>vzájomnosť (Kollár, Šafárik) politické programy (Štúr)</p> <p>od kultúrnych k politickým požiadavkám Slováci medzi Viedňou a Budapešťou</p>	<p>generácií slovenských národne uvedomelých dejateľov, - identifikujú spoločné a rozdielne spôsoby, ale i výsledky v činnosti slovenských vzdelancov, - uvedú dôvody nevyhnutnosti kodifikácie spisovného jazyka, - vysvetlia na konkrétnych udalostiach posun od jazykovo kultúrnych ku politickým aktivitám, - analyzujú 1. politický program Slovákov - Žiadosti národa slovenského, - charakterizujú maďarské národné hnutie, (L.Kossuth), - zhodnotia Štúrov politický program, - opíšu historickú úlohu revolučného roku 1848 v Rakúskej monarchii, - identifikujú spoločné znaky revolúcií 1848/49 v Európe, - zhodnotia revolučné roky 1848/49 a boj Slovákov za národné práva, - zhodnotia výsledky revolučných rokov 1848/49 z pohľadu jednotlivých spoločenských (sociálnych) vrstiev, žijúcich v Rakúskej monarchii,</p>		<p>výklad</p> <p>samostatná práca film práca s prameňom práca s prameňom – analýza textu práca s mapou, výklad</p> <p>film</p> <p>prezentácia</p>		
<p>Európska expanzia 1492 – 1914</p>	<p>Príčiny zámorských objavov</p> <p>Objavné plavby a ich dôsledky</p> <p>Reformácia Protireformácia Náboženské vojny Baroková kultúra Barok - video Zhrnutie tematického celku</p>	<p>hľadanie cesty do Indie,</p> <p>cesta okolo sveta, koloniálne ríše, kolonizátor, zámorský obchod, delenie sveta, europeizácia,</p> <p>stret kultúr,</p>	<p>Žiaci: - opíšu predpoklady a príčiny rozmachu zemepisných objavov v 15. storočí, - zostavia chronologickú tabuľku objavných plavieb, - identifikujú trasy putovania, najvýznamnejších moreplavcov, - zhodnotia pozitívne a negatívne stránky výsledkov zámorských objavov, - pochopia okolnosti vzniku koloniálnych ríš, - charakterizujú význam kolónií,</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca</p> <p>Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca</p>	<p>výklad, práca s mapou, práca s obrazom</p> <p>práca s mapou, práca s textom, samostatná práca</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>práca s obrazom, analýza</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>rasizmus</p> <p>jezuiti</p> <p>sloh, výstava, ideál</p>	<ul style="list-style-type: none"> - posúdia (porovnajú) vzťah objaviteľov (dobyvateľov) s objavenými, - rozpoznajú (objasnia) na vybraných príkladoch vzťah kolonizátorov a kolonizovaných, - oboznámia sa s konkrétnymi prejavmi netolerantnosti a odporu v kontexte koloniálnej expanzie, - uvedú kľúčové európske mocnosti a osobnosti, ktoré sa zaslúžili o zámorské objavy, - pochopia nevyhnutnosť tolerantného rešpektovania iných kultúr, iných národov, iného spôsobu správania sa, - vysvetlia okolnosti vzniku svetového trhu a svetového obchodu, - opíšu rozdelenie kolónií európskych veľmocí na začiatku novoveku, - porovnajú rozdelenie kolónií európskymi veľmocami na konci 19. storočia a na začiatku 20. storočia, 		obrazového material, prezentácia		
<p>Od koncertu veľmocí k prvej svetovej vojne</p>	<p>Vzostup západoeurópskych štátov</p> <p>Mocenský rast Francúzska</p> <p>Zrod budúcej mocnosti – USA v 19. storočí</p> <p>Rusko a balkánske štáty</p> <p>Rozdelenie a „zánik“ mimoeurópskeho sveta</p> <p>Medzinárodné vzťahy v predvečer</p>	<p>európska rovnováha</p> <p>imperializmus regionálne konflikty</p> <p>Trojopolok Dohoda</p>	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pochopia príčiny zlyhania európskej rovnováhy určenej Viedenským kongresom, - opíšu znaky monopolistického kapitalizmu (imperializmu), ako produktu modernej doby závere 19. storočia , - zhodnotia pomocou kľúčových udalostí (medzníkov) situáciu veľmocenskej politiky v 2. polovici 19. storočia (Anglicko, Francúzsko, Turecko, Rusko, Rakúsko, USA, Japonsko), - vysvetlia okolnosti vzniku veľmocenských blokov v závere 19. 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>frontálne</p>	<p>samostatná práca výklad</p> <p>výklad, rozhovor práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička práca s prameňom</p> <p>práca s mapou, práca s obrazovým materiálom a karikatúrou</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>Ústna odpoveď</p> <p>Didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	I. svetovej vojny Zhrnutie tematického celku		storočia, - zhodnotia zásadné regionálne konflikty záveru 19. storočia a na začiatku 20. storočia, ktoré urýchlili vznik 1. svetovej vojny, - porovnajú ciele Trojspolku a Dohody, štátov na aktuálnu medzinárodnú situáciu , - analyzujú príčiny napätia a konfliktov medzi štátmi na začiatku 20				
Slováci v Rakúsko – Uhorsku	Cesta Habsburskej monarchie k dualizmu Slovensko za Bachovho absolutizmu Pád absolutizmu a národná aktivita Slovákov Memorandum národa slovenského Memorandum národa slovenského – analýza textu Matica slovenská Matica slovenská – video Stará a nová škola Rakúsko – maďarské vyrovnanie Slovenské politické aktivity v období dualizmu Industrializácia Slovenska Demografický	dualizmus maďarizácia modernizácia slovenská otázka politické strany industrializácia Uhorska vystáhovalectvo mesto, dedina	Žiaci: - opíšu cestu Habsburskej monarchie k dualizmu , - zhodnotia spôsob fungovania monarchie po vzniku Rakúsko-Uhorska, - uvedú spoločné a rozdielne mocenské inštitúcie v monarchii, - vysvetlia postavenie Slovenska a Slovákov v monarchii, - zhodnotia politické aktivity Slovákov v 2. polovici 19. storočia, - analyzujú Memorandum národa Slovenského a porovnajú ho so Žiadosťami národa slovenského, - uvedú význam založenia Matice slovenskej, - identifikujú Starú a Novú školu v prostredí slovenských národne uvedomelých vzdelancov, - rozpoznať okolnosti a ciele prvých politických strán na Slovensku (v slovenskej spoločnosti) - osvoja si poznatky o významných osobnostiach slovenského politického, kultúrneho, hospodárskeho života v 2. polovici 19. storočia, - charakterizujú rozdielnosť národnostných pomerov v Rakúskej	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie	práca s prameňmi samostatná práca, výklad práca vo dvojiciach samostatná práca rozhovor, výklad film samostatná práca, výklad práca s mapou práca s prameňom práca s obrazovým materiálom práca s prameňmi, demonštrácia samostatná práca prezentácia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>a sociálny v druhej polovici 19. stor. a pred I. svetovou vojnou Vystáhaloectvo</p> <p>Veda, kultúra a umenie v druhej polovici 19. storočia</p> <p>Zhrnutie tematického celku</p> <p>Zhrnutie tematického celku</p> <p>Záverečné zhrnutie a zovšeobecnenie</p>		<p>a Uhorskej časti monarchie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - analyzujú príčiny a dôsledky černovskej tragédie, - charakterizujú modernizáciu monarchie v 2. polovici 19. storočia, - opíšu priebeh a výsledky inustrializácie <p>Uhorska v 2. polovici 19. storočia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - porovnajú spôsob života v meste a na dedine v monarchii koncom 19. a na začiatku 20. storočia <p>s predchádzajúcimi historickými obdobiami,</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasnia príčiny vystáhaloectva, charakterizujú význam Slovákov v USA, <p>oboznámia sa s osobnosťami amerických Slovákov,</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca opakovanie</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DEJEPIS

SEPTIMA (ISCED 3A)

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
- BÁRTLOVÁ A., LETZ R. – Dejepis pre 3. ročník gymnázií – Národné dejiny, SPN – Mladé letá, Bratislava 2005, 191 s.
- KODAJOVÁ D., TONKOVÁ M. - Dejepis svetové dejiny pre 3. ročník gymnázií, SPN – Mladé letá, Bratislava 2006, 191 s.
- atlasy:
- GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
- ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.
- **Didaktická technika**
PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
nástenne mapy- historické, prezentácie
- **Ďalšie zdroje**
Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Prvá svetová vojna	OŽZ- 2 MKV- 4	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- Európa, Amerika, Ázia a svetové moria a oceány
Slováci a vznik ČSR	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 1 MV- 2		Geografia- stredná Európa
Na ceste k druhej svetovej vojne	MV- 3 OSR- 1	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	Geografia- Európa, Amerika, Ázia a svetové moria a oceány
Druhá svetová vojna	MKV- 2 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 6		Geografia- Európa, Amerika, Ázia a svetové moria a oceány Občianska náuka- rasizmus, tolerancia, multikultúra
Konflikt ideológií	Osobnostný a sociálny	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	Občianska náuka- rasizmus, tolerancia, multikultúra, štátne formy vlády

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	rozhovor- 5 Mediálny rozvoj- 3		
Premeny Československa	OSR- 4 MV- 3		Občianska náuka-multikultúra, štátne formy vlády Geografia- stredná Európa
Slovenská republika	MKV- 1 OŽZ- 2 MV- 3 TPPZ- 2		Geografia- stredná Európa Občianska náuka-multikultúra, tolerancia, štátne formy vlády
Pokus o vybudovanie socializmu a komunizmu	MV- 3 TPPZ- 6		Geografia- Európa, Rusko, USA Občianska náuka- štátne formy
Rok 1968 a normalizácia	OSR- 1 MV- 3		Geografia- Európa, Rusko Občianska náuka- štátne formy vlády
Vznik Slovenskej republiky (1993)	OSR- 1 OŽZ- 2 Ekologická výchova- 1 MV- 2 Multikultúrna výchova- 1 TPPZ- 5		Geografia- stredná Európa Občianska náuka- štátne formy vlády

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				formy	metódy	forma	prostriedok
Prvá svetová vojna	Svet na prahu 20. storočia	život v zákopoch	Žiaci -zovšeobecniť príčiny prvej svetovej vojny	Vyučovacia hodina zákl. typ	prezentácia práca vo dvojiciach samostatná práca,	- ústne skúšanie	ústna odpoveď
	Prvá svetová vojna	život v zázemí	-rozpoznajú kľúčové medzníky priebehu vojny	individuálna práca opakovanie	rozhovor, práca s mapou, práca s karikatúrou	- písomné skúšanie	test
	Rusko v revolúcii	veda ako zbraň militarizmus,	-rekonštruujú život vojakov v zákopoch		výklad, práca s prameňom		prezentácia projektu
	Mierové usporiadanie sveta Zhrnutie	signatár	-rekonštruujú život v zázemí -analyzujú plagát ako súčasť vojnovnej propagandy -zdôvodnia používanie nových		práca so schémou		

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>zbraní vo vojne v období industriálnej spoločnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> -zostavia sprievodcu po cintorínoch, pomníkoch či pamätníkoch v mieste svojho bydliska - zhodnotia dôsledky vojny -identifikujú geopolitické zmeny po prvej svetovej vojne -zostavia mentálnu mapu nástupníckych štátov 				
Slováci a vznik ČSR	<p>Vplyv 1. svet. vojny na obyvateľstvo Slovenska</p> <p>Vplyv krajanov v zahraničí</p> <p>Práca s historickým textom</p> <p>Zahraničný a domáci československý odboj</p> <p>Pred vznikom Československej republiky</p> <p>Zhrnutie tematického celku</p>	<p>idea vzniku Československa, československý odboj, politické programy ČSR v geopolitike</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> -vystihnú situáciu na Slovensku v priebehu vojny -zdôvodnia prítomnosť vojenských operácií na území Slovenska -vymedzia medziny domáceho a zahraničného odboja -zaujmu postoj k významu vzniku ČSR (28. X.1918) -analyzujú politické dokumenty: Clevelandská dohoda, Pittsburská dohoda, Martinská deklarácia 	<p>Vyučovacia hodina</p> <p>zákl. typ,</p> <p>individuálna práca</p>	<p>práca s prameňmi</p> <p>práca s obrazom</p> <p>práca s prameňom</p> <p>práca s mapou, výklad</p> <p>samostatná práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Na ceste k druhej svetovej vojne	<p>Vznik moderného totalitného systému, Rusko 1918 – 1941</p> <p>Vznik fašizmu v Taliansku, medzivojnové Nemecko</p> <p>Medzi demokraciou a totalitou</p> <p>Rast napätia v Európe v 30. rokoch</p> <p>Vzostup a svet mimo európskych</p>	<p>bolševický prevrat, komunizmus</p> <p>fašizmus a nemecký národný socializmus</p> <p>moderná demokracia (Veľká Británia, USA)</p> <p>status quo</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozlíšia znaky totalitného politického systému v Rusku a ZSSR (1917-1953) -špecifikujú znaky totalitných politických systémov v Taliansku a Nemecku -odhalia na konkrétnych príkladoch ciele propagandy totalitných režimov -vymedzia znaky demokratických politických systémov v medzivojnovom období -zhodnotia úroveň ľudských a občianskych práv v tomto období 	<p>Vyučovacia hodina</p> <p>zákl. typ</p> <p>skupinová práca</p> <p>frontálna</p>	<p>práca s prameňom, výklad</p> <p>Práca vo dvojiciach, práca s prameňom</p> <p>rozhovor, výklad</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	krajín Začiatok novej epochy – premeny medzivojnového obdobia Zhrnutie						
Druhá svetová vojna	<p>Smutné dni predvojnovkej krízy a prvé ohniská vojny Víťazný nástup fašizmu</p> <p>Život v okupovaných krajinách</p> <p>Cena za vojnu Práca s historickým textom Zhrnutie</p>	<p>Európa pod nemeckou hegemoniou plán Barbarossa</p> <p>protifašistická koalícia, odboj, etnické čistky</p> <p>holokaust, Osvienčim,</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> -identifikujú príčiny vzniku II. svetovej vojny -rozčlenia jednotlivé etapy priebehu druhej II. Svetovej vojny -zdokumentujú holokaust na konkrétnom príbehu -rekonštruujú podobu protifašistického odboja na konkrétnom príbehu -identifikujú ciele a prostriedky vojnovkej propagandy bojujúcich strán na konkrétnych príkladoch -dokážu vplyv vedy a techniky na priebeh totálnej vojny -špecifikujú dôsledky II. svetovej vojny 	Vyučovacia hodina zákl. Typ, frontálna a individuálna práca	<p>práca s mapou, práca s karikatúrou, výklad</p> <p>samostatná práca práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Konflikt ideológií	<p>Zápas supervelmocí o Európu</p> <p>Stalinský systém</p> <p>Západné štáty a USA v 50. – 80. rokoch</p> <p>Rozpad koloniálnej sústavy</p> <p>Svetový komunizmus v praxi</p> <p>Čas 20. Storočia</p> <p>Integrácia Európy a vznik Európskej únie</p> <p>Opakovanie</p>	<p>rozdelenie sveta</p> <p>od výstavby k pádu berlínskeho múru</p> <p>karibská kríza</p> <p>Solidarita</p> <p>Blízky východ, Ázia</p> <p>rok Afriky</p> <p>perestrojka, glasnosť</p> <p>EHS, Európska únia</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> -identifikujú príčiny vzniku bipolárneho sveta -zdokumentujú podstatné príklady krízových javov rozdeleného sveta -zdôvodnia príčiny pádu železnej opony -zaujmu postoj v problémovej diskusii: izraelsko-arabské spoložitie - zhodnotia proces dekolonizácie v 2. Polovici 20. storočia -zdôvodnia vplyv perestrojky a glasnosti na vnútropolitický vývoj štátov východného bloku -vysvetlia mocenské a politické dôvody euroatlantickej 	Vyučovacia hodina zákl. Typ frontálna individuálna práca	<p>práca s mapou, práca s prameňmi práca s obrazom</p> <p>práca s mapou, samostatná práca výklad, práca s mapou práca vo dvojiciach, výklad rozhovor, výklad</p> <p>výlôad, samostatná práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>hospodárskej a vojenskej spolupráce</p> <p>-rozpoznajú kľúčové medzníky procesu európskej integrácie (od idey k realizácii)</p>				
<p>Premeny Československa</p>	<p>Slovensko vstupuje do ČSR</p> <p>Politický vývoj v 20. rokoch</p> <p>Vývoj hospodárstva na Slovensku</p> <p>Kultúra, školstvo, osveta ...</p> <p>Slovensko pod tlakom rozbúrenej Európy</p> <p>Autonómia Slovenska</p> <p>Práca s historickým textom</p> <p>Opakovanie</p>	<p>doformovanie slovenského moderného národa</p> <p>politický systém, menšiny,</p> <p>zmeny slovenskej spoločnosti, slovenská kultúra, slovenské politické prúdy,</p>	<p>Žiaci</p> <p>-analyzujú teóriu čechoslovakizmu</p> <p>-špecifikujú znaky politického systému ČSR</p> <p>-identifikujú podstatné príklady doformovania slovenského moderného národa</p> <p>-analyzujú hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky</p> <p>-rozlíšia hlavné prúdy slovenskej politickej scény v rámci ČSR</p> <p>-zaujmu postoj k prejavom centralizmu a autonomizmu</p> <p>-rozpoznajú príčiny a dôsledky Mníchovskej dohody a Viedenskej arbitráže</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p>	<p>práca s prameňom</p> <p>výklad, rozhovor</p> <p>samostatná práca</p> <p>práca s obrazom samostatná práca, výklad</p> <p>práca vo dvojiciach, práca s prameňmi</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Slovenská republika</p>	<p>Slovensko – nový štát na mape Európy</p> <p>Vnútročné dianie v Slovenskej republike</p> <p>Národnosti v Slovenskej republike</p> <p>Hospodársky, sociálny a kultúrny život</p> <p>Zahraničný a domáci odboj</p> <p>Opakovanie</p>	<p>autoritatívny režim</p> <p>židovský kódex</p> <p>každodennosť</p> <p>Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny</p> <p>protifašistický odboj, SNP,</p>	<p>Žiaci</p> <p>-rozpoznajú kľúčové medzníky vnútropolitického a zahraničnopolitického vývoja Slovenskej republiky</p> <p>-analyzujú hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky</p> <p>-objasnia riešenie židovskej otázky na konkrétnom príbehu</p> <p>-analyzujú židovský kódex</p> <p>-zdokumentujú na konkrétnych príbehoch každodenný život v Slovenskej republike</p> <p>-zaujmu postoj k rôznym názorom na SNP</p> <p>-vyhľadajú príklady účasti Slovákov na bojiskách II. svetovej</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. Typ</p> <p>frontálne skupinová práca</p>	<p>práca s prameňmi</p> <p>výklad, rozhovor</p> <p>film</p> <p>samostná práca</p> <p>práca s prameňmi</p> <p>samosstná práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>vojny</p> <p>-vytvoria projekt: Slovenská republika (1939-1945)očami pamätníkov</p> <p>-zaujmú postoj v problémovej diskusii: politika ústupkov verzus úsilie o mier</p>				
Pokus o vybudovanie socializmu a komunizmu	<p>Slovensko na dejinnej križovatke</p> <p>Vláda komunistickkej strany</p> <p>Práca s historickým textom</p> <p>Spoločenská premena Slovenska</p> <p>Opakovanie</p> <p>tematického celku</p>	<p>od ľudovej demokracie ku komunistickej totalite</p> <p>odsun Nemcov, maďarská otázka,</p> <p>februárový prevrat</p> <p>podoby totality a jej obete,</p> <p>odpor proti totalite</p>	<p>Žiaci</p> <p>-rozpoznajú medzníky vnútropolitického vývoja ČSR v rokoch 1945-1948</p> <p>-zdokumentujú prípravu komunistov na prevzatie a uskutočnenie moci v roku 1948 - vymedzia príčiny a dôsledky začlenenia ČSR do sovietskeho bloku</p> <p>-identifikujú na konkrétnych príkladoch formy odporu proti komunistickej totalite</p>	<p>Vyučovacia hodina</p> <p>zákl. Typ</p> <p>frontálne opakovanie</p>	<p>výklad, rozhovor</p> <p>výklad, samostatná práca</p> <p>práca s prameňmi</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Rok 1968 a normaizácia	<p>Obrodný proces a jeho násilné potlačenie</p> <p>V opozícii</p> <p>Kultúra, veda, šport</p> <p>Opakovanie</p>	<p>pražská jar</p> <p>normalizácia</p> <p>podoby socialistickej každodennosti</p>	<p>Žiaci</p> <p>-vymedzia príčiny a dôsledky reformného procesu v roku 1968</p> <p>-zaujmú postoj v problémovej diskusii: socializmus s ľudskou tvárou?</p> <p>-vysvetlia dôsledky obdobia tzv. normalizácie</p> <p>-zdokumentujú na konkrétnych príbehoch rôzne podoby každodenného života v komunistickej totalite (1948-1989)</p>	<p>Vyučovacia hodina</p> <p>zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p> <p>praktická aktivita</p>	<p>práca s obrazom,</p> <p>práca prameňmi</p> <p>práca s prameňmi</p> <p>samostatná práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Vznik Slovenskej republiky (1993)	<p>Prvý dotyk so slobodou</p> <p>Slovenská otázka opäť na scéne</p> <p>V samostatnom štáte do spoločne Európy</p>	<p>nežná revolúcia</p> <p>rozdelenie Československa</p> <p>vznik Slovenskej republiky</p> <p>Slovenská</p>	<p>Žiaci</p> <p>-vymedzia príčiny a dôsledky zrútenia komunistického režimu v Československu</p> <p>-identifikujú príčiny a dôsledky rozdelenia Československa</p> <p>-diskutujú o význame vzniku</p>	<p>Vyučovacia hodina</p> <p>zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p> <p>opakovanie</p>	<p>práca s prameňmi</p> <p>práca s mapou</p> <p>výklad, rozhovor</p> <p>samostatná práca</p> <p>práca vo dvojiciach</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>V samostatnom štáte do spoločnej Európy Opakovanie</p> <p>Záverečné opakovanie</p>	<p>republika a EU krízové javy (Balkán) globálna dedina, terorizmus, ekológia informačná explózia mediálny svet</p>	<p>Slovenskej republiky v roku 1993 -rozpoznajú kľúčové medzníky vývoja Slovenskej republiky po roku 1993 -zdokumentujú na konkrétnych príkladoch klady a zápory globalizačných tendencií -čítajú kriticky jednotlivé médiá -analyzujú grafické pramene (mapa, graf, diagram, tabuľka) -analyzujú film ako školský historický prameň</p>		<p>tajnička</p>		
--	---	---	--	--	-----------------	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

SEMINAR Z DEJEPISU

OKTAVA (VOLITEĽNY PREDMET)

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Učivo sa skladá z poznatkov o slovenských a všeobecných dejinách, kultúre a hospodárstve v danom období. Žiaci si musia uvedomiť, že dejepis a história poskytujú ľuďom nielen nové poznatky, ktoré postupne využívajú, ale ovplyvňuje aj súčasnosť, spôsob života, život všedného dňa v minulosti i dnes. Metódy, formy a prostriedky vyučovania dejepisu majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť.

Cieľom vyučovacieho predmetu je poskytnúť žiakom súbor vedomostí, zručností a kompetencií o historickom vývine, jeho javoch, zákonitostiach a vzťahoch medzi nimi, formovať logické myslenie a rozvíjať vedomosti, zručnosti a kľúčové kompetencie využiteľné aj v ďalšom vzdelávaní, odbornom výcviku a občianskom živote. Žiaci získajú poznatky o vybraných pojmoch, osvoja si odbornú terminológiu, budú ovládať postupy logického myslenia (analýzu, syntézu, dedukciu, indukciu, analógiu, vzťahy medzi príčinami a následkami), pochopia význam historických prameňov ako základného východiska pre poznanie minulosti a význam interpretácie týchto prameňov, budú ovládať prácu s historickými mapami a orientáciu na takejto mape. Žiaci nadobudnú presvedčenie o užitočnosti teoretických poznatkov a praktických zručností, že poznanie histórie má význam pre ich osobnostný rast nielen z hľadiska konkrétneho teoretického obsahu, ale aj z odhaľovania všeobecných princípov vývoja.

Žiaci získajú schopnosti čerpať informácie z rôznych zdrojov, porovnávať takéto zdroje a takéto (rôzne) informácie a pracovať s nimi, triediť, interpretovať, spracovávať do projektov.

Prostredníctvom poznania minulosti žiaci lepšie porozumejú súčasnosti, uvedomia si národnú príslušnosť, ocenia význam historických prameňov, pamiatok a význam starostlivosti o ne.

KLASIFIKÁCIA A HODNOTENIE

V rámci snahy o prekonanie tzv. transmissívnej výučby dejepisu - odovzdávanie hotových poznatkov vysvetľujúcimi metódami - sa na hodinách chceme snažiť o aplikáciu nových prístupov, zdôrazňujúcich aktívne učenie – hľadanie a objavovanie poznatkov. Za vhodné metódy na dosiahnutie týchto cieľov považujeme:

- - prácu s mapou, s obrazom, s prameňmi
- - samostatnú prácu
- - prácu s IKT, prezentácie

V dôsledku použitia týchto metód budú podkladom pre klasifikáciu a hodnotenie žiakov okrem klasických testov a ústneho overovania vedomostí aj výsledky práce žiakov v súvislosti s vyhľadávaním informácií a tvorbou prezentácií. Predmetom hodnotenia sa stane tiež aktivita vyvíjaná žiakmi pri aplikácii nových metód. To by malo mať na študentov motivačný účinok.

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE (SPÔSOBILOSTI)

ŽIACI SI KLADÚ OTÁZKY - POUŽIJÚ ICH NA OSVOJOVANIE DANÝCH VÝZNAMOV, KTORÉ SÚVISIA S RIEŠENÍM ZÁKLADNÝCH OPERÁCIÍ.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

S HISTORICKÝM ČASOM

- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy v chronologickej postupnosti
- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy do synchronných celkov
- rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja na základe prijatých kritérií
- identifikovať rôzne časové štruktúry historického vývoja
- používať periodické termíny – medzníky ako jeden z prostriedkov orientácie v minulosti

S HISTORICKÝM PRIESTOROM

- rozlišovať medzi miestnymi, regionálnymi, národnými, globálnymi historickými javmi a procesmi
- vystihnúť základné vývinové charakteristiky miestnych, regionálnych, národných, globálnych historických javov a procesov a prepojenosť medzi nimi
- chápať vzájomnú prepojenosť a podmienenosť hospodárstva, politiky, sociálnej organizácie a kultúry
- chápať vzťahy medzi individuálnym a sociálnym životom
- chápať úlohu osobností v dejinách

S HISTORICKÝMI FAKTAMI, UDALOSŤAMI, JAVMI A PROCESMI

- sledovať proces vývoja platidiel od najstarších čias až po súčasnú dobu a aj tieto vedomosti a poznanie jednotlivých pojmov z oblasti finančnej gramotnosti má byť schopný využiť na finančné zabezpečenie vlastnej budúcnosti
- vyčleniť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces
- charakterizovať historické udalosti, javy, procesy na základe určujúcich znakov
- určiť príčiny a vymedziť dôsledky historických udalostí, javov a procesov
- vymedziť a popísať charakteristické znaky jednotlivých historických období, civilizácií, kultúr
- objasniť vývinové a typologické zvláštnosti historických období, civilizácií v jednotlivých krajinách, oblastiach a regiónoch
- charakterizovať vzhľadom na historickú podmienenosť ekonomické, sociálne, politické a kultúrne faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- určiť vzhľadom na historickú situáciu význam a úlohu jednotlivých oblastí života spoločnosti a človeka, predovšetkým mytológiu, náboženstvo, vedy, umenie, každodenný život

APLIKUJÚ ICH V NOVÝCH SITUÁCIÁCH, V „SKÚMATEĽSKÝCH“ POŠTOJOCH A PRACOVNÝCH POSTUPOCH PRI ANALÝZE ŠKOLSKÝCH HISTORICKÝCH PÍSOBNÝCH, OBRAZOVÝCH, GRAFICKÝCH A HMOTNÝCH PRAMEŇOV - STOPÁCH PO MINULOSTI.

- pri vymedzovaní predmetu skúmania
- pri analyzovaní štruktúry problému
- pri rozlišovaní kľúčových problémov, otázok
- pri vyjadrovaní toho, čo už vieme a čo ešte musíme odhaliť
- pri myslení v alternatívach

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- pri vytvorení plánu skúmania
- pri komunikácii v „skúmateľskom“ tíme o výsledkoch skúmania
- pri vytváraní záznamu zo skúmania

PRI VYHĽADÁVANÍ RELEVANTNÝCH INFORMÁCIÍ

- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických i z textov
- kombinovaných
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
- z odbornej, populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie

PRI VYUŽÍVANÍ TÝCHTO INFORMÁCIÍ A VERIFIKOVANÍ ICH HODNOTY

- pri vyberaní informácií
- pri organizovaní informácií
- pri porovnávaní informácií
- pri rozlišovaní informácií
- pri zaraďovaní informácií
- pri kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

PRI ŠTRUKTÚROVANÍ VÝSLEDKOV, VÝSTUPOV A POTVRDENÍ VYBRANÉHO POSTUPU

- pri zoradení výsledkov
- pri rozpoznaní podstatného od nepodstatného pri určovaní podstatného, kľúčového
- pri integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
- pri vyhodnocovaní správnosti postupu
- pri tvorbe súboru vlastných prác (portfólio)

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

KLASIFIKÁCIA A HODNOTENIE

Klasifikácia v predmete sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl.

Pri klasifikácii výsledkov v predmete sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

a) kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť a tvorivosť,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- b) kvalita a rozsah získaných schopností vykonávať požadované intelektuálne a praktické činnosti pri realizácii experimentov,
- c) schopnosť zaujať stanovisko a uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení prírodných javov a zákonitostí, prípadne teórií,
- d) schopnosť využívať a zovšeobecňovať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach pri experimentoch,
- e) celistvosť, presnosť, trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií, zákonitostí a vzťahov, teórií,
- f) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- g) presnosť, výstižnosť, odborná a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- h) kvalita výsledkov činnosti,
- i) osvojenie účinných metód samostatného štúdia a schopnosti učiť sa učiť.

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Chápe vzťahy medzi prírodnými javmi, zákonitosťami a teóriami. Myslí logicky správne, zreteľne sa u neho prejavuje samostatnosť a tvorivosť. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov a diskutovať o správnosti, kvalite a efektívnosti daných riešení. Svoje vedomosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 2 – chválitebný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Pri riešení teoretických úloh a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí postupuje samostatne, len s malými podnetmi od učiteľa. Myslí správne, v jeho myslení sa prejavuje logika a tvorivosť. Vie analyzovať predložené problémy a samostatne navrhnúť primeraný postup na ich riešenie. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov. Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak osvojené vedomosti a zručnosti interpretuje samostatne s občasnými usmerneniami vyučujúceho. Jeho myslenie je takmer vždy správne a tvorivosť sa prejavuje len s usmernením vyučujúceho. Ústny a písomný prejav je čiastočne správny. Jeho kvalita výsledkov je na dobrej úrovni.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a praktických činností je málo pohotový. Osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh zvládne iba za aktívnej pomoci vyučujúceho. Jeho logika myslenia je na nižšej úrovni a myslenie nie je tvorivé.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak vedomosti a zručnosti požadované vzdelávacími štandardmi si neosvojil, má v nich závažné nedostatky a chyby nevie opraviť ani s pomocou vyučujúceho. Neprejavuje samostatnosť v myslení.

V rámci snahy o prekonanie tzv. transmissívnej výučby dejepisu - odovzdávanie hotových poznatkov vysvetľujúcimi metódami - sa na hodinách chceme snažiť o aplikáciu nových prístupov, zdôrazňujúcich aktívne učenie – hľadanie a objavovanie poznatkov. Za vhodné metódy na dosiahnutie týchto cieľov považujeme:

- - prácu s mapou, s obrazom, s prameňmi
- - samostatnú prácu
- - prácu s IKT, prezentácie

V dôsledku použitia týchto metód budú podkladom pre klasifikáciu a hodnotenie žiakov okrem klasických testov a ústneho overovania vedomostí aj výsledky práce žiakov v súvislosti s vyhľadávaním informácií a tvorbou prezentácií. Predmetom hodnotenia sa stane tiež aktivita vyvíjaná žiakmi pri aplikácii nových metód. To by malo mať na študentov motivačný účinok.

Možnú prekážku v dosiahnutí daného cieľa vidíme v nízkej dotácii hodín dejepisu v nižších ročníkoch osemročného gymnázia (príma – kvarta) – 33hodín.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

SÚŤAŽE, PROJEKTY A EXKURZIE

- Vedomostné olympiády
- Exkurzie: Smolenický zámok, Plavecký hrad, Lednice
- Návšteva múzeí (Senec- Mestské múzeum, Bratislava- Bratislavský hrad, hrad Devín)

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby dejepisu sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z nich sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

5. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych dejinných obdobiach a v rôznych oblastiach sveta,
6. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
7. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
8. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

6. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
7. sledovať proces vzniku a rozšírenia jednotlivých druhov médií a ich vplyvu na spoločnosť v danej dejinnej situácii,
8. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
9. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
10. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

5. spoznanie kultúry svojho národa, ale aj iných národov, histórie, tradícií a zvykov ich predstaviteľov, rešpektovanie rovnocennosti týchto kultúr,
6. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
7. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
8. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

3. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
4. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

6. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
7. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
8. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
9. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
10. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

6. spoznávať kultúrneho dedičstvo našich predkov,
7. poznávať zvyky, tradície predkov, ich ľudové povesti, piesne, tradičné ľudové remeslá, jedlá,
8. objavovanie Slovenska a osobitostí jednotlivých jeho regiónov prostredníctvom exkurzií,
9. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
10. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

7. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
8. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
9. kultívovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
10. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
11. využívať rôzne typy prezentácií,
12. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaisťiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financií.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

4.1: Vypracovať osobný finančný plán.

4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.

4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.

5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy

6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE:

atlasy:

GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.

ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.

didaktická technika – počítač, dataprojektor

učebné pomôcky – nástenné mapy- historické, videonahrávky, www.infovek.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Úvod do seminárneho štúdia, štúdia slov. dejín		1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Občianska náuka- národy, kultúry
Praveká spoločnosť – proces hominizácie človeka	TPPZ- 5		Občianska náuka- ľudská spoločnosť
Slovensko v dobe rímskej	MKV- 2		Geografia- Európa
Predveľko- moravské dejiny	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 1 OŽZ- 2		Geografia- stredná Európa
Veľká Morava	Osobnostný a sociálny rozvoj- 3 TPPZ- 5		Geografia- stredná Európa Občianska náuka- medziľudské vzťahy SJ- Staroslovičina
Začiatok novoveku	MV- 1	1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia	Geografia- Európa, Amerika
Habsburgovci a Slovensko	Osobnostný a sociálny rozvoj- 5 OŽZ- 2		Geografia- stredná Európa Multikultúrna výchova
Slovenské národné obrodenie	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 2 OŽZ- 2		Občianska náuka- ľudská spoločnosť, národy, kultúry, medziľudské vzťahy SJ- Bernolákovci, Stúrovci, spisovná slovenčina
Slováci pred prvou svetovou vojnou	MV- 1		Geografia- stredná Európa

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Slováci v prvej ČSR	OSR- 5 Regionálny rozvoj a tradičná ľudová tvorba- 1	1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti	Občianska náuka- formy štátneho zriadenia
Slovenská republika počas druhej svetovej vojny	TPPZ- 2		Občianska náuka- formy štátneho zriadenia, nacionalizmus Geografia- stredná Európa
Slováci po druhej svetovej vojne	Osobnostný sociálny rozvoj- 3 OŽZ- 2		Občianska náuka- formy štátneho zriadenia, nacionalizmus

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
	Téma	Pojmy		Metódy	Formy	Forma	Prostriedok
Úvod do seminárneho štúdia, štúdia slov. dejín	Historické pramene, metódy vedeckej práce	metódy práce historika klasifikácia	Žiaci - porovnávajú metódy historiografie s metódami exaktných vied, - uvedomia si hranice objektivity historika - rozoznávajú rôzne druhy prameňov	samostatná práca, rozhovor	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Praveká spoločnosť – proces hominizácie človeka	Najstaršie dejiny Zeme Objav praveku Život pravekých ľudí Neolitická revolúcia	fosílie homo habilis, homo erectus, homo sapiens travertín, šaman	Žiaci: -sledujú proces formovania života na Zemi do obdobia štvrtohôr -sledujú formovanie prvých interpretácií najstaršej histórie ľudstva - analyzujú význam nálezov pravekého obdobia - zhodnotia význam zmeny v spôsobe života pravekých ľudí	prezentácia práca s obrazovým materiálom práca vo dvojiciach výklad, samostatná práca	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slovensko v dobe rímskej	Rímska kultúra a kresťanstvo Germánske kmene na našom území	kresťanstvo oppidum	Žiaci -posúdia vplyv kresťanstva a kultúr pripojených krajín na rímsku kultúru -porovnajú život germánskych kmeňov na našom území so skorším obdobím	práca s obrazom práca s mapou	Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Predveľko- moravské dejiny	Otázniky nad genézou	genéza	Žiaci - vymenujú najstaršie národy	práca vo dvojiciach	Vyučovacia hodina zákl.	- ústne skúšanie	ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>a príchodom našich predkov Slovania</p> <p>Avarsko-slovanské vzťahy</p> <p>Samova ríša</p> <p>Pribinovo kniežatstvo</p>	<p>Avari</p> <p>kmeňový zväz</p> <p>hradisko, kontinuita osídlenia</p>	<p>v Karpatskej kotline.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymedzia pravlasť Slovákov. - rozpoznajú migračné prúdy Slovanov. - charakterizujú slovensko-avarské spolužitie. - vyberú z Fredegarovej kroniky informácie o Samovi a jeho ríši. - opíšu život na slovanskom hradisku. 	<p>výklad, rozhovor</p> <p>práca s prameňmi samostatná práca, výklad rozhovor</p>	<p>typ</p> <p>individuálna práca</p>	<p>- písomné skúšanie</p>	<p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Veľká Morava	<p>Vznik Veľkej Moravy</p> <p>Konštantín a Metod</p> <p>Zánik Veľkej Moravy</p> <p>Osudy Slovenska po páde Veľkej Moravy</p> <p>Regionálne dejiny(Senec)</p> <p>Stredoveké mestá</p>	<p>kniežatstvo, knieža</p> <p>byzantská misia Starí Maďari, legenda</p> <p>mešťan</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetlia okolnosti vzniku Veľkej Moravy - odhalia príčiny a dôsledky napätia medzi Mojmirom a Pribinom, Rastislavom a Svätoplukom - charakterizujú vzťahy medzi Veľkou Moravou a Franskou ríšou - opíšu pôsobenie Konštatína a Metoda na Veľkej Morave - analyzujú list Rastislava Michalovi III. - vyberú dôvody, ktoré uvádza Rastislav vo svojom liste Michalovi III. <p>- orientujú sa v regionálnych dejinách svojho mesta príp. dediny</p>	<p>rozhovor, práca s prameňmi,</p> <p>práca s obrazom, práca vo dvojiciach</p> <p>práca s mapou, práca s prameňom samostatná práca</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Začiatok novoveku	<p>Humanizmus a renesancia</p> <p>Reformácia a protireformácia</p>	<p>kníhtlač</p> <p>revolúcia</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> - sa zoznámia na základe analýzy prameňov s osobnosťami renesancie a humanizmu - na mape ukážu smery šírenia reformácie v Európe - vysvetlia hlavné dôsledky reformačného procesu 	<p>práca s prameňom, práca s obrazom práca s prameňmi</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Habsburgovci a	<p>Protihabsburské</p>	<p>zbojníctvo</p>	<p>Žiaci</p>	<p>samostatná</p>	<p>Vyučovacia</p>	<p>- ústne</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Slovensko	stavovské povstania Slovensko za vlády Karola III. a Márie Terézie Reformy Jozefa II.	jezuitský a tereziánsky školský systém, koniec nevoľníctva, náboženská tolerancia	- na jednom príklade uvedú príčiny a dôsledky protihabsburských stavovských povstanií - uvedú politické hospodárske a sociálne zmeny po nástupe Habsburgovcov na uhorský trón	práca, rozhovor práca vo dvojiciach výklad, práca s prameňom	hodina zákl. typ skupinová práca	skúšanie - písomné skúšanie	test prezentácia projektu
Slovenské národné obrodenie	Bernolákovci a jazyková otázka Štúrovska generácia Ľudovít Štúr Žiadosti slovenského národa Slovenské povstanie v r. 1848-1849 Memorandum národa slovenského	kodifikácia, uhorská slovenčina uhorský snem dobrovoľníci, Slovenská národná rada	Žiaci - analyzujú historickú úlohu troch generácií slovenských národne uvedomelých dejateľov, - zhodnotia Štúrov politický program,- identifikujú spoločné a rozdielne spôsoby, ale i výsledky v činnosti slovenských vzdelancov - analyzujú 1. politický program Slovákov - Žiadosti národa slovenského - identifikujú spoločné znaky revolúcií 1848/49 v Európe,- uvedú dôvody nevyhnutnosti kodifikácie spisovného jazyka,	práca vo dvojiciach práca s prameňmi práca vo dvojiciach, výklad výklad, práca s prameňom práca s mapou práca s prameňom, výklad	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slováci pred prvou svetovou vojnou	Matičné obdobie Slovenská politika po vyrovnaní	Matica slovenská, gymnázium dualizmus	Žiaci - analyzujú činnosť Matice slovenskej - sledujú činnosť slovenských politikov po Rakúsko –Uhorskom vyrovnaní	rozhovor výklad, samostatná práca	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slováci v prvej ČSR	Vznik 1. ČSR Vývoj Slovenska v ČSR Slovenská otázka v rokoch 1918 – 1939 Príčiny Mníchova a jeho dôsledky	politické strany hladové doliny autonómia Sudety, politika appeacementu	Žiaci -analyzujú teóriu čechoslovakizmu -špecifikujú znaky politického systému ČSR -identifikujú podstatné príklady doformovania slovenského moderného národa -rozpoznajú príčiny a dôsledky Mníchovskej dohody a	samostatná práca, rozhovor výklad, rozhovor práca s prameňmi	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovacia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			Viedenskej arbitráže	práca s mapou			
Slovenská republika počas druhej svetovej vojny	Dejiny 1. Slovenskej republiky Slovenské národné povstanie	autoritatívny režim protifašistický odboj	Žiaci -rozpoznajú kľúčové medzníky vnútropolitického a zahranično-politického vývoja Slovenskej republiky -zaujímajú postoj k rôznym názorom na SNP	samostatná práca, výklad práca s mapou, práca s prameňmi	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovacia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slováci po druhej svetovej vojne	Dejiny Slovenska (1945 – 1948) Dejiny Slovenska (1960-1968) Slovensko v roku 1968 Vznik federácie Obdobie normalizácie Vývojové prúdy v kultúre Novembrová revolúcia v medzinárodných súvislostiach Vznik II. SR	Košický vládny program, dekrét Informačné byro konšpirátor, “deravá” totalita federácia dissent samizdat, cenzúra “nežná” revolúcia	Žiaci - vysvetlia základné medzníky vývoja v ČSR v rokoch 1945 - 1948 - vysvetlia základné medzníky vývoja v ČSR v rokoch 1960 - 1968 -vymedzia príčiny a dôsledky reformného procesu v roku 1968 -vysvetlia dôsledky obdobia tzv. normalizácie -vymedzia príčiny a dôsledky zrušenia komunistického režimu v Československu -identifikujú príčiny a dôsledky rozdelenia Československa -diskutujú o význame vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 -rozpoznajú kľúčové medzníky vývoja Slovenskej republiky po roku 1993	práca s prameňmi práca s prameňmi práca s prameňmi rozhovor výklad, práca s prameňmi práca s prameňmi rozhovor	Vyučovacia hodina zákl. typ opakovacia individuálna	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu

SWOT ANALÝZA ŠKOLY Z POHĽADU PREDMETU GEOGRAFIA:

Silné stránky:

- plne kvalifikovaní učitelia predmetu geografia
- pozitívny postoj učiteľov k zmenám
- pripravenosť učiteľov pracovať s IKT
- vo výchovno-vzdelávacom procese: dôraz na prepojenie teórie s praxou, medzipredmetové vzťahy
- podpora environmentálnej výchovy
- predmetové olympiády

Slabé stránky:

- nemotivujúce finančné ohodnotenie učiteľov
- chýbajúce finančné prostriedky na nákup nových učebných pomôcok

Príležitosti:

- vytvorenie vlastného vzdelávacieho programu
- možnosť voliteľných predmetov
- možnosť získania finančných prostriedkov z grantov a projektov
- medzipredmetové vzťahy
- exkurzie, vychádzky do okolia školy a výlety do okolitých regiónov

Riziká:

- nezáujem zo strany žiakov

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme. Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehlbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom.

Obsah geografie sa sústreďuje aj na väzby prírody a ľudskej spoločnosti. Vzhľadom na nárast problémov vyplývajúcich z aktivít človeka a ich dopadu na prírodné prostredie i na spoločnosť, žiaci získajú aj skúsenosti ako reagovať na zmeny v priestore, pochopiť ich a v budúcnosti riešiť.

Základnou geografickou kompetenciou je práca s mapou. Vedieť pracovať s mapou, čítať ju, analyzovať obsah mapy a interpretovať ho, orientovať sa podľa mapy, vedieť zhotoviť jednoduchý náčrt okolia a iné. Túto základnú kompetenciu podporujú i záujmy žiakov nielen o svoje okolie, ich možnosť cestovať, pracovať s internetom a i.

Spoznávanie Zeme je základnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je iné, líši sa podnebím, rastlinstvom, živočíštvom, obyvateľmi a ich výtvormi. Obyvateľstvo v rôznych častiach sveta sa líši nielen jazykom, ale aj svojou kultúrou či spôsobom života. Poznanie týchto charakteristík a ich pochopenie vedie k porozumeniu predovšetkým vzájomných väzieb v krajine. Posúdiť postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými štátmi, ako ďalej zmeniť súčasný stav a pričiniť sa o rozvoj Slovenska a jeho regiónov tiež patria do geografického poznávania. Námety, čo môže každý žiak urobiť pre svoje mesto, svoj región, sú súčasťou praktického geografického výstupu potrebného pre bežný život.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Geografia rozvíja súbor kľúčových kompetencií, ktoré majú prevažne priestorový a integrujúci charakter. Považuje sa za ne súbor vedomostí, zručností a schopností, ktoré vie žiak správne skombinovať, a tak porozumieť, interpretovať a prakticky využívať danosti krajiny. Patria medzi ne:

- Používať a vedieť interpretovať mapy rôzneho druhu (automapy, mapy na internete, turistické mapy, tematické mapy a i.).
- Práca s informáciami o krajine ako časti Zeme (aj Zeme ako celku). Ich praktické využitie v bežnom živote a schopnosť vyhľadať a použiť ich pre praktické potreby (textové a dátové zdroje v tlačenej či digitálnej podobe).

Získané poznatky systemizovať do oblastí fyzickej a humánnej geografie. Poznatky fyzickej geografie sú v oblasti prírodných charakteristík Zeme. Získané informácie využije žiak pri správnom pochopení vzniku a vývoji hlavných povrchových tvarov, pri porovnávaní a využívaní nerovností zemského povrchu, napríklad i turistike, ale aj pri rozhodovaní umiestňovania aktivít v rozvoji regiónov – dopravných sietí, prípadne ťažbe nerastných surovín. Poznať vplyv a účinok vnútorných a vonkajších síl, ktoré pôsobia na povrch Zeme umožnia ľuďom chrániť sa pred živelnými pohromami. To isté platí aj pri poznaní zákonitostí počasia v rôznych podnebných oblastiach sveta. V oblasti humánnej geografie sa vyučovanie zameriava na človeka na Zemi, na premeny, ktorými ovplyvnil krajinu. Porozumieť premenám v krajine, ktoré podmieňuje človek (vrátane kultúrnych aspektov). Zhodnotiť perspektívy rozvoja pre budúcnosť (vývoj počtu obyvateľstva, rozvoja sídel, hospodárstva a i.).

- Pri vyučovaní geografie sa veľký dôraz kladie na literatúru ako zdroj, nielen učebnice, ale aj odborné a populárnovedecké časopisy, ktoré prinášajú aktuálne informácie. Podporujeme tým potrebu čítania u žiakov, správne porozumenie prečítaného, jeho spracovanie a interpretáciu. Prvotné rozvíjanie čítania a interpretácie obrázkov, fotografií, grafov, tabuliek, prierezov, schém a diagramov považujeme za základné vyjadrovacie prostriedky geografie.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- V obsahu geografie sa snažíme o integráciu a súborný pohľad na poznatky získané v spoločenských či prírodovedných disciplínach (história, biológia, geológia, fyzika, chémia, sociológia, filozofia). Vytvoríť ich prepojenie tak, aby vznikol komplexný obraz o regiónoch v rôznych častiach sveta. V novom zameraní geografie, kladieme väčší dôraz na kultúru a charakteristiku kultúrnych prejavov ľudí v rôznych častiach sveta, preto prinášame aj väčšie prepojenie s hudobnou a výtvarnou výchovou.
- Rozvíjanie podnikateľských zručností žiaci získajú spracúvaním projektov. Žiaci sa naučia riadiť projekty, ako sú napr. modelové cestovné kancelárie, projekty na inventarizáciu predpokladov rozvoja regiónov a pod.
- Kultúrne kompetencie rozšíriť prostredníctvom poznania rôznych kultúr na celom svete. Geografia učí vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity, venuje sa ľudovej kultúre a kultúrnym tradíciám. Kultúrne pamiatky sú súčasťou obsahu regionálnej geografie.
- Schopnosti a zručnosti získané štúdiom geografie využijú pri oddychových aktivitách (cestovaní, rekreácii a i.).

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

- a)** Komunikácia v materinskom jazyku - je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska interaktívne reagovať primeraným a kreatívnym spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.
- b)** Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky - matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).
- c)** Digitálna kompetencia - zahŕňa sebaisté a kritické používanie technológie informačnej spoločnosti (TIS) na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT, používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.
- d)** Naučiť sa učiť - je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení sa, organizovať vlastné učenie sa aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií, a to individuálne alebo v skupinách. Táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, určenie dostupných príležitostí a schopnosť prekonať prekážky za účelom úspešného vzdelávania sa. Táto kompetencia znamená získavať, spracovávať a prispôsobovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Naučiť sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stávali na predchádzajúcom vzdelaní a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných súvislostiach, doma, v práci, pri vzdelávaní sa a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto kompetencii jednotlivca rozhodujúce.
- e)** Spoločenské a občianske kompetencie - kompetencie zahŕňajú individuálne, medziľudské a medzikultúrne kompetencie a pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom a pracovnom živote, a to najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov.
- f)** Iniciatívnosť a podnikavosť - vzťahuje sa na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosiahnuť ciele. Toto podporuje jednotlivcov nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku, aby

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

si boli vedomí kontextu svojej práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je to základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú tí, ktorí zakladajú podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť alebo naň prispievajú. Tieto by mali zahŕňať zmysel pre etické hodnoty a presadzovanie dobrého riadenia.

- g) Kultúrne povedomie a vyjadrovanie - uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

ORGANIZAČNÉ FORMY, METÓDY A POSTUPY PRÁCE

Vyučovanie geografie vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie, ktoré im vytvoria podmienky na aktívny prístup k pátraniu a skúmaniu geografických, prírodovedných, kultúrno-spoločenských, hospodárskych a ekologických aspektov našej Zeme. V procese rozvíjania špecifických predmetových cieľov žiakov najvýznamnejším faktorom je učiteľ. Od toho ako vyučuje geografiu a ako vníma svoju úlohu na vyučovacej hodine závisí aj kvalita rozvíjania uvedených cieľov. Poslaním učiteľa geografie je prekonať transmisívnu výučbu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov prevažne vysvetľujúcimi metódami. Učiteľ je ten, ktorý má na hodinách geografie aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna (kooperatívna) a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov a informácií, ale zároveň aj radosť z procesu poznávania. Má vytvárať možnosti na prácu v malých vzájomne prepojených skupinách ako aj priestor na diskusiu v rámci celej triedy.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Z metód vyučovania sa uplatňujú:

- a) **motivačné metódy** na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť
- motivačné rozprávanie - citové približovanie obsahu učenia
 - motivačný rozhovor - aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov
 - motivačný problém - upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému
 - motivačná demonštrácia - vzbudenie záujmu pomocou ukážky
- b) **expozičné metódy** pri vytváraní nových poznatkov a zručností
- rozprávanie - vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie
 - rozhovor - komunikácia formou otázok a odpovedí
 - beseda - riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom
 - demonštračná metóda - demonštrácia obrazov, modelov, tabuliek, grafov a diagramov
 - pozorovanie
 - manipulácia s predmetmi - praktické činnosti, pokusy, experimentovanie, didaktická hra
 - inštruktáž - vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k pochopeniu slovného a písomného návodu
- c) **heuristická metóda** - učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- d) **projektová metóda**- riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu
- e) **praktické metódy** - samostatná činnosť na základe inštrukcie
- f) **práca s knihou, textom a IKT**- čítanie s porozumením, spracovanie informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií
- g) **aktivizujúce metódy**
 - diskusia - vzájomná výmena názorov, argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia problému
 - situačná metóda - riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov
 - didaktická hra - sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti
 - kooperatívne vyučovanie - forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny
- h) **fixačné metódy**- metódy opakovania a precvičovania učiva - ústne a písomné opakovanie, opakovanie využitím učebnice a literatúry, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje:

- **vyučovacia hodina**- základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu
- **individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov**
- **praktická aktivita** (práca s mapou, atlasom, glóbusom, grafmi, diagramami, náčrtmi, modelmi, obrazmi a obrázkami, tabuľkami, štatistickými údajmi) a **terénne pozorovanie**
- **exkurzia** - volí učiteľ podľa podmienok školy a regionálnych možností

HODNOTENIE A KLASIFIKÁCIA PREDMETU

Klasifikácia v predmete geografia (ISCED 2) sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl. Pri klasifikácii výsledkov v predmete sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť a tvorivosť,
- b) kvalita a rozsah získaných schopností vykonávať požadované intelektuálne a praktické činnosti pri realizácii experimentov,
- c) schopnosť zaujať stanovisko a uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení prírodných javov a zákonitostí, prípadne teórií,
- d) schopnosť využívať a zovšeobecňovať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach pri experimentoch,
- e) celistvosť, presnosť, trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií, zákonitostí a vzťahov, teórií,
- f) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- g) presnosť, výstižnosť, odborná a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- h) kvalita výsledkov činnosti,
- i) osvojenie účinných metód samostatného štúdia a schopnosti učiť sa učiť.

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Chápe vzťahy medzi prírodnými javmi, zákonitosťami a teóriami. Myslí logicky správne, zreteľne sa u neho prejavuje samostatnosť a tvorivosť. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov a diskutovať o správnosti, kvalite a efektívnosti daných riešení. Svoje vedomosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 2 – chválitebný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Pri riešení teoretických úloh a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí postupuje samostatne, len s malými podnetmi od učiteľa. Myslí správne, v jeho myslení sa prejavuje logika a tvorivosť. Vie analyzovať predložené problémy a samostatne navrhnúť primeraný postup na ich riešenie. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov. Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak osvojené vedomosti a zručnosti interpretuje samostatne s občasnými usmerneniami vyučujúceho. Jeho myslenie je takmer vždy správne a tvorivosť sa prejavuje len s usmernením vyučujúceho. Ústny a písomný prejav je čiastočne správny. Jeho kvalita výsledkov je na dobrej úrovni.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a praktických činností je málo pohotový. Osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh zvládne iba za aktívnej pomoci vyučujúceho. Jeho logika myslenia je na nižšej úrovni a myslenie nie je tvorivé.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak vedomosti a zručnosti požadované vzdelávacími štandardmi si neosvojil, má v nich závažné nedostatky a chyby nevie opraviť ani s pomocou vyučujúceho. Neprejavuje samostatnosť v myslení.

Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Na úvodných vyučovacích hodinách sú žiaci oboznamovaní s podmienkami hodnotenia.

Systém kontroly a hodnotenia žiakov:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- písomná forma kontroly (**písomné skúšanie**) - formou didaktického testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 25 min. v rozsahu 15 – 20 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa stupnice: 100% - 90% = 1, 89% - 80% = 2, 79% - 50% = 3, 49% - 30% = 4, 29% - 0% = 5.
- verbálna forma kontroly (**ústne skúšanie**) - dobrovoľná odpoveď žiaka alebo určenie konkrétneho žiaka učiteľom, pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
- referáty a projekty sa budú hodnotiť stručným komentárom k výkonu žiaka (vrátane správnosti údajov, nákresov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh alebo známku 1 až 5.
- praktické zručnosti – rôzne praktické cvičenia, práca s mapou a glóbusom (**praktické skúšanie**) - žiak preukáže svoje zručnosti pri orientácii a práci s mapou resp. atlasom, glóbusom, hodnotený bude známku 1 až 5.
- **výsledné hodnotenie** bude súhrnom vyššie uvedených kritérií. Výsledná známka nebude získaná aritmetickým priemerom priebežných známok. Odrazí sa v nej aj aktívna práca žiaka na hodinách, systematickosť učenia sa a účasť na geografickej olympiáde.

PRIEREZOVÉ TÉMY:

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. rozvíjať u žiakov sebareflexiu (rozmyšľať o sebe), sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebazvedľávanie,
2. naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov(šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok),
3. pomáhať žiakom získavať a udržať si osobnostnú integritu,
4. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
5. rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

1. chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi,
2. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta,
3. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
4. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
5. pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

6. vedieť hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská,
7. využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj prezentácii vlastnej práce,
8. vnímať život ako najvyššiu hodnotu,
9. pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti,
10. posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu,
11. podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby,
12. posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia,
13. budovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode a prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
14. prehlbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania k životnému prostrediu,
15. rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niešť zodpovednosť.

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi,
2. riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti,
3. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine,
4. naučiť sa riadiť seba, tím, vypracovať si harmonogram svojich prác,
5. získavať potrebné informácie, spracovať ich,
6. vedieť hľadať aj problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať, utvoriť hypotézu, overiť ju a pod.
7. vhodným spôsobom zareagovať v rôznych kontextových situáciách, nadviazať kontakt,
8. navrhnúť postup riešenia problému,
9. na základe získaných informácií formulovať jednoduché uzávery,
10. kultivovane prezentovať svoje produkty, názory,
11. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
12. poznať základy jednoduchej argumentácie a vie ich použiť na obhájenie vlastného postoja.

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. umožniť žiakom, aby si osvojili stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi a súčasne rozvinúť u žiakov spôsobilosť - mediálnu kompetenciu t.j. zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty, čo znamená, viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu,
2. vychovávať žiakov ako občanov schopných vytvoriť si vlastný názor na základe prijímaných informácií,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

3. formovať schopnosť detí a mládeže kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať.

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov,
2. objavovať Slovensko - objavovanie a spoznávanie prírodných krás a zaujímavostí Slovenska,
3. vedieť sa orientovať v turisticky a historicky atraktívnych miestach Slovenska.

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. Zasadit' svoju identitu do konkrétneho času a priestoru.
2. Rozvíjať schopnosť vidieť časové a priestorové determinanty človeka.
3. Uvedomiť si časové a priestorové determinanty vlastného pohľadu na svet.
4. Prehlbovať schopnosť vnímať sociálne determinanty činnosti človeka.
5. Rozvíjať kritické myslenie.

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a naplánovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

EXKURZIE, SÚŤAŽE

Planetárium - Žiar nad Hronom
Volkswagen Slovakia a.s. Bratislava
Osvienčim
Orava
Prírodovedné múzeum v Bratislave
Mestské múzeum v Senci
vychádzky do okolia školy a spoznávanie miest na Slovensku v rámci koncoročných výletov
geografická olympiáda

OBSAH VZDELÁVANIA

Hlavné témy, pokiaľ to ich charakter umožňuje, sú interpretované cez regióny. Bázou geografického vzdelávania je regionálna geografia, pričom poznatky z fyzickej a humánnej geografie sú zaradené priamo v regióny – krajiny – kontinenty či v oceáne, kde sa vyskytujú, čiže sú dominantné. Primeraná kombinácia všeobecných a konkrétnych regionálnych tém podnieti na kvalitnejšie sprostredkovanie a osvojenie geografických poznatkov, ktoré možno sumarizovať do okruhov (hlavných tém):

Zem ako planéta vo vesmíre

Získať poznatky o Zemi, tvare a jej pohyboch a uvedomiť si vplyv slnečnej energie ako základnej podmienky pre život ľudí. Riešiť problémové úlohy, vysvetliť zmeny v prírode počas roka, súvislosti vzniku podnebných a rastlinných pásiem s rozdielnym množstvom dopadajúceho slnečného žiarenia, ktoré je ovplyvnené tvarom Zeme.

Priestor na Zemi a jeho zobrazovanie

Používať mapy pri orientácii v teréne (turistické mapy, automapy, plány miest, tematické mapy). Vedieť sa orientovať na mapách – získať a aplikovať z nich údaje v bežnom živote. Používať mapy pri získavaní informácií o danej lokalite. Vedieť nájsť mapu na internete a orientovať sa v nej, získať informácie z dát.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Vzťah medzi zložkami krajiny

Vedieť vysvetliť prírodný charakter jednotlivých oblastí na Zemi, pochopiť fungovanie zložiek krajiny v danej oblasti, porozumieť odlišnostiam krajiny a tomu prispôbiť svoj život. V tejto téme sa maximálne uplatňuje systémový prístup a príčinnno-následné vzťahy. Vplyv podnebia na povrch, na rastlinstvo a živočíšstvo, význam vody (činnosť rieky, jazerá a i.).

Vzťah medzi krajinou a človekom

Posúdiť život človeka v priestore tvorený vzájomnými vzťahmi medzi prírodou a spoločnosťou. Podmieňuje ho znalosť podmienok, ktoré príroda dáva človeku a ovplyvňuje ho. Zároveň uvedomenie si človeka, do akej miery môže využívať prírodu, aby prežil. Vznik chránených území, národných parkov. Využívanie prírodných zdrojov človekom.

Ľudia na Zemi a vzťahy medzi ľuďmi

Zhodnotiť rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi, podmienky v jednotlivých častiach Zeme a ich vhodnosť pre život človeka, vzájomné ovplyvňovanie starých a nových kultúr, existenciu rôznych kultúr vedľa seba. Vzbudiť snahu zaujímať sa o kultúru ľudí žijúcich v rôznych oblastiach sveta, porozumieť jej a akceptovať hodnoty iných kultúr pri zachovaní svojej vlastnej identity ako predpoklad kvalitného reagovania na možné spolupráce.

Regióny Zeme

Komplexne hodnotiť regióny z hľadiska ich prírodných kultúrnych a iných charakteristík, možností rozvoja, poznať miestny región, možnosti jeho rozvoja, byť schopný prispieť k rozvoju miestneho regiónu.

Rozdelenie obsahu do ročníkov:

Obsah učiva v príme, sekunde, tercií a kvarte osemročných gymnázií sa opiera o spoznávanie jednotlivých regiónov Zeme systémom od najvzdialenejších oblastí po najbližšie (nadväzuje na základy geografických poznatkov z vlastivedy a zemepisu na základnej škole). V úvode každého ročníka sú vstupné praktické témy, ktoré napomáhajú porozumieť vybranej problematike. Každý z regiónov je rozdelený na tri vzájomne previazané organické súčasti:

a) Základné informácie o regióne v kontexte planéty Zem

b) Objavovanie prírodných a človekom vytvorených osobitostí regiónu a ich porovnanie so Slovenskom (miestnou krajinou)

c) Environmentálne súvislosti spestrené zaujímavosťami o regióne

GEOGRAFIA

PRÍIMA (ISCED 2)

Obsah predmetu v príme: obsahom štúdia geografie je planéta Zem a na nej Austrália a Amerika. Poznatky sú interpretované v teoretickej aj v praktickej rovine a sú poskytované motivačným spôsobom.

Ciele geografie v príme:

- získať základné vedomosti o Austrálii a Amerike, geografických charakteristikách oboch svetadielov,
- rozvíjať si chuť učiť sa,
- rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich,
- prejavovať záujem o spôsob života ľudí v rôznych častiach sveta,
- vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi, orientovať sa na mape podľa súradníc,
- riešiť modelové situácie,
- vnímať jedinečnosť prírodných javov a výtvorov na Zemi a vysvetliť prírodné javy na základe vedomostí,
- rozumieť grafom, diagramom,
- hľadať riešenia na otázky, hľadať informácie, svoje riešenia problémov interpretovať (riešiť projekt, prezentovať ho, diskutovať o návrhoch),
- oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa ich vážiť si a chrániť,
- pripraviť projekt, získať informácie, hľadať odpovede na otázky, porovnávať, triediť, vyhodnocovať, vypracovať a odprezentovať ho,
- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych,
- získať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru,
- rozvíjať jednotlivé druhy funkčnej gramotnosti.

Obsahové témy:

- Orientácia na mape svetadielov, orientácia na mape sveta – tematické mapy, čítanie rôznych druhov máp, poznať svetadiely, oceány
- Pásmovitosť na Zemi. Podnebné pásma, rastlinné pásma
- Poloha Austrálie – fyzickogeografická, matematickogeografická
- Prírodné pomery - podnebie, podnebné pásma na Zemi, Austrália v podnebných pásmach, povrchové celky, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo, životné prostredie, Gondwana, Pangea
- Obyvateľstvo v Austrálii, objavenie a príchod prvých obyvateľov
- Mestá a život v nich, kultúrna rôznorodosť, typy sídiel v Austrálii, multikultúrne mestá
- Kultúra, veda, šport

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- Spoločenské zvyky - spoločenský zvyk, tradícia, čo potrebujeme vedieť pri ceste do Austrálie
- Austrálske naj...
- Poloha Ameriky vo vzťahu k ostatným svetadielom a oceánom
- Podnebie, faktory ovplyvňujúce podnebie, podnebné pásma
- Povrch – pohoria, nížiny, vznik pohoria
- Vodstvo na pevnine, okolo pevniny
- Rastlinstvo a živočíšstvo – súvislosť rastlinstva a podnebných pásiem, národné parky, rastlinné pásma
- Obyvateľstvo v Amerike, príchod Európanov, súčasné zloženie obyvateľstva
- Štáty v severnej Amerike a vybrané mestá, USA, rozmiestnenie obyvateľstva
- Štáty v južnej Amerike a vybrané mestá
- Život v mestách a ich problémy
- Život mimo miest
- Kultúra, umenie, veda, šport, zamestnanie obyvateľov
- Spoločenské zvyky
- Naj... Ameriky

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnica: Geografia pre 6. ročník ZŠ a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Likavský, Ružek, Vaňková, Ružeková; VKÚ, a. s. Harmanec, 2009
- Školský atlas sveta; VKÚ Harmanec, 1997
- Školský zemepisný atlas sveta; kolektív autorov; VKÚ Harmanec, 2004
- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videokazety a DVD s geografickou tematikou – séria kaziet Salvo Film, séria National Geographic Video

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry
- webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com a iné

Prehľad tematických celkov a stanovený počet hodín:

1. Úvodná hodina, projekty – 3 hod.
2. Planéta Zem – 4 hod.
3. Austrália, Tichý oceán, Oceánia, polárne oblasti Zeme – 10 hod.
4. Amerika – 16 hod.

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Planéta Zem	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1., 2., 5.		Matematika - orientovať sa podľa poludníkov a rovnobežiek – práca s číslami Biológia - rastlinné pásma na Zemi - sila prírodných živlov a sila prírody
Austrália	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1., 5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazi ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. - Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. - Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. - Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady.	Matematika - určiť na mape polohu geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky) – práca s číslami Biológia - vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami - poznať vybraných zástupcov rastlinstva a živočíšstva - opísať jedinečnosť rastlinstva a živočíšstva vplyvom izolácie Austrálie – endemity

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby</p> <p>- Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.</p>	<p>- poznať chránené a ohrozené druhy rastlín a živočíchov</p> <p>- charakterizovať obeh vody v prírode</p> <p>Dejepis</p> <p>- opísať spôsob príchodu Európanov do Austrálie</p> <p>aspôsobyspolužitias domorodcami</p> <p>- poznať históriu osídľovania Austrálie</p> <p>Informatika</p> <p>- práca s IKT</p>
Tichý oceán, Oceánia, polárne oblasti Zeme	<p>Environmentálna výchova – 1.-15.</p> <p>Multikultúrna výchova – 1., 5.</p> <p>Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5.</p>		<p>Dejepis</p> <p>- poznať dobyvateľov a históriu dobývania pólou</p> <p>Biológia</p> <p>- uviesť príklady živočíchov polárnych krajín</p> <p>- opísať ohrozenia, ktorým čelia polárne oblasti</p>
Amerika	<p>Environmentálna výchova – 1.-15.</p> <p>Mediálna výchova – 1., 2., 3.</p> <p>Multikultúrna výchova – 1., 5.</p> <p>Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5.</p> <p>Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1.</p> <p>Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia</p> <p>- Opísať, čo znamená pojem ľudská práca.</p> <p>- Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu kpeniazom.</p> <p>- Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych.</p> <p>- Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady.</p> <p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby</p> <p>- Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.</p>	<p>Matematika</p> <p>- určiť na mape polohu geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky) – práca s číslami</p> <p>Biológia</p> <p>- vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami</p> <p>- poznať vybraných zástupcov rastlinstva a živočíšstva</p> <p>- poznať druhovú rozmanitosť rastlinstva a živočíšstva, chránené a ohrozené druhy rastlín a živočíchov</p> <p>- opísať význam Amazonského dažďového lesa a následky jeho vyrúbania</p> <p>- vysvetliť význam ochrany životného prostredia</p> <p>- charakterizovať obeh vody v prírode</p> <p>- apelovať na potrebu zvýšenej ochrany celej našej Zeme</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>Dejepis</p> <ul style="list-style-type: none">- opísať život pôvodných obyvateľov a ich vzťah k prisťahovalcom- poznať históriu objavovania a osídľovania Ameriky <p>Informatika</p> <ul style="list-style-type: none">- práca s IKT
--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Planéta Zem	Určovanie geografickej polohy Vznik pohorí, sopečná činnosť, zemetrasenia Podnebie a podnebné pásma Typy krajín na Zemi Život ľudí vo vysokých pohoriach	Pojmy: sopečné, vrásové pohoria, sopka, magma, láva, teplé, mierne a studené podnebie, stepi, listnaté a ihličnaté lesy, výškové stupne	Žiak vie: Orientovať sa na mape sveta, čítať rôzne druhy máp, orientovať sa podľa poludníkov a rovnobežiek. Na príkladoch popísať vznik pohorí a činnosť vnútorných síl. Vysvetliť vznik podnebných a rastlinných pásiem na Zemi. Vysvetliť rozdielnosť podmienok pre život ľudí v nížinách a pohoriach. Opísať silu prírodných živlov a silu prírody, opísať nebezpečenstvá a poznať možnosti ochrany voči zmenám počasia. Rozlišovať jednotlivé typy krajín podľa obrázkov.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností
Austrália	Poloha Členitosť pobrežia	Pojmy: južná pologuľa, rovník, rovnobežky, poludníky, ostrovy a zálivy	Žiak vie: Určiť na mape polohu Austrálie geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky). Určiť polohu Austrálie na Zemi vo vzťahu k ostatným svetadielom.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Povrch	Pojmy: Veľké predelové vrchy, púšte	Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu. Orientovať sa bez problémov na mape.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia	vyučovacia hodina individuálna	- ústne skúšanie - písomné	ústna odpoveď test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky. Porozprávať zaujímavosti o nástrahách vysokých pohorí. Vysvetliť, ako vzniká sopečná činnosť, zemetrasenie na základe pohybu zemských krýh.</p>	<p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Podnebie	Pojmy: podnebné pásma	<p>Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem v Austrálii podľa geografickej šírky, Zdôvodniť pásmovitosť podnebia v súvislosti s množstvom slnečného žiarenia dopadajúceho na rôzne miesta na Zemi. Opísať, ako ovplyvňuje geografická šírka, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška, morské prúdy podnebie Austrálie.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Vodstvo	Pojmy: rieky, jazerá, vodné nádrže, význam vodných tokov a vodných plôch	<p>Určiť na mape toky riek, polohu jazier. Vysvetliť vznik morských prúdov a ich vplyv na podnebie priľahlých pevnín. Charakterizovať obeh vody v prírode. Opísať význam artézskych prameňov.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné			
	Rastlinstvo a živočíšstvo	Pojmy: vegetačné pásma, rastlinstvo, živočíšstvo, kengury, koala, ježura, národné parky	Určiť podľa mapy rozloženie typov krajín (rastlinných a živočíšnych pásiem) na Zemi v Austrálii. Vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami. Opísať zásahy človeka do prírody v minulosti a v súčasnosti. Rozdeliť na kladné a záporné príklady. Opísať polohu národných parkov. Opísať jedinečnosť rastlinstva a živočíšstva vplyvom izolácie Austrálie – endemity. Poznať chránené a ohrozené druhy rastlín a živočíchov.	motivračné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Austrália – kontinent prisťahovalcov	Pojmy: pôvodní obyvatelia a prisťahovalci, problémy obyvateľov	Opísať spôsob príchodu Európanov do Austrálie a spôsob spoluzitia s domorodcami. Poznať históriu osídľovania Austrálie.	motivračné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Obyvateľstvo a sídla Aktivity človeka	Pojmy: štáty a teritóriá, hlavné mestá,	Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva v Austrálii. Určiť oblasti husto osídlené a	motivračné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia	vyučovacia hodina	- ústne skúšanie	ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>hospodárska orientácia Austrálie</p>	<p>riedko osídlené a uviesť dôvody ich osídlenia. Na politickej mape určiť polohu vybraných štátov a ich hlavných miest. Vysvetliť, ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva. Porovnať spôsob života v meste a na farme. Vysvetliť, prečo deti na vidieku nechodia denne do školy. Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich. Charakterizovať dopravu v jednotlivých regiónoch. Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch. Uviesť, kde sa nachádzajú známe stavby alebo kultúrne pamiatky. Opísať čo všetko je potrebné si uvedomiť pri ceste do Austrálie, čo by sme mali dodržiavať pri návšteve Austrálie.</p>	<p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	<p>Problémy obyvateľov Austrálie</p>	<p>Pojmy: ozónová diera, časté požiare a vysoké teploty vo vnútrozemí, nedostatok pitnej vody</p>	<p>Charakterizovať najvýznamnejšie problémy obyvateľov Austrálie a navrhnúť ochranu voči nim.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Tichý oceán,</p>	<p>Tichý oceán</p>	<p>Pojmy: svetový oceán,</p>	<p>Žiak vie:</p>	<p>motivačné: rozprávanie,</p>	<p>vyučovacia</p>	<p>- ústne</p>	<p>ústna</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Oceánia, polárne oblasti Zeme</p>	<p>Oceánia Život ľudí v Oceánii Antarktída Arktída a Grónsko Život ľudí v polárnych oblastiach Zeme</p>	<p>význam pre človeka, planktón, cunami, Melanézia, Mikronézia a Polynézia, Nový Zéland, Nová Guinea, Havajské ostrovy, Mariány, severný a južný pól, objavenie polárnych oblastí, polárny deň a noc</p>	<p>Opísať význam Tichého oceánu, rozlišovať ostrovy podľa vzniku a veľkosti, poznať význam planktónu, význam oceánov a morí pre ľudí. Opísať, ako žijú ľudia na ostrovoch Oceánie, vyhľadávať ostrovy. Porovnať obe polárne oblasti, opísať vplyv činnosti človeka na prírodu polárnych oblastí, opísať život Inuitov, uviesť príklady živočíchov polárnych krajín. Poznať dobyvateľov pólou. Opísať ohrozenia, ktorým čelia polárne oblasti.</p>	<p>rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p>
<p>Amerika</p>	<p>Poloha Členitosť pobrežia Objavovanie svetadiela a základné poznatky o ňom</p>	<p>Pojmy: severná a južná pologuľa, rovník, ostrovy, polostrovy a zálivy</p>	<p>Žiak vie: Určiť na mape polohu Ameriky geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky). Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom. Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prielavy. Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prielavom. Vysvetliť postupné objavovanie Ameriky.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	<p>Povrch</p>	<p>Pojmy: povrchové celky v Severnej a Južnej Amerike</p>	<p>Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu. Orientovať sa bez problémov na mape. Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky. Porozprávať zaujímavosti o</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>nástrahách vysokých pohorí. Určiť na mape sopečné oblasti, oblasti zemetrasení. Opísať ich výnimočnosť. Vysvetliť, ako vzniká sopečná činnosť, zemetrasenie na základe pohybu zemských krýh.</p>	<p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			prezentácia projektu
	Podnebie	<p>Pojmy: mierne, teplé a studené podnebné pásmo, stepi - prerie a pampy, dažďové lesy, tornáda</p>	<p>Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem v Amerike podľa geografickej šírky. Zdôvodniť pásmovitosť podnebia v súvislosti s množstvom slnečného žiarenia dopadajúceho na rôzne miesta na Zemi. Opísať, ako ovplyvňuje geografická šírka, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška, morské prúdy podnebie Ameriky. Poznať príčinu vzniku hurikánov a tornád, ich nebezpečenstvo.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Vodstvo	<p>Pojmy: rieky, jazerá, vodné nádrže a vodopády Ameriky, význam</p>	<p>Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov. Vysvetliť vznik morských prúdov a ich vplyv na podnebie príľahlých pevnín. Porovnať vplyv Labradorského a Golského prúdu. Odlíšiť teplé morské prúdy a studené morské prúdy. Charakterizovať obeh vody v prírode.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Rastlinstvo a živočíšstvo	Pojmy: vegetačné pásma, rastlinstvo, živočíšstvo, národné parky	Určiť podľa mapy rozloženie typov krajín (rastlinných a živočíšnych pásiem) na Zemi v Amerike. Vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami. Opísať zásahy človeka do prírody v minulosti a v súčasnosti. Rozdeliť na kladné a záporné príklady. Opísať polohu národných parkov. Poznať druhovú rozmanitosť rastlinstva a živočíšstva, chránené a ohrozené druhy rastlín a živočíchov. Opísať význam Amazonského dažďového lesa a následky jeho vyrúbania. Vysvetliť význam ochrany životného prostredia.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Zaujímavosti prírody Ameriky	Pojmy: kaňon rieky Colorado, Amazonka - dažďový prales, Niagarské vodopády, Yellowstonský národný park, Galapágy, Patagónia	Vysvetliť význam výstavby Panamského prieplavu, diskutovať o zaujímavých miestach Ameriky, ktoré vytvorila príroda.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Zaujímavosti prírody Ameriky	Pojmy: kaňon rieky Colorado, Amazonka - dažďový prales, Niagarské vodopády, Yellowstonský	Vysvetliť význam výstavby Panamského prieplavu, diskutovať o zaujímavých miestach Ameriky, ktoré vytvorila príroda.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie,</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		národný park, Galapágy, Patagónia		rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	práca praktické aktivity	- praktické skúšanie	preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Obyvateľstvo a sídla	Pojmy: pôvodní obyvatelia a prisťahovalci, mulati, zambovia, mestici, najznámejšie osobnosti tohto regiónu (herci, speváci, vedci, športovci,...)	Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva v Amerike. Určiť oblasti husto osídlené a riedko osídlené a uviesť dôvody ich osídlenia (na príkladoch Amazonská nížina, východné pobrežie USA, oblasť Mexického zálivu). Určiť polohu ľubovoľných miest na Zemi podľa mapy - geografickými súradnicami. Na obrysovej mape pomenovať vybrané štáty a ich hlavné mestá. Opísať život pôvodných obyvateľov a ich vzťah k prisťahovalcom. Na politickej mape určiť polohu vybraných štátov a ich hlavných miest. Vysvetliť, ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva, napríklad v oázach, vo vysoko položených oblastiach Ánd, tropickom pralesi v Brazílii a i. Poznať históriu osídľovania Ameriky. Opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodom území – Mayovia, Inkovia, Aztékovia. Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva Ameriky (opísať ich	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>pomocou grafov). Odôvodniť pestrosť národnostného zloženia súčasnej Ameriky. Porovnať kladné a záporné stránky života ľudí v meste, vysvetliť rozdiely medzi bohatými a chudobnými štvrtami. Poznať najväčšie mestá a ich problémy. Vytvoriť zoznam zaujímavých miest a porovnať vybrané mestá.</p>				
	Aktivity človeka	Pojmy: priemysel, poľnohospodárstvo, služby a doprava, Panamerická diaľnica, cestovný ruch	Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich. Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Ameriky. Charakterizovať dopravu v jednotlivých regiónoch Ameriky. Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch. Uviesť, v ktorých štátoch sa nachádzajú známe stavby alebo kultúrne pamiatky. Opísať čo všetko je potrebné si uvedomiť pri ceste do Ameriky, čo by sme mali dodržiavať pri návšteve Ameriky. Opísať, ako môžu ľudia prispieť k ochrane a tvorbe životného prostredia.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovací hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Štáty a oblasti	Kanada USA Mexiko Karibská oblasť Stredná Amerika	Ukázať na mape najvýznamnejšie oblasti pre cestovný ruch. Vysvetliť prínos pre Severnú Ameriku. Ukázať na mape najvýznamnejšie oblasti pre cestovný ruch. Poukázať na rozdiely Severnej a Latinskej Ameriky. Definovať ekologické problémy	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT	vyučovací hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Brazília</p> <p>Laplatské štáty Argentína</p> <p>Andské štáty</p>	<p>štátu, pochopiť globálny význam dažďových pralesov, vysvetliť osídlenie pri východnom pobreží.</p> <p>Ukázať na mape najvýznamnejšie oblasti pre cestovný ruch. Pochopiť význam poľnohospodárstva.</p> <p>Ukázať na mape najvýznamnejšie oblasti pre cestovný ruch. Pochopiť význam ťažby nerastných surovín.</p>	<p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
	Hlavné problémy Ameriky	Pojmy: prírodné katastrofy, odlesňovanie pralesov, populačný rast v strednej a južnej Amerike	Charakterizovať najvýznamnejšie problémy obyvateľov Ameriky a navrhnúť opatrenia voči nim. Apelovať na potrebu zvýšenej ochrany celej našej Zeme.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Cestujeme do Ameriky - projekt		Žiak prezentuje svoju prácu, pohotovo reaguje na otázky učiteľa a spolužiakov.	<p>motivačné metódy</p> <p>expozičné metódy</p> <p>projektová metóda</p> <p>praktické metódy</p> <p>práca s IKT</p> <p>aktivizujúce metódy</p>	<p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>		prezentácia projektu

GEOGRAFIA

SEKUNDA (ISCED 2)

Obsah predmetu v sekundě: obsahom štúdia geografie je Planéta Zem a na nej Afrika a Ázia. Poznatky sú interpretované nielen v teoretickej, ale aj v praktickej rovine a sú poskytované motivačným spôsobom, či už formou prezentácií alebo využívaním IKT vo vyučovacom procese.

Ciele geografie v sekundě:

- získať základné vedomosti o Afrike a Ázii, geografických charakteristikách obidvoch svetadielov,
- rozvíjať si chuť učiť sa, rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať,
- hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich, prejavovať záujem o spôsob života ľudí v rôznych častiach sveta,
- vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi – plány miest, autoatlas, mapy na internete,
- riešiť modelové situácie vnímať jedinečnosť prírodných javov a výtvorov na Zemi a vysvetliť prírodné javy na základe vedomostí,
- rozumieť grafom, diagramom, hľadať riešenia na otázky,
- hľadať informácie, svoje riešenia problémov interpretovať (riešiť projekt, prezentovať ho),
- oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa ich vážiť si a chrániť,
- zhodnotiť rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi, podmienky pre život človeka v jednotlivých oblastiach,
- prejavovať záujem o kultúru spôsob života ľudí v rôznych častiach sveta,
- rozvíjať kompetencie vedúce k iniciatívnosti a tvorivej práci žiakov spracúvaním projektov s mapou a zaujímavými miestami oboch svetadielov,
- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych,
- rozvíjať jednotlivé druhy funkčnej gramotnosti.

Obsahové témy:

- Rozmiestnenie, hustota obyvateľstva, rasové a národnostné zloženie, náboženstvá, kultúry
- Afrika - poloha, zobrazenie na mape, členitosť pobrežia, povrch, podnebie, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo, obyvateľstvo, sídla, hospodárstvo, oblasti a štáty – Severná Afrika, Stredná Afrika, Južná Afrika
- Ázia - poloha, zobrazenie na mape, členitosť pobrežia, povrch, podnebie, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo, obyvateľstvo, sídla, hospodárstvo, oblasti a štáty – Juhozápadná Ázia, Južná Ázia, Juhovýchodná Ázia, Východná Ázia, Severná Ázia, Stredná Ázia

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnica: Geografia pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Tolmáči, Gurňák, Križan; VKÚ, a. s. Harmanec, 2010
- Školský atlas sveta; VKÚ Harmanec, 1997
- Školský zemepisný atlas sveta; kolektív autorov; VKÚ Harmanec, 2004
- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videokazety a DVD s geografickou tematikou – séria kaziet Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry
- webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com

Prehľad tematických celkov a stanovený počet hodín:

1. Úvodná hodina, projekty – 3 hod.
2. Svet – 2 hod.
3. Afrika – 13 hod.
4. Ázia – 15 hod.

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Svet	Environmentálna výchova – 2., 3., 5., 8., 10., 13., 14. Mediálna výchova – 2., 3. Multikultúrna výchova – 1., 5.	7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík - Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov	Dejepis - opísať históriu osídľovania Zeme

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1.	ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.	
Afrika	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1., 5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. - Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. - Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. - Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady. 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby. - Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.	Matematika - určiť na mape polohu geografickými súradnicami (vzhladom za základné rovnobežky a poludníky) – práca s číslami Biológia - vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami - poznať vybraných zástupcov rastlinstva a živočíšstva - charakterizovať obeh vody v prírode Dejepis - poznať históriu osídľovania - opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodnom území Informatika - práca s IKT
Ázia	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1., 5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. - Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. - Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. - Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady. 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby. - Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.	Matematika - určiť na mape polohu geografickými súradnicami (vzhladom za základné rovnobežky a poludníky) – práca s číslami Biológia - vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami - poznať vybraných zástupcov rastlinstva a živočíšstva - charakterizovať obeh vody v prírode - spoznávať endemické druhy rastlín a živočíchov, poznať význam ochrany prírody v Ázii Dejepis - poznať históriu osídľovania - opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodnom území Informatika - práca s IKT

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Svet	Osídlenie Obyvateľstvo	Prví ľudia na Zemi Staré civilizácie Osídľovanie Rasy Národy Multikultúra Terorizmus Spory	Žiak vie: Opísať históriu osídľovania Zeme. Určiť oblasti husto osídlené a uviesť dôvody ich osídlenia. Vysvetliť základné pojmy: hustota obyvateľstva, osídľovanie sveta, staré civilizácie, preľudnenie území. Opísať vznik a rozšírenie rás na svete, poznať svetové náboženstvá a ich rozšírenie na zemskom povrchu, vysvetliť pojem národ, národnosť. Charakterizovať problémy obyvateľstva.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností
Afrika	Poloha Členitosť pobrežia	Pojmy: pobrežná členitosť Afriky, polostrovy, ostrovy, zálivy <i>Madagaskar, Somálsky polostrov, Guinejský záliv,</i>	Žiak vie: Určiť na mape polohu geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky). Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom. Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prielavy.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie,	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<i>Stredozemné more, Červené more, Gibraltársky prieliv, Suezský prieplav</i>	Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplavom.	rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	aktivity		zručností prezentácia projektu
	Povrch	Pojmy: povrchová členitosť Afriky <i>Atlas, Východoafrická priekopová prepadlina, Kilimandžáro, Dračie vrchy, Sahara</i>	Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybraté povrchové celky. Opísať ich polohu. Orientovať sa bez problémov na mape. Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky. Porozprávať zaujímavosti o nástrahách vysokých pohorí.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				fixačné			
	Podnebie	Pojmy: podnebné pásma Afriky, charakteristika	<p>Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem podľa geografickej šírky.</p> <p>Zdôvodniť pásmovitosť podnebia v súvislosti s množstvom slnečného žiarenia dopadajúceho na rôzne miesta na Zemi.</p> <p>Porovnať pôsobenie, ako ovplyvňuje geografická šírka, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška, morské prúdy podnebie Afriky.</p> <p>Porovnať nadmorskú výšku snežnej čiary na rôznych miestach na svete.</p> <p>Zdôvodniť rozdiely.</p> <p>Zdôvodniť prečo sa na vrchole vysokých pohorí nachádza sneh, hoci ležia v blízkosti rovníka.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Vodstvo	<p>Pojmy: rieky, jazerá, umelé vodné nádrže, morské prúdy, vodopády</p> <p><i>Kongo, Níl, Viktóriino jazero, Viktóriine vodopády</i></p>	<p>Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov.</p> <p>Vysvetliť vznik morských prúdov a ich vplyv na podnebie priľahlých pevnín.</p> <p>Odlíšiť teplé morské prúdy a studené morské prúdy.</p> <p>Charakterizovať obeh vody v prírode.</p> <p>Poznať význam a využitie vodných</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia,</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			tokov a nádrží.	pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné			prezentácia projektu
	Rastlinstvo a živočíšstvo	Pojmy: typy krajín, vegetačné pásma, rastlinstvo, živočíšstvo, národné parky <i>púšť, sahel, savana, tropický dažďový prales</i>	Určiť podľa mapy rozloženie typov krajín (rastlinných a živočíšnych pásim) v Afrike. Vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásim s podnebnými pásmami. Opísať zásahy človeka do prírody v minulosti a v súčasnosti. Rozdeliť na kladné a záporné príklady. Opísať polohu národných parkov. Poznať vybraných zástupcov rastlinstva, živočíšstva.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Obyvateľstvo a sídla</p>	<p>Pojmy: rasy, náboženstvá, národy Afriky, vybrané významné sídla</p> <p><i>Káhira, Egyptská ríša</i></p>	<p>Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva.</p> <p>Určiť oblasti husto osídlené a riedko osídlené a uviesť dôvody ich osídlenia.</p> <p>Opísať život pôvodných obyvateľov a ich vzťah k prisťahovalcom.</p> <p>Na politickej mape určiť polohu vybraných štátov a ich hlavných miest.</p> <p>Vysvetliť, ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva.</p> <p>Poznať históriu osídľovania.</p> <p>Opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodom území.</p> <p>Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva vybraných regiónov.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Aktivity človeka</p>	<p>Pojmy: hospodárstvo - ťažba nerastných surovín, poľnohospodárstvo, priemysel, doprava, služby, obchod, cestovný ruch</p>	<p>Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich.</p> <p>Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Afriky.</p> <p>Charakterizovať dopravu v jednotlivých regiónoch Afriky.</p> <p>Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				<p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
	Severná Afrika	Pojmy: štáty Severnej Afriky, rasy, náboženstvá obyvateľov Severnej Afriky, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov	Zaradiť štáty do Severnej Afriky, poznať ich hlavné mestá, vedieť charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Stredná Afrika	Pojmy: štáty Strednej Afriky, rasy,	Zaradiť štáty do Strednej Afriky, poznať ich hlavné mestá, vedieť	<p>motivačné: rozprávanie,</p>	vyučovacia hodina	- ústne skúšanie	ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		náboženstvá obyvateľov Strednej Afriky, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov	charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- písomné skúšanie - praktické skúšanie	test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Južná Afrika	Pojmy: štáty Južnej Afriky, rasy, náboženstvá obyvateľov Južnej Afriky, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov	Zaradiť štáty do Južnej Afriky, poznať ich hlavné mestá, vedieť charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné			
	Zaujímavosti o Afrike	Pojmy: hlad, choroby, nepokoje, škodcovia Afriky, rozširovanie púští, sahel, problémy školy, zdravotníctva	Poznať základné problémy Afriky a ich dopad na obyvateľstvo a prírodné prostredie.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Cestujeme po Afrike - projekt		Žiak prezentuje svoju prácu, pohotovo reaguje na otázky učiteľa a spolužiakov.	motivačné metódy expozičné metódy	individuálna a skupinová práca		prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				projektová metóda praktické metódy práca s IKT aktivizujúce metódy	praktické aktivity		
Ázia	Poloha Členitosť pobrežia	Pojmy: pobrežná členitosť Ázie, polostrovy, ostrovy, zálivy <i>Filipíny, Japonské ostrovy, Veľké Sundy, Predná India, Zadná India, Malá Ázia, Arabský polostrov, Cyprus, Suezský prieply, Červené more, Kórejský polostrov, Beringov prieliv</i>	Žiak vie: Určiť na mape polohu geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky). Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom. Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prieply. Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplyom.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Povrch	Pojmy: povrchová členitosť Ázie, plošiny, pohoria, nížiny, púšte, Aralské jazero	Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybraté povrchové celky. Opísať ich polohu. Orientovať sa bez problémov na mape.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia	vyučovacia hodina individuálna a skupinová	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p><i>Himaláje, Pamír, Mount Everest, Kaukaz, Ural, Západosibírska nížina, Indogangská nížina, Veľká čínska nížina, Tibetská náhorná plošina</i></p>	<p>Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky. Porozprávať zaujímavosti o nástrahách vysokých pohorí. Vznik pohorí na príklade Himalájí. Určiť na mape sopečné oblasti, najvyššie pohoria, oblasti zemetrasení. Opísať ich výnimočnosť. Vysvetliť, ako vzniká sopečná činnosť, zemetrasenie na základe pohybu zemských krýh. Vysvetliť príčiny vzniku púští na Arabskom polostrove, problém vysychajúceho Aralského jazera.</p>	<p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- praktické skúšanie</p>	<p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Podnebie	<p>Pojmy: podnebné pásma, monzúny, tajfúny</p> <p><i>Podnebie, rôznosť podnebia v závislosti od podnebných činiteľov.</i></p> <p><i>Podnebné oblasti – severná oblasť, suchá oblasť v juhozápadnej časti Ázie, monzúnová oblasť v južnej Ázii.</i></p> <p><i>Klimatické diagramy z rôznych častí Ázie (hlavné znaky podnebného pásma,</i></p>	<p>Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem podľa geografickej šírky. Zdôvodniť pásmovitosť podnebia v súvislosti s množstvom slnečného žiarenia dopadajúceho na rôzne miesta na Zemi. Porovnať pôsobenie, ako ovplyvňuje geografická šírka, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška, morské prúdy podnebie jednotlivých svetadielov alebo ich častí. Určiť na mape monzúnové oblasti a opísať význam monzúnových dažďov pre spoločnosť aj hrozby povodní.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<i>oblasti).</i>		aktivizujúce: diskusia, didaktická hra			
				fixačné			
	Vodstvo	<p>Pojmy: rieky, jazerá, umelé vodné nádrže, morské prúdy</p> <p><i>Kaspické more, Bajkal, Mŕtve more, Aralské jazero, Chang–Jiang, Huang He, Ob, Mekong, Jenisej, Ganga, Brahmaputra, Eufrat, Tigris</i></p>	<p>Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov.</p> <p>Vysvetliť vznik morských prúdov a ich vplyv na podnebie priľahlých pevnín.</p> <p>Odlíšiť teplé morské prúdy a studené morské prúdy.</p> <p>Charakterizovať obeh vody v prírode.</p> <p>Opísať význam vodných tokov a nádrží.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Rastlinstvo a živočíšstvo	<p>Pojmy: vegetačné pásma, mangrovove pohoria, teakové drevo, gumovníkové a kaučukové drevo, tiger sibírsky, medveď</p>	<p>Určiť podľa mapy rozloženie typov krajín (rastlinných a živočíšnych pásiem) v Ázii.</p> <p>Vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami.</p> <p>Opísať zásahy človeka do prírody v</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné:</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		himalájsky, komodor, varan, národné parky	minulosti a v súčasnosti. Rozdeliť na kladné a záporné príklady. Opísať polohu národných parkov. Spoznávať endemické druhy rastlín a živočíchov, poznať význam ochrany prírody v Ázii.	rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	praktické aktivity	skúšanie	praktických zručností prezentácia projektu
	Obyvateľstvo, sídla a hospodárstvo	Pojmy: rasy, náboženstvá, národy Ázie, vybrané významné sídla, hospodárstvo - ťažba nerastných surovín, poľnohospodárstvo, priemysel, doprava, služby, obchod, cestovný ruch <i>Tibet –budhizmus, Moskva, Tokio, Bombaj</i>	Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva. Určiť oblasti husto osídlené a riedko osídlené a uviesť dôvody ich osídlenia. Vysvetliť, ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva. Poznať históriu osídľovania. Opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodom území. Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva vybraných regiónov (opísať ich pomocou grafov). Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich. Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Ázie. Charakterizovať dopravu v	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			jednotlivých regiónoch Ázie. Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch.	hra fixačné			
	Juhozápadná Ázia	Pojmy: štáty Juhozápadnej Ázie, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov, zaujímavosti	Poznať krajiny patriace do Juhozápadnej Ázie, vyhodnotiť ich hospodársku a životnú úroveň, poznať náboženskú orientáciu a jej vplyv na súčasný stav týchto krajín.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Južná Ázia	Pojmy: štáty Južnej Ázie, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov, zaujímavosti	Poznať krajiny patriace do Južnej Ázie, vyhodnotiť ich hospodársku a životnú úroveň, poznať náboženskú orientáciu a jej vplyv na súčasný stav týchto krajín.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor,	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				<p>demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			prezentácia projektu
	Juhovýchodná Ázia	Pojmy: štáty Juhovýchodnej Ázie, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov, zaujímavosti	Poznať krajiny patriace do Juhovýchodnej Ázie, vyhodnotiť ich hospodársku a životnú úroveň, poznať náboženskú orientáciu a jej vplyv na súčasný stav týchto krajín.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p>	vyučovacia hodina	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				fixačné			
	Východná Ázia	Pojmy: štáty Východnej Ázie, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov, zaujímavosti	Poznať krajiny patriace do Východnej Ázie, vyhodnotiť ich hospodársku a životnú úroveň, poznať náboženskú orientáciu a jej vplyv na súčasný stav týchto krajín.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Severná Ázia	Pojmy: štáty Severnej Ázie, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov, zaujímavosti	Poznať krajiny patriace do Severnej Ázie, vyhodnotiť ich hospodársku a životnú úroveň, poznať náboženskú orientáciu a jej vplyv na súčasný stav týchto krajín.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				<p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			projektu
	Stredná Ázia	Pojmy: štáty Strednej Ázie, hospodárske podmienky v týchto štátoch, problémy týchto štátov, zaujímavosti	Poznať krajiny patriace do Strednej Ázie, vyhodnotiť ich hospodársku a životnú úroveň, poznať náboženskú orientáciu a jej vplyv na súčasný stav týchto krajín.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Zaujímavosti o Ázii	Pojmy: nadmerná	Poznať základné problémy Ázie a ich	motivačné:	vyučovacia	- ústne	ústna

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>hustota zaľudnenia určitých oblastí Ázie, boom priemyselnej výroby, ázijské tigre, hrozby prírodných javov, tajfúny, zemetrasenia, povodne a ich dopad na životné prostredie</p>	<p>dopad na obyvateľstvo a prírodné prostredie.</p>	<p>rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	<p>Cestujeme po Ázii - projekt</p>		<p>Žiak prezentuje svoju prácu, pohotovo reaguje na otázky učiteľa a spolužiakov.</p>	<p>motivačné metódy</p> <p>expozičné metódy</p> <p>projektová metóda</p> <p>praktické metódy</p> <p>práca s IKT</p> <p>aktivizujúce metódy</p>	<p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>		<p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

GEOGRAFIA

TERCIA (ISCED 2)

Obsah predmetu v tercií: obsahom štúdia geografie je Planéta Zem a na nej Európa. Poznatky sú interpretované nielen v teoretickej, ale aj v praktickej rovine a sú poskytované motivačným spôsobom, či už formou prezentácií alebo využívaním IKT vo vyučovacom procese.

Ciele geografie v tercií:

- získať základné vedomosti o Európe ako celku, komplexne hodnotiť svetadiel z hľadiska jeho prírodných i kultúrnych charakteristík,
- komplexne a podrobne spoznať jednotlivé štáty svetadiela aj z hľadiska príťažlivosti pre turistov,
- rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich,
- prejavovať záujem o kultúru a spôsob života ľudí v rôznych častiach sveta,
- rozvíjať kompetencie vedúce k iniciatívnosti a tvorivej práci žiakov spracúvaním projektov s mapou,
- vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a používať ju pri získavaní informácií o daných lokalitách, vedieť nájsť informácie na internete,
- oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa ich vážiť si a chrániť,
- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych,
- získavať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru, rozvíjať jednotlivé druhy funkčnej gramotnosti.

Obsahové témy:

- Európa – poloha a pobrežie, povrch, podnebie, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo, pôdy, obyvateľstvo a sídla, hospodárstvo, oblasti a štáty - Južná Európa, Juhovýchodná Európa, Východná Európa, Severná Európa, Stredná Európa, Západná Európa
- Zaujímavosti Európy
- Európska únia

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnica: Geografia pre 8. ročník ZŠ a 3. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Ružek, Likavský; VKÚ, a. s. Harmanec, 2011
- Školský atlas sveta; VKÚ Harmanec, 1997
- Školský zemepisný atlas sveta; kolektív autorov; VKÚ Harmanec, 2004
- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videokazety a DVD s geografickou tematikou – séria kaziet Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry
- webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com a iné

Prehľad tematických celkov a stanovený počet hodín:

1. Úvodná hodina, projekty – 3 hod.
2. Európa – 30 hod.

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Európa	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1.-5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1., 2., 3. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia - Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb. - Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie. 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. - Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. - Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. - Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady. 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky	Matematika - určiť na mape polohu Európy geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky) – práca s číslami - určiť polohu ľubovoľných miest podľa mapy - geografickými súradnicami – práca s číslami Biológia - vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami - poznať vybraných zástupcov rastlinstva a živočíšstva - opísať jedinečnosť rastlinstva a živočíšstva - poznať chránené a ohrozené druhy rastlín a živočíchov - charakterizovať obeh vody v prírode - diskutovať o najväznejších ekologických problémoch Európy, lokalizovať najviac

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>bohatstva, chudoby a dedenia chudoby. - Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.</p> <p>.</p> <p>- Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.</p>	<p>znečistené oblasti, navrhnúť spôsob ich riešenia</p> <p>Dejepis - poznať históriu osídľovania - získať stručný prehľad o historickom vývoji obyvateľstva na území Európy</p> <p>Informatika - práca s IKT</p>
--	--	---	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Európa	Poloha Členitosť pobrežia	Pojmy: pobrežná členitosť Európy <i>Škandinávsky polostrov, Pyrenejský polostrov, Apeninský polostrov, Jutský polostrov, Balkánsky polostrov, Britské ostrovy, Island, Sicília, Korzika, Sardínia, Kréta, Stredozemné more, Severné more, Čierne more, Baltské more, Lamanšský prieliv, Gibraltársky prieliv, Atlantický oceán</i>	Žiak vie: Určiť na mape polohu geografickými súradnicami (vzhľadom za základné rovnobežky a poludníky). Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom. Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prieplyvy. Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplyvom. Vymenovať najvýznamnejšie rovnobežky a poludníky.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Povrch	Pojmy: <i>Alpy, Pyreneje, Karpaty, Apeniny, Škandinávske vrchy, nížiny a kotliny, Panónska panva, Alpy, Pyreneje, Karpaty, Škandinávske vrchy, Ural, Mont Blanc, Etna, Vezuv, Východoeurópska nížina</i>	Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu. Orientovať sa bez problémov na mape. Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky. Porozprávať zaujímavosti o nástrahách vysokých pohorí. Určiť na mape sopečné oblasti, najvyššie pohoria, oblasti zemetrasení. Opísať ich výnimočnosť. Vysvetliť, ako vzniká sopečná činnosť, zemetrasenie na základe pohybu zemských krýh.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce:	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				diskusia, didaktická hra fixačné			
	Podnebie	Pojmy: podnebné pásma Európy - studené, mierne a subtropické, hlavné činitele, ktoré ovplyvňujú podnebie Európy - teplý Golský prúd, Atlantický oceán, nadmorská výška	Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem podľa geografickej šírky. Zdôvodniť pásmovitosť podnebia v súvislosti s množstvom slnečného žiarenia dopadajúceho na rôzne miesta na Zemi. Porovnať pôsobenie, ako ovplyvňuje geografická šírka, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška, morské prúdy podnebie Európy. Porovnať nadmorskú výšku snežnej čiary na rôznych miestach na svete. Zdôvodniť rozdiely. Čítať klimatické diagramy z rôznych častí Európy a pracovať s tematickými mapami.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Vodstvo	Pojmy: rieky - Volga, Dunaj, Rýn, Pád, Odra, Seina, jazerá - Ženevské jazero, Balaton, umelé vodné nádrže, morské prúdy - Golský prúd	Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov. Vysvetliť vznik morských prúdov a ich vplyv na podnebie priľahlých pevnín. Porovnať vplyv Labradorského a Golského prúdu. Odlíšiť teplé morské prúdy a studené morské prúdy. Charakterizovať obeh vody v prírode. Vysvetliť činnosť riek na príkladoch (doliny riek, jaskyne, meandre, mŕtve ramená, delta). Porovnať činnosť riek a činnosť ľadovca (tvar dolín). Vznik ľadovcových jazier.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			Charakterizovať a na príkladoch uviesť rôzne typy jazier (sopečné, ľadovcové, tektonické, hradené).	aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné			
	Rastlinstvo a živočíšstvo	Pojmy: typy krajín, príčiny pásmovitosti, národné parky, rozšírenie pôd v pásmach, tajga, macchie, zmiešané lesy	Určiť podľa mapy rozloženie typov krajín (rastlinných a živočíšnych pásiem) v Európe. Vysvetliť, ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami. Opísať zásahy človeka do prírody v minulosti a v súčasnosti. Rozdeliť na kladné a záporné príklady. Opísať polohu národných parkov. Vymenovať vybrané národné parky Európy, poznať príčiny vzniku týchto parkov a ich význam. Opísať jedinečnosť rastlinstva a živočíšstva. Poznať chránené a ohrozené druhy rastlín a živočíchov.	motivácia: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Obyvateľstvo a sídla	Pojmy: rozmiestnenie, hustota a štruktúra obyvateľstva, rasy, náboženstvá, národy a jazyky, mesto, vidiecke sídlo, veľkosť miest, urbanizácia	Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva. Určiť oblasti husto osídlené a riedko osídlené a uviesť dôvody ich osídlenia. Získať stručný prehľad o historickom vývoji obyvateľstva na území Európy. Určiť polohu ľubovoľných miest podľa mapy - geografickými súradnicami. Na obrysovej mape pomenovať všetky štáty Európy a ich hlavné mestá. Na politickej mape určiť polohu	motivácia: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>vybraných štátov a ich hlavných miest. Vysvetliť, ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva. Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva vybraných regiónov (opísať ich pomocou grafov).</p>	<p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
	Aktivity človeka	<p>Pojmy: hospodárstvo - ťažba nerastných surovín, poľnohospodárstvo, priemysel, doprava, služby, obchod, cestovný ruch</p>	<p>Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich. Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Európy. Charakterizovať dopravu v jednotlivých regiónoch Európy. Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch (prímorské oblasti Stredozemného mora, horské oblasti Álp, kultúrnohistorické strediská). Uviesť, v ktorých štátoch sa nachádzajú známe stavby alebo kultúrne pamiatky.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Zjednocovanie Európy – EÚ, Problémy Európy	<p>Pojmy: Európska únia, jej vznik, mena, členovia, exhaláty, smog, ekologizácia, preľudnenie</p>	<p>Vypracovať projekt o Európskej únii, získané informácie prezentovať na hodine, vyzdvihnúť význam únie pre členské štáty. Diskutovať o najväznejších ekologických problémoch Európy, lokalizovať najviac znečistené oblasti, navrhnúť spôsob ich riešenia.</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				<p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
	Stredná Európa	Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko, Rakúsko, Švajčiarsko, Lichtenštajnsko, Nemecko	Charakterizovať štáty Strednej Európy, poznať ich hlavné mestá, charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Západná Európa	Francúzsko, Monako, Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Spojené kráľovstvo, Írsko	Charakterizovať štáty Západnej Európy, poznať ich hlavné mestá, charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia,</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				<p>pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			prezentácia projektu
	Severná Európa	Dánsko, Island, Nórsko, Švédsko, Fínsko, Litva, Lotyšsko, Estónsko	Charakterizovať štáty Severnej Európy, poznať ich hlavné mestá, charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Južná Európa	Španielsko, Portugalsko, Andorra, Taliansko, Vatikán, San Maríno, Malta, Grécko	Charakterizovať štáty Južnej Európy, poznať ich hlavné mestá, charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie,</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				<p>rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	aktivity		<p>zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Juhovýchodná Európa	Slovensko, Chorvátsko, Srbsko, Čierna Hora, Bosna a Hercegovina, Macedónsko, Albánsko, Rumunsko, Bulharsko	Charakterizovať štáty Juhovýchodnej Európy, poznať ich hlavné mestá, charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Východná Európa	Ukrajina, Bielorusko, Moldavsko, Rusko	Charakterizovať štáty Východnej Európy, poznať ich hlavné mestá, charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto štátoch, poznať ich hospodársku orientáciu, poznať problémy v týchto štátoch.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				<p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	praktické aktivity	- praktické skúšanie	<p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	Cestujeme po Európe - projekt		Žiak prezentuje svoju prácu, pohotovo reaguje na otázky učiteľa a spolužiakov.	<p>motivačné metódy</p> <p>expozičné metódy</p> <p>projektová metóda</p> <p>praktické metódy</p> <p>práca s IKT</p> <p>aktivizujúce metódy</p>	<p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>		prezentácia projektu

GEOGRAFIA

KVARTA (ISCED 2)

Obsah predmetu v kvarte: obsahom štúdia geografie je Planéta Zem a na nej Slovensko. Poznatky sú interpretované nielen v teoretickej, ale aj v praktickej rovine a sú poskytované motivačným spôsobom, či už formou prezentácií alebo využívaním IKT vo vyučovacom procese.

Ciele geografie v kvarte:

- získať základné vedomosti o Slovensku a jeho geografických charakteristikách,
- rozvíjať si chuť učiť sa,
- rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich,
- prejavovať záujem o spôsob života ľudí v rôznych regiónoch Slovenska,
- vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi – plány miest, autoatlas, mapy na internete,
- riešiť modelové situácie, rozumieť grafom, diagramom,
- hľadať riešenia na otázky, hľadať informácie, svoje riešenia problémov interpretovať,
- oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa ich vážiť si a chrániť,
- pripraviť projekt, získať informácie, hľadať odpovede na otázky, porovnávať, triediť, vyhodnocovať, vypracovať a odprezentovať ho,
- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych,
- získať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru,
- tvoriť mentálne mapy so symbolmi,
- rozvíjať jednotlivé druhy funkčnej gramotnosti.

Obsahové témy:

- Slovensko - poloha, zobrazenie na mape, povrch, podnebie, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo, pôdy, ochrana prírody, historické udalosti, historické územia a tradície, vznik Slovenska, obyvateľstvo, sídla, hospodárstvo, cestovný ruch, zaujímavosti, regióny Slovenska a možnosti ich rozvoja, vzájomné porovnanie regiónov Slovenska

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnica: Geografia pre pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Tolmáči; Orbis Pictus Istropolitana, 2012
- Školský atlas sveta; VKÚ Harmanec, 1997
- Školský zemepisný atlas sveta; kolektív autorov; VKÚ Harmanec, 2004

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- Školský atlas Slovenská republika; kolektív autorov; VKÚ Harmanec, 1999
- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videokazety a DVD s geografickou tematikou – séria kaziet Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry
- webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com

Prehľad tematických celkov a stanovený počet hodín:

1. Úvodná hodina, projekty – 3 hod.
2. Slovensko – 30 hod.

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Poloha Slovenska	Mediálna výchova - 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1.-5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5.		Matematika - určiť na mape polohu Slovenska zemepisnými súradnicami – práca s číslami
Priroda Slovenska	Environmentálna výchova – 1.-15 Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1.-5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1., 2., 3.		Biológia - roztriediť pohoria podľa geologickej stavby - opísať, ako človek pôsobí na tvárnosť povrchu a tým rozšírenie rastlínstva, uviesť konkrétne príklady - poznať zástupcov rastlín a živočíchov - zdôvodniť význam ochrany vybraných objektov na Slovensku a vo svete Chémia - chemické vlastnosti vody

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>História, obyvateľstvo, sídla a hospodárstvo</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1.-5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1., 2., 3.</p>	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb. - Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie. <p>Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. - Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. - Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. - Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady. <p>Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny. <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uviesť príklady činnosti jednotlivcov a rodín v ekonomickej oblasti. <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny. <p>Porozumieť a orientovať sa v problematike</p>	<p>Dejepis</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať historický vývoj Slovenska <p>Občianska náuka</p> <ul style="list-style-type: none"> - definovať pojmy import a export, vysvetliť HDP, poznať špecifiká zahraničného obchodu <p>Biológia</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizovať najvýznamnejšie problémy prírody Slovenska a navrhnúť opatrenia a spôsoby ochrany voči nim
--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny. - Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.</p> <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.</p>	
Regióny Slovenska a možnosti ich rozvoja	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 2., 3. Multikultúrna výchova – 1.-5. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-5. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – 1., 2., 3. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.</p>	<p>Informatika - práca s IKT</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Poloha Slovenska	Poloha, rozloha a ohraničenie	Fyzickogeografická a matematickogeografická poloha Pojmy: Európa, Slovensko, rozloha, geografické súradnice, okrajové body Slovenska	Žiak vie: Určiť na mape polohu Slovenska zemepisnými súradnicami. Určiť polohu Slovenska vzhľadom na okolité štáty. Poznať rozlohu Slovenska a porovnať rozlohu Slovenska s ostatnými štátmi Európy.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností
Príroda Slovenska	Geologická stavba Slovenska	Pojmy: flyšové, jadrové a sopečné pohoria Povrchové celky <i>Tatry, Nízke Tatry, Malé Karpaty, Slovenské rudohorie, Štiavnické vrchy, Slovenský raj, Muránska planina, Veľká Fatra, Malá Fatra, Poľana, Pieniny, Vihorlat, Slanské vrchy, Podunajská nížina, Záhorská nížina, Hornonitrianska kotlina, Považské podolie, Žilinská kotlina, Juhoslovenská kotlina, Košická kotlina, Východoslovenská nížina</i> Premeny povrchu Pojmy: pieskové presypy, spraše, skalné mestá, riečna dolina, meander,	Žiak vie: Určiť, aké horniny tvoria flyšové, jadrové a sopečné pohoria. Roztriediť pohoria podľa geologickej stavby. Poznať využitie nerastných surovín vyskytujúcich sa na Slovensku. Na mape ukázať povrchové celky Slovenska, charakterizovať ich polohu a porovnať nadmorskú výšku podľa mapy. Stručne opísať vznik slovenských pohorí. Charakterizovať rozloženie nížin a kotlín na Slovensku a ich význam pre obyvateľstvo. Opísať ako pôsobia vonkajšie činitele na povrch v	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		mŕtve ramená, jazerá, plesá, močiare, ľadovcové doliny, jaskyne, kras	jednotlivých častiach Slovenska a uviesť ich príklady. Vysvetliť na príkladoch ako vzniká skalné mesto, riečna dolina, ľadovcová dolina, sprašové nánosy, jaskyne, meandre, mŕtve ramená, jazerá a vymenovať príklady.				
	Podnebie	Podnebné činitele Vplyv podnebných činiteľov na povrch Slovenska Zmena podnebia s nadmorskou výškou a v priebehu roka na Slovensku	Určiť, ktorý činiteľ prevládal v danej lokalite a dotvoril zemský povrch podľa rôznych obrázkov oblastí Slovenska. Opísať, ako človek pôsobí na tvárnosť povrchu a rozšírenie rastlinstva, uviesť konkrétne príklady. Opísať podnebie na Slovensku, ako sa mení počasie v priebehu jednotlivých ročných období, ako sa mení teplota a množstvo zrážok (použiť diagramy). Poznať podnebné oblasti na Slovensku a vymedziť oblasť ich výskytu.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností
	Vodstvo	Rieky - Morava, Dunaj, Váh, Nitra, Hron, Hornád, Torysa, Dunajec Jazerá a vodné nádrže - Veľké Hincovo pleso, Štrbské pleso, Oravská priehrada, Zemplínska šírava, Liptovská Mara, Gabčíkovo Podzemné vody, minerálne a termálne - Žitný ostrov, kúpele - Piešťany, Bardejovské kúpele, Trenčianske Teplice Vodstvo v miestnej krajine	Na mape určiť vybrané toky riek, jazerá, vodné nádrže, podzemné vody, kúpele, oblasti minerálnych a termálnych vôd. Charakterizovať význam vodstva na Slovensku na vybratých príkladoch. Opísať negatívne zásahy do vodstva Slovenska. Zhodnotiť možnosti využitia podzemných vôd. Vymenovať kúpele.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Rastlinstvo, živočíšstvo, pôdy	Pojmy: pôdne typy, pôdne druhy, vegetačné stupne, typický zástupcovia živočíšnej oblasti	Určiť podľa mapy rozloženie pôdných typov a pôdných druhov na Slovensku. Charakterizovať oblasti rastlinstva a živočíšstva. Uviesť príklady typických zástupcov príslušnej oblasti.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p>
	Ochrana prírody	Pojmy: TANAP, PIENAP, NP Nízke Tatry, NP Malá Fatra, NP Veľká Fatra, NP Slovenský raj, NP Muránska planina, NP Slovenský kras, NP Poloniny Jaskyne Slovenského krasu, Vlkolínec, Spišský hrad a Spišská Kapitula, Bukové lesy Nízkych Beskýd, Bardejov, Banská Štiavnica a okolie	Vymenovať a ukázať na mape národné parky, vedieť čím sú charakteristické. Zdôvodniť význam ochrany vybraných objektov na Slovensku a vo svete. Porovnať vybrané NP Zeme a Slovenska.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p>
História, obyvateľstvo, sídla a hospodárstvo	Historické udalosti na Slovensku, vznik Slovenska Historické územia a tradície	Pojmy: štátne útvary na Slovensku v minulosti - príchod Slovanov, Samova ríša, Veľká Morava, Uhorsko, Československá republika, Slovenská republika	Žiak vie: Opísať historický vývoj Slovenska.	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	aktivity		zručností
	Obyvateľstvo a sídla	Pojmy: hustota obyvateľstva, náboženská a veková štruktúra, priradený prírastok, národnostná a zamestnanecká štruktúra, mestské a vidiecke sídla	Vedieť charakterizovať obyvateľstvo Slovenska, porovnať obyvateľstvo jednotlivých regiónov. Porovnať povrch a osídlenie. Na základe porovnania uviesť, ktoré oblasti sú vhodné na osídlenia a ktoré nie. Uviesť podmienky pre vznik sídla. Zdôvodniť nerovnomerné osídlenie obyvateľstva na území Slovenska. Posúdiť príčiny nerovnomerného osídlenia územia. Vybrané sídla určiť na mape, charakterizovať ich polohu a uviesť ich stručnú charakteristiku (zo zdrojov).	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností
	Hospodárstvo	Pojmy: ťažba nerastných surovín, poľnohospodárstvo, priemysel, doprava, služby, obchod	Charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka na Slovensku a odlíšiť ich. Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Slovenska. Charakterizovať dopravu v jednotlivých regiónoch Slovenska. Definovať pojmy import a export, vysvetliť HDP, poznať špecifiká zahraničného	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			obchodu.	aktivizujúce: diskusia, didaktická hra			
	Cestovný ruch a krásy Slovenska	Cestovný ruch – strediská letnej a zimnej rekreácie Prírodné a kultúrne lokality, ľudová kultúra Miestna krajina	Podľa mapy vyznačiť dôležité oblasti pre CR a opísať ich zaujímavé miesta pre CR. Charakterizovať najvýznamnejšie problémy prírody Slovenska a navrhnúť opatrenia a spôsoby ochrany voči nim.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností
Regióny Slovenska a možnosti ich rozvoja		Bratislavský kraj Trnavský kraj Nitriansky kraj Trenčiansky kraj Žilinský kraj Banskobystrický kraj Košický kraj Prešovský kraj	Žiak vie: Opísať a odlišovať jednotlivé regióny Slovenska, poznať ich hlavné sídla, vedieť charakterizovať obyvateľstvo žijúce v týchto regiónoch, poznať hospodársku orientáciu regiónov, poznať problémy jednotlivých regiónov. Opísať špecifiká a zaujímavosti regiónov.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
	Cestujeme po Slovensku - projekt		Žiak prezentuje svoju prácu, pohotovo reaguje na otázky učiteľa a spolužiakov.	motivačné metódy expozičné metódy	individuálna a skupinová práca		prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				projektová metóda praktické metódy práca s IKT aktivizujúce metódy	praktické aktivity		
--	--	--	--	---	-----------------------	--	--

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme. Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehĺbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom. Predmet zabezpečuje vzdelávanie v oblasti vnímania zmien a aktuálneho stavu prírody Zeme a ľudskej spoločnosti. Zem je priestor pre život ľudí a poznanie zákonitosti fungovania má dôležité postavenie vo vzdelávaní mladého človeka, pretože podľa toho ako dobre sa naučí chápať vzájomný vplyv človeka a prírody, podľa toho je šanca, že životný priestor bude zachovaný aj pre ďalšie generácie. V obsahu vzdelávania je potrebné dokázať spájať a využívať poznatky aj z iných oblastí vzdelávania (napr. z histórie, biológie, matematiky, umenia). Učebný predmet geografia vytvára priestor na zdokonalenie sa v práci s rôznymi mapami, štatistickými materiálmi a inými zdrojmi informácií. Geografia sa zameriava tiež na zdokonaľovanie sa v zručnostiach pri narábaní s databázami, diagramami, grafmi, fotodokumentáciou i v podobe výstupov tematických máp.

Predmet integruje aj témy osobného a sociálneho rozvoja, environmentálnej výchovy, multikultúrnej výchovy, témy z mediálnej výchovy.

Význam geografie spočíva aj v tom, že žiaci získajú schopnosť aplikovať poznatky po skončení školy pri rozvoji regiónov, v ktorých žijú a použitím analýzy a syntézy dokážu porovnávať vybrané regióny medzi sebou aj so slovenskou realitou a vyhodnotiť ich. V súčasnosti sa kladie dôraz na schopnosť prezentovať región.

V súvislosti s európskou integráciou je potrebné, aby žiaci mali poznatky o historických, geografických a kultúrnych danostiach regiónov, s ktorými chcú v škole alebo mimo školy spolupracovať.

V rámci napĺňania geografických cieľov, obsahu a štandardu sa nekladie dôraz na jednoduché osvojovanie encyklopedických poznatkov, ale ťažiskom je zamerať sa na identifikáciu základných zákonitostí, väzieb, aktuálnych problémov na Zemi a v spoločnosti, ich riešenie a i.

Prostredníctvom geografie žiaci získajú schopnosť rozpoznať a pochopiť význam tolerancie a úcty k iným národom, dôležitosť poznania a ochrany prírodnej aj kultúrnej krajiny, pestovanie kladného postoja a úcty k svojmu okoliu, iným národom, a samozrejme k sebe samému.

Nezanedbateľnou súčasťou kompetencií, ktoré geografia buduje, sú analýzy premien krajiny v čase. Ich cieľom je poznať zákonitosti vývoja krajiny a možnosti tvorby prognóz pri jej ďalšom využívaní, ochrane a zveľaďovaní.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Vo vyučovaní geografie sa všetky aktivity odvíjajú od hlavného cieľa – zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých geografických poznatkov a zručností v praxi. Žiaci majú po skončení štúdia tohto učebného predmetu dokázať aplikovať a hodnotiť geografické informácie, čo znamená informácie získané z máp, literatúry, médií, osobných skúseností z regiónu alebo z iných oblastí sveta. Výsledkom bude, že žiaci dokážu rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií geografického rázu v bežnom živote, napríklad analyzovať obsah mapy, orientovať sa podľa nej, získavať informácie z diagramov, schém či tabuliek s geografickou tematikou a i. Orientovať sa v aktuálnych situáciách vo svete a na Slovensku. Hodnotiť javy a fakty (vzniknuté v prírode alebo zapríčinené človekom). V jednotlivých regiónoch Zeme dokázať posúdiť súčasnú politickú a ekonomickú situáciu.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Príkladov uplatnenia poznatkov a najmä zručností geografického rázu po ukončení štúdia geografie je v bežnom živote mnoho. A práve to je „globálnym“ cieľom výučby geografie – v čo najširšej miere uplatniť nadobudnuté poznatky a kompetencie.

Jednotlivé čiastkové kompetencie možno zhrnúť do viacerých tematických okruhov:

- Rozvíjanie kompetencie pracovať s informáciami sa deje prostredníctvom analýzy a interpretácie rozsiahleho súboru vstupných faktografických informácií, ktoré žiak dokáže sám získať a ich transformovať do hodnotiacich a sumarizujúcich výstupov. Schopnosť pracovať s týmito výstupmi v podobe tematických máp, tabuliek, schém, diagramov a blokdiagramov. Zároveň sa tým rozvíja aj čitateľská gramotnosť a to čítanie nesúvislých textov. Cieľom je naučiť spracovať a interpretovať údaje.
- Praktické zvládnutie riešenia problémových situácií vyžadujúcich analýzu kartografického materiálu najrôznorodšej povahy (aj v digitálnej forme, vrátane práce s GPS) je súčasťou rozvíjania kompetencie riešiť problémy v prepojení na digitálnu kompetenciu. Používať informačné a komunikačné technológie, sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania pri tvorbe projektov, ale aj pri úlohách z regionálnej geografie sveta.
- Aplikovať poznatky o zákonitostiach premien geografickej krajiny pri posudzovaní perspektív vybraných regiónov. Navrhovať a hodnotiť alternatívne postupy pri scenároch ich rozvoja. Praktický význam geografie spočíva v tom, že pomáha modelovať aj pracovné možnosti – modelová cestovná kancelária, rozvoj regiónu, prezentácia vlastného regiónu.
- Pochopenie globálnych trendov vývoja spoločnosti na Zemi a uplatnenie zručnosti na využitie týchto poznatkov pri profesných aktivitách (ďalšie štúdium, podnikanie a i.).
- Racionálne zhodnotenie dosahov ľudskej činnosti na životné prostredie a budovanie postojov, ktoré sú v súlade s optimalizáciou využitia krajiny pri minimálnych zásahoch do prírody (udržateľný rozvoj).
- viesť žiakov k vnímaniu odlišností medzi jednotlivými národmi, kultúrami a náboženstvami a v konečnom dôsledku k odmietavému postojovi k intolerancii, xenofóbii a násiliu.
- Spoznávanie kultúr a zvykov obyvateľov rôznych štátov sveta, ktoré vedie k akceptácii ich spôsobu života.
- Komunikatívna kompetencia – využívaním samostatných prejavov žiakov a používaním správnej geografickej terminológie.

Výsledkom rozvíjania kompetencií je získanie geografickej gramotnosti, ktorá predstavuje systém poznatkov prírodných i socioekonomických podmienok a faktorov života spoločnosti (v globálnych aj regionálnych rozmeroch). Geografia prehľbuje orientáciu v dnešnom svete.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

a) Komunikácia v materinskom jazyku - je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska interaktívne reagovať primeraným a kreatívnym spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- b) Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky - matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajú z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).
- c) Digitálna kompetencia - zahŕňa sebaisté a kritické používanie technológie informačnej spoločnosti (TIS) na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT, používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.
- d) Naučiť sa učiť - je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení sa, organizovať vlastné učenie sa aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií, a to individuálne alebo v skupinách. Táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, určenie dostupných príležitostí a schopnosť prekonať prekážky za účelom úspešného vzdelávania sa. Táto kompetencia znamená získavať, spracovávať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Naučiť sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stávali na predchádzajúcom vzdelaní a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných súvislostiach, doma, v práci, pri vzdelávaní sa a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto kompetencii jednotlivca rozhodujúce.
- e) Spoločenské a občianske kompetencie - kompetencie zahŕňajú individuálne, medziľudské a medzikultúrne kompetencie a pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom a pracovnom živote, a to najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov.
- f) Iniciatívnosť a podnikavosť - vzťahuje sa na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosiahnuť ciele. Toto podporuje jednotlivcov nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku, aby si boli vedomí kontextu svojej práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je to základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú tí, ktorí zakladajú podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť alebo naň prispievajú. Tieto by mali zahŕňať zmysel pre etické hodnoty a presadzovanie dobrého riadenia.
- g) Kultúrne povedomie a vyjadrovanie - uvedomovanie si dôležitosť kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

ORGANIZAČNÉ FORMY, METÓDY A POSTUPY PRÁCE

Vyučovanie geografie vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie, ktoré im vytvoria podmienky na aktívny prístup k pátraniu a skúmaniu geografických, prírodovedných, kultúrno-spoločenských, hospodárskych a ekologických aspektov našej Zeme. V procese rozvíjania špecifických predmetových cieľov žiakov najvýznamnejším faktorom je učiteľ. Od toho ako vyučuje geografiu a ako vníma svoju úlohu na vyučovacej hodine závisí aj kvalita rozvíjania uvedených cieľov. Poslaním učiteľa geografie je prekonať transmisívnu výučbu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov prevažne vysvetľujúcimi metódami. Učiteľ je ten, ktorý má na hodinách geografie aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna (kooperatívna) a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov a informácií, ale zároveň aj radosť z procesu poznávania. Má vytvárať možnosti na prácu v malých vzájomne prepojených skupinách ako aj priestor na diskusiu v rámci celej triedy.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Z metód vyučovania sa uplatňujú:

a) motivačné metódy na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť

- motivačné rozprávanie - citové približovanie obsahu učenia
- motivačný rozhovor - aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov
- motivačný problém - upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému
- motivačná demonštrácia - vzbudenie záujmu pomocou ukážky

b) expozičné metódy pri vytváraní nových poznatkov a zručností

- rozprávanie - vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie
- rozhovor - komunikácia formou otázok a odpovedí
- beseda - riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom
- demonštračná metóda - demonštrácia obrazov, modelov, tabuliek, grafov a diagramov
- pozorovanie
- manipulácia s predmetmi - praktické činnosti, pokusy, experimentovanie, didaktická hra
- inštruktáž - vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k pochopeniu slovného a písomného návodu

c) heuristická metóda - učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení

d) projektová metóda - riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu

e) praktické aktivity - samostatná činnosť na základe inštruktáže

f) práca s knihou, textom a IKT - čítanie s porozumením, spracovanie informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií

g) aktivizujúce metódy

- diskusia - vzájomná výmena názorov, argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia problému
- situačná metóda - riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov
- didaktická hra - sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti
- kooperatívne vyučovanie - forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

h) fixačné metódy- metódy opakovania a precvičovania učiva - ústne a písomné opakovanie, opakovanie využitím učebnice a literatúry, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje:

- **vyučovacia hodina**- základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu
- **individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov**
- **praktická aktivita** (práca s mapou, atlasom, glóbusom, grafmi, diagramami, náčrtmi, modelmi, obrazmi a obrázkami, tabuľkami, štatistickými údajmi) **a terénne pozorovanie**
- **exkurzia** - volí učiteľ podľa podmienok školy a regionálnych možností

HODNOTENIE A KLASIFIKÁCIA PREDMETU

Klasifikácia v predmete geografia sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie klasifikáciu žiakov stredných škôl. Pri klasifikácii výsledkov v geografii sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti,
- schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh v každodennom živote,
- schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- výstižnosť a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy,
- kvalita výsledkov činností a schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v klasifikujú:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chválitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine. Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty.

Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Na úvodných vyučovacích hodinách sú žiaci oboznamovaní s podmienkami hodnotenia.

Systém kontroly a hodnotenia žiakov:

- písomná forma kontroly (**písomné skúšanie**) - formou didaktického testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 25 min. v rozsahu 15 – 20 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa stupnice: 100% - 90% = 1, 89% - 80% = 2, 79% - 50% = 3, 49% - 30% = 4, 29% - 0% = 5.
- verbálna forma kontroly (**ústne skúšanie**) - dobrovoľná odpoveď žiaka alebo určenie konkrétneho žiaka učiteľom, pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
- referáty a projekty sa budú hodnotiť stručným komentárom k výkonu žiaka (vrátane správnosti údajov, nákresov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh alebo známku 1 až 5.
- praktické zručnosti – rôzne praktické cvičenia, práca s mapou a glóbusom (**praktické skúšanie**) - žiak preukáže svoje zručnosti pri orientácii a práci s mapou resp. atlasom, glóbusom, hodnotený bude známku 1 až 5.
- **výsledné hodnotenie** bude súhrnom vyššie uvedených kritérií. Výsledná známka nebude získaná aritmetickým priemerom priebežných známok. Odrazí sa v nej aj aktívna práca žiaka na hodinách, systematickosť učenia sa a účasť na geografickej olympiáde.

PRIEREZOVÉ TÉMY:

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

– vnímanie samého seba, sebaopoznanie, sebareflexia, sebarozvoj, sebamotivácia, autoregulácia, psychohygiena, jedinec a skupina, jedinec a spoločnosť, komunikácia a medziľudské vzťahy, vzťah ku spoločnosti, zásady ľudského spolužitia, jedinec a problémy spoločnosti (napr. ľudia v núdzi), sociálna spravodlivosť, sociálnopatologické javy v spoločnosti

Ciele:

Žiak dokáže:

1. rozpoznať svoje silné a slabé stránky, stanoviť si ciele a priority v súlade so svojimi reálnymi schopnosťami, záujmami a potrebami,
2. efektívne využívať svoj pracovný aj voľný čas, plánovať si aktuálne činnosti a uvažovať o plánoch do budúcnosti,
3. analyzovať obmedzujúce negatívne emócie (strach, tréma) a využiť nadobudnuté poznatky na ich prekonávanie,
4. akceptovať dôležitosť každej roly a presadenia sa v skupine a tiež prijať pravidlá práce v skupine,
5. cielene komunikovať, analyzovať komunikačné problémy, prijať obojsmerné zásady konštruktívnej kritiky (bez zraňovania) a konsenzu,
6. rozpoznávať nátlak skupiny a vlastné ohrozenie, odolávať tlaku skupiny, vyhľadať pomoc,
7. uvažovať o dôsledkoch vlastného správania a konania,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

8. rozpoznať prejavy sociálneho násillia a nespravodlivosti,
9. formulovať problémy spojené so sociálno-patologickými javmi v spoločnosti a uprednostniť odmietavý postoj k nim vo svojom správaní.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

1. chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi,
2. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta,
3. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
4. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
5. pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu,
6. vedieť hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská,
7. využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj prezentácii vlastnej práce,
8. vnímať život ako najvyššiu hodnotu,
9. pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti,
10. posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu,
11. podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby,
12. posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia,
13. budovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode a prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
14. prehlbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania k životnému prostrediu,
15. rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niesť zodpovednosť.

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi,
2. riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti,
3. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine,
4. naučiť sa riadiť seba, tím, vypracovať si harmonogram svojich prác,
5. získavať potrebné informácie, spracovať ich,
6. vedieť hľadať aj problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať, utvoriť hypotézu, overiť ju a pod.
7. vhodným spôsobom zareagovať v rôznych kontextových situáciách, nadviazať kontakt,
8. navrhnúť postup riešenia problému,
9. na základe získaných informácií formulovať jednoduché uzávery,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

10. kultivovane prezentovať svoje produkty, názory,
11. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
12. poznať základy jednoduchej argumentácie a vie ich použiť na obhájenie vlastného postoja.

MEDIÁLNA VÝCHOVA

Viesť žiakov k:

1. kompetentnému zaobchádzaniu s médiami - kritickému a aktívnemu využívaniu médií a ich produktov,
2. spoznávaní princípov autoregulácie a právnej regulácie médií, uvedomeniu si špecifik súčasných médií,
3. orientácii v mediálnej ponuke - posúdiť kvalitu a význam informačných zdrojov a produktov,
4. pochopeniu komerčnej podstaty médií a z toho vyplývajúcich negatív a ohrození,
5. uvedomeniu si vplyvu médií na život jednotlivca a spoločnosti, na verejnú mienku, vzťahu médií a politiky (prepojenie mediálnych obsahov s politikou),
6. vytváraniu vlastných mediálnych produktov, schopnosti verbálne vyjadriť autorský zámer, myšlienkovú hodnotu a spoločenské súvislosti (vidieť problematiku v širších súvislostiach),
7. praktickej schopnosti obhájiť svoj názor, argumentovať, diskutovať, verejne vystupovať,
8. zaujatiu racionálneho postoja k „novým médiám“ vedieť ich využívať, poznať nebezpečenstvá ich zneužívania a vedieť sa efektívne brániť.

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. reflektovať viacero vrstiev svojej osobnostnej identity,
2. viesť žiakov k podloženiu svojej identity a svojich názorov či postojov serióznymi argumentmi,
3. uvedomiť si časové a priestorové determinanty vlastného pohľadu na svet,
4. uvedomiť si časové a priestorové determinanty činnosti všetkých ľudí,
5. podnecovať aktívne, uvedomelé a cieľavedomé vyhľadávanie informácií,
6. viesť k rozlišovaniu rôznych informačných zdrojov a ich vzťahu k poskytovanej informácii,
7. prehlbovať toleranciu voči ľuďom, ak druhí ľudia prezentujú rozporné stanoviská.

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. mierky máp,
2. zhotovenie situačných a panoramatických náčrtov,
3. využitie máp (obsah máp, čítanie z mapy),

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

4. odhad vzdialenosti,
5. orientácia v teréne podľa prírodných javov, podľa mapy, pochod podľa azimutu, zhotovenie profilu terénu, zhotovenie topografického náčrtu, určovanie vlastného stanoviska, určovanie vzdialenosti podľa mierky mapy,
6. vplyv geografických podmienok na človeka.

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a naplánovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Násť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

EXKURZIE, SÚŤAŽE

Planetárium - Žiar nad Hronom
Volkswagen Slovakia a.s. Bratislava
Osvienčim
Orava

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Prírodovedné múzeum v Bratislave

Mestské múzeum v Senci

vychádzky do okolia školy a spoznávanie miest na Slovensku v rámci koncoročných výletov

geografická olympiáda

OBSAH VZDELÁVANIA

Vychádza z obsahu základných tém geografie – fyzickej, humánnej aj regionálnej, ale dôraz sa kladie na prepojenie tém a komplexné hodnotenie geografických javov. Cieľom je orientácia vo svete na základe geografickej charakteristiky. Obsah je zameraný tak, aby bolo možné prostredníctvom neho rozvíjať kľúčové kompetencie.

Hlavné témy:

Geografia v praxi

Možnosti uplatniť geografické informácie v bežnom živote. Charakteristika a význam máp. Určenie polohy bodu na Zemi pomocou zemepisných súradníc (v stupňoch). Vysvetliť tematický obsah mapy. Praktické využitie systémov GPS. Návod na analýzu diagramov, schém a tabuliek a ich geografického obsahu. Zhotovenie diagramov, tabuliek a i. z podkladových údajov. Práca s tematickými mapami a ich konštrukcia.

Planéta Zem

Globálna charakteristika vlastností Zeme z planetárneho hľadiska a jej dôsledkov, ktoré sú základnou príčinou mnohých prírodných procesov.

Príroda Zeme

Interpretácia základných prírodných zákonitostí pri analýze atmosféry, hydrosféry, litosféry, biosféry, pedosféry s dosahom na humánno geografickú sféru. Charakteristika základných pojmov a zdôraznenie ich vzájomného pôsobenia pri utváraní typov krajiny na Zemi. Zhodnotenie ich vplyvu na život a jeho kvalitu.

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely a Slovensko. Identifikácia prvkov krajiny na Zemi (jej zložiek) a väzieb medzi nimi s dôrazom na humánno geografické javy. Poukázanie na rozmanitosť ľudstva podľa jazykov a náboženstiev a kultúrnych zvyklostí s dôrazom na toleranciu, porozumenie a mierové spolužitie medzi nimi. Charakteristika prirodzeného a mechanického pohybu obyvateľstva. Zhodnotenie príčin nerovnomerného zaľudnenia súše Zeme a prejavov ľudskej činnosti (napr. sídla, priemysel, doprava). Porovnanie podmienok na život a prácu v rôznych regiónoch Zeme a na Slovensku. Analýza zásahov človeka do prírody Zeme a upozornenie na tie s negatívnym dosahom pre budúce generácie. Námety na možnosti odstránenia a minimalizáciu záporných javov. Charakteristika možností, foriem, druhov a oblastí cestovného ruchu vo svete a na Slovensku. Potenciál, opis a význam kultúrnohistorických pamiatok, veľkých športových udalostí či pútí.

Regionálna geografia sveta a Slovenska

Človek v krajine a jej ochrana

Analýza súčasného stavu a tendencií vyčerpávania surovinových zdrojov. Príčiny a dôsledky znečisťovanie prírodných zložiek krajiny a globálne dopady činnosti človeka na ekosystémy Zeme. Pozitívne príklady medzinárodnej spolupráce pri odstraňovaní týchto nežiaducich javov.

GEOGRAFIA

KVINTA (ISCED 3A)

Geografia v praxi

Geografia a zdroje poznávania (i historické) - mapy. Geografické súradnice na mapách (uhly). Tematické mapy. Použitie a tvorba diagramov, tvorba schém a tabuliek s použitím počítača . GPS v praxi.

Planéta Zem – veľkosť a pohyby Zeme

Príroda Zeme:

Zákonitosti atmosféry

Zloženie atmosféry. Počasie, klíma a procesy v atmosfére. Rozloženie zrážok a teploty na Zemi. Prúdenie vzduchu v atmosfére. Klimatické pásma a oblasti. Zmeny klímy, znaky globálneho otepľovania.

Zákonitosti hydrosféry

Obeh vody na Zemi a jeho bilancia. Svetový oceán – oceány a moria. Vlastnosti vody oceánov a morí. Pohyby oceánskej a morskej vody (aj slapové javy). Význam oceánu pre človeka. Vodstvo na súši – povrchová a podpovrchová voda. Vodou podmienené procesy a formy reliéfu. Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana.

Zákonitosti litosféry

Stavba zemského telesa. Základné jednotky pevnín. Horotvorná činnosť, sopečná činnosť, zemetrasenie. Miesta výskytu zemetrasení, tsunami a sopečných erupcií. Živelné pohromy a ochrana pred nimi.

Základné charakteristiky biosféry, pedosféry a poľnohospodárstva

Bioklimatické pásma a zóny. Vertikálne členenie biosféry. Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo. Typy poľnohospodárskej krajiny. Lesy (pretrvávajúce odlesňovanie a rozmáhajúce sa zalesňovanie).

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:

Bizubová M. a kol.: Geografia pre 1. ročník gymnázií, SPN, Bratislava, 2008

- atlasy:

Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997

Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002

Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995

- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infonvek.sk

www.worldatlas.com

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Geografia v praxi	Environmentálna výchova – 7., 8., 10., 14., 15. Mediálna výchova – 1., 7. Multikultúrna výchova – 2., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12. Ochrana života a zdravia: - mierky máp, - zhotovenie situačných a panoramatických náčrtov, - využitie máp (obsah máp, čítanie z mapy), - odhad vzdialenosti, - orientácia v teréne podľa prírodných javov, podľa mapy, pochod podľa azimutu, zhotovenie profilu terénu, zhotovenie topografického náčrtu, určovanie vlastného stanovišťa, určovanie vzdialenosti podľa mierky mapy, určovanie polohy bodu na Zemi - vplyv geografických podmienok na človeka.		dejepis – historický vývoj vied matemetika – práca s číslami
Planéta Zem	Environmentálna výchova – 1., 3., 6., 7., 8., 15. Mediálna výchova – 3., 7. Multikultúrna výchova – 4.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		matemetika – práca s číslami história – vývoj poznatkov o tvare Zeme
Príroda Zeme	Environmentálna výchova – 1.-15. - žiaci poznajú znečistenie ovzdušia emisiami, vznik ozónovej diery, skleníkový efekt, dôsledky globálneho otepľovania - žiak pozná využívanie, znečisťovanie a ochranu vôd, dôsledky havárie ropných tankerov a problematiku kyslých dažďov - žiaci poznajú problematiku devastácie, degradácie a kontaminácie pôd, odpady a hospodárenie s odpadmi, čierne skládky odpadov - žiaci poznajú znečisťovanie ovzdušia, vôd a pôd - ľudské aktivity na pôdu, rastlinstvo a živočíšstvo Mediálna výchova – 1., 6., 7. - znaky globálneho otepľovania a jeho analýza v médiách Multikultúrna výchova – 5., 6., 7. - typy poľnohospodárskej krajiny Osobnostný a sociálny rozvoj – 2., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12. Ochrana života a zdravia - vhodnou súčasťou výučby je aj geografická exkurzia, kde žiaci priamo v teréne majú možnosť poznania reality. Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jedinca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza (napr. správanie sa pri zemetrasení).		chémia – ktoré chemické prvky sa nachádzajú v atmosfére, ktoré chemické látky znečisťujú vodstvo, ktoré chemické látky znečisťujú pôdu biológia – rastlinstvo a živočíšstvo, typy lesov, príklady biosféry, poľnohospodárske produkty, voda u živých organizmov

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Geografia v praxi	Čo je geografia? Počiatky geografie, čo skúma geografia – objekt geografie Aký význam má súčasná geografia Mapovanie zeme a jeho vývoj Globálne systémy určovania polohy Geografický informačný systém (GIS)	mapa, súradnice na mapách, tematická mapa a jej obsah, diagram, schéma, tabuľka, kartogram a kartodiagram, GPS	Žiak vie: - vysvetliť určovanie bodu na Zemi - získať údaje z rôznych tematických máp a použiť údaje pri riešení úloh - orientovať sa na mape - určovať polohu ľubovoľného sídla na mape pomocou geografických súradníc, porovnať využitie GPS s mapou v každodennom živote	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Planéta Zem	Vznik planéty Zem Vlastnosti planéty Zem Budúcnosť planéty Zem Tvar a merania Zeme Pohyby Zem Obeh okolo Slnka a jeho dôsledky Rotácia okolo Zeme, okolo vlastnej osi a jej dôsledky	veľkosť Zeme (polomer Zeme-guľa, elipsoid), rotácia Zeme (hviezdny deň, slnečný deň), dátumová hranica, časové pásma obeh Zeme okolo Slnka (tropický rok) a dôsledky obehu Mesiac, slapové javy, odliv, príliv	Žiak vie: - uviesť príklady dôsledkov tvaru Zeme na usporiadanie typov krajín na Zemi - demonštrovať pohyby Zeme na modeli, nákrese a uviesť dôsledky jej pohybov - opísať obeh Zeme okolo Slnka, vysvetliť dôsledky obehu na ľubovoľnom mieste na Zemi, vysvetliť vznik slapových javov	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Príroda Zeme</p>	<p>Zákonitosti atmosféry</p> <p>Atmosféra – vzduchový obal Zeme Všeobecná cirkulácia atmosféry Klimatické pásma a oblasti Zmeny klímy na Zemi Aké bude počasie?</p>	<p>zloženie atmosféry, počasie, klíma a procesy v atmosfére rozloženie zrážok a teploty na Zemi prúdenie vzduchu v atmosfére klimatické pásma a oblasti zmeny klímy znaky globálneho otepľovania</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizovať zloženie atmosféry a význam jej jednotlivých vrstiev - charakterizovať zmeny klímy na Zemi a jej príčiny - zdôvodniť rozdiely v počasí a klíme v atmosfére - zhrnúť rozloženie zrážok a teplôt na Zemi - opísať všeobecnú cirkuláciu atmosféry a jej príčiny - na tematických mapách odlišiť klimatické pásma a oblasti - uviesť znaky globálneho otepľovania 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie 	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	<p>Zákonitosti hydrosféry</p> <p>Obeh vody na Zemi a jeho bilancia Svetový oceán – oceány a moria Vodstvo na súši Vodou podmienené procesy a formy reliéfu Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a ochrana</p>	<p>obeh vody na Zemi a jeho bilancia svetový oceán-oceány a moria vlastnosti vody oceánov a morí pohyby oceánskej a morskej vody, morské prúdy, slapové javy význam oceánu pre človeka vodstvo na súši, jazerá, rieky, vodopády podpovrchová voda vodou podmienené procesy a formy reliéfu pitná voda, jej zdroje,</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať dynamiku pohybov oceánskej a morskej vody, príčiny slapových javov - opísať vodou podmienené procesy a formy reliéfu a význam pre formovanie tvárnosti krajiny - zhodnotiť zdroje pitnej vody na Slovensku, ich dostupnosť a navrhnúť význam je ochrany 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie 	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		ich dostupnosť a jej ochrana					
	<p>Zákonitosti litosféry</p> <p>Stavba a zloženie Zeme</p> <p>Pohyb litosférických platní a ich rozhrania</p> <p>Hlavné časti pevnín a oceánskeho dna</p> <p>Vnútorne geologické procesy</p> <p>Vonkajšie geologické procesy</p> <p>Prírodné katastrofy</p> <p>Štúdium litosféry a jej využívanie</p> <p>Získavanie údajov o litosfére</p>	<p>vrstvy Zeme, litosferické dosky, pohyb litosferických dosiek</p> <p>príčiny a dôsledky pohybu litosferických dosiek, pohoria, kotliny, rift, priekopová prepadlina, sopka, zemetrasné pásma, okraje litosferických dosiek</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznať stavbu zemského telesa, základných jednotiek pevnín, ich mobilitu, príčiny mobility a dopady na horotvornú činnosť, sopečnú činnosť a zemetrasenia - porovnať mechanizmy pôsobenia endogénnych a exogénnych procesov, ich vplyv na tvorbu zemského povrchu - zdôvodniť miesta výskytu zemetrasení, tsunami a sopečných erupcií a poznať možnosti ochrany človeka pred nimi 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie 	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	<p>Základné poznatky o pedosfére</p> <p>Vznik pôdy a jej vlastnosti</p> <p>Zákonitosti rozšírenia pôd</p> <p>Starostlivosť o pôdu</p> <p>Ohrozenie pôdy</p>	<p>typy poľnohospodárskej krajiny</p> <p>lesy-odlesňovanie</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať dôsledky ľudských aktivít na pôdy - na základe činností človeka v krajine opísať typy poľnohospodárskej krajiny analyzovať proces odlesňovania a jeho riziká, uviesť príklad 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie 	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				aktivizujúce: diskusia, didaktická hra			
				fixačné			
	Živé organizmy na Zemi Bioklimatické pásma a zóny Vertikálne členenie biosféry Vplyv človeka na biosféru	bioklimatické pásma vertikálne členenie biosféry dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo	Žiak vie: - poznať bioklimatické pásma a zóny ako aj príčiny vertikálneho členenia biosféry - opísať dôsledky ľudských aktivít na ovzdušie, vodu, rastlinstvo a živočíšstvo	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

OBSAH PREDMETU V SEKTE:

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely

Európa:

Prírodné pomery Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel Európy

Klasifikácia sídiel. Proces urbanizácie. Súčasná tendencie urbanizácie sveta a Európy.

Vývoj obyvateľstva Európy a prognózy jeho vývoja

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prírodný prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problém utečencov. Stret kultúr. Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková a religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v regiónoch Európy

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasná tendencie vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela. Zahraničný obchod. Export a import. Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Európske dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Štáty Európy podľa jednotlivých regiónov

Ázia, Afrika, Amerika a Austrália:

Prírodné pomery svetadielov mimo Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel v regiónoch mimo Európy

Proces urbanizácie. Súčasná tendencie urbanizácie sveta a porovnanie s Európou.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja vo svete

Rozmiestnenie obyvateľstva Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prírodný prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problematika utečencov. Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková, religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v mimoerópskych regiónoch

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasná tendencie vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela. Zahraničný obchod. Export a import. Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Svetové dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení. Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Kultúra a tradície vo svete

Významné štáty Zeme podľa jednotlivých regiónov so zameraním na kultúru jednotlivých oblastí a štátov v regiónoch.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi

Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete. Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete. Návšteva slávnych kultúrnohistorických pamiatok vo svete. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte.

Človek v krajine a jej ochrana

Vyčerpávanie surovínových zdrojov. Znečisťovanie prírodných zložiek krajiny. Globálne dôsledky činnosti človeka na ekosystémy Zeme. Odpady a hospodárenie s odpadmi. Medzinárodná spolupráca. Chránené územia na Zemi.

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:
Tolmáči L.: Geografia pre 2. ročník gymnázií, VKÚ a.s. Harmanec, 2009
- atlasy:
Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997
Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002
Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995
- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:
www.gweb.cz

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

www.wikipedia.org

www.infonvek.sk

www.worldatlas.com

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Svet	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 6., 7. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 3., 4., 5., 7., 8., 9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia. - Chápať funkciu peňazí ako prostriedku harmonizácie vzťahu trvalých životných hodnôt s reálnym uspokojovaním životných potrieb.</p> <p>Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby. - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby. - Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. - Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami.</p> <p>Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných</p>	katolícke náboženstvo – svetové náboženstvá občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod umenie a kultúra – pamiatky sveta

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>(ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny. - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
Európa	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny. - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	<p>dejepis – história vybraných krajín</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
Ázia	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8.</p>	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov</p>	<p>dejepis – história vybraných krajín</p> <p>občianska náuka – export, import,</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>jej vyjadrenia. - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby. - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny. - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	<p>hospodárstvo, zahraničný obchod biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
<p>Afrika</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p>	<p>dejepis – história vybraných krajín občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb. <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov. 	
<p>Amerika</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. <p>Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p>	<p>dejepis – história vybraných krajín</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí.</p> <p>- Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.</p> <p>- Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby.</p> <p>- Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p> <p>- Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
Austrália a Oceánia	<p>Environmentálna výchova – 1.-15.</p> <p>Mediálna výchova – 1.-8.</p> <p>Multikultúrna výchova – 1.-7.</p> <p>Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9.</p> <p>Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p> <p>- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí.</p> <p>- Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p> <p>- Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	<p>dejepis – história osídľovania a vzniku Austrálie</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
Polárne oblasti a Oceány	<p>Environmentálna výchova – 1.-15.</p> <p>Mediálna výchova – 1.-8.</p> <p>Multikultúrna výchova – 1.-7.</p> <p>Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9.</p> <p>Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.Človek vo sfére peňazí</p> <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p> <p>- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí.</p> <p>- Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>7.Riadenie rizika a poistenie</p> <p>Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p>	<p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		- Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.	
Ochrana a tvorba krajiny	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 3., 5., 7. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.Človek vo sfére peňazí Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. 7.Riadenie rizika a poistenie Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.	biológia

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Svet	Vývoj, rozmiestnenie a pohyb obyvateľstva Obyvateľstvo podľa pohlavia, veku, rasy, národnosti a jazyka Náboženstvá sveta Sídla Hospodárstvo sveta Primárny sektor Sekundárny sektor Terciárny a kvartérny sektor Politická mapa	Rozmiestnenie obyvateľstva Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia, veku Obyvateľstvo podľa rasy, národnosti a jazyka Religiózna štruktúra obyvateľstva Klasifikácia sídiel Proces urbanizácie Súčasná tendencie urbanizácie sveta a Európy Hospodárstvo sveta Primárny sektor Sekundárny sektor Terciárny a kvartérny sektor Zahraničný obchod Export a import Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu Politická mapa	Žiak vie: <u>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA</u> <ul style="list-style-type: none"> na základe údajov z rôznych zdrojov porovnať vývoj obyvateľstva vybraných regiónov Zeme a prognózy jeho vývoja z hľadiska rozmiestnenia obyvateľstva, dynamiky obyvateľstva (pôrodnosti, úmrtnosti, prirodzeného prírastku) porovnať Slovensko a štáty Európy a sveta podľa tabuliek v ukazovateľoch: pôrodnosť, úmrtnosť, prirodzený prírastok, priemerná dĺžka života lokalizovať jednotlivé štáty definovať mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typov s dôrazom na migráciu porovnať jazykovú, 	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Hlavné druhy dopravy Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch Oblasti letnej a zimnej rekreácie Známe kultúrnohistorické pamiatky vo svete</p>	<p>religióznú štruktúru obyvateľstva jednotlivých regiónov Zeme</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať základné črty jednotlivých náboženstiev a ako ovplyvňujú spôsob života a kultúru v rôznych častiach sveta • vysvetliť problémy utečencov – príčiny a dôsledky tohto javu • uviesť príklady kultúrnych pamiatok, aký význam majú kultúrne pamiatky pre zachovanie kultúry jednotlivých supín obyvateľstva <p><u>GEOGRAFIA SÍDIEL</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať druhy sídiel v rôznych častiach sveta • na príkladoch uviesť časti sídiel <p><u>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</u> EKONOMIKA A OBCHOD</p> <ul style="list-style-type: none"> • analyzovať príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu • uviesť príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie vo svete • uviesť príklady technických diel na Zemi <p>ZAHRANIČNÝ OBCHOD</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretovať rôzne spôsoby grafického znázornenia grafov zahraničného obchodu na základe exportu a importu vo vybratých regiónoch Zeme • porovnať zahraničný obchod v rôznych regiónoch podľa vybratých dôležitých 	<p>fixačné</p>			
--	--	--	---	----------------	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>komodít</p> <p>DOPRAVNÉ SYSTÉMY</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať dopravné systémy (hlavné druhy dopravy) • v rôznych častiach sveta analyzovať činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest <p><u>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi z hľadiska sezóny a z hľadiska zamerania cestovného ruchu • charakterizovať najvýznamnejšie oblasti letnej a zimnej rekreácie • opísať známe kultúrnohistorické pamiatky vo svete <p><u>ZMENY NA POLITICKEJ MAPE ZEME</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vymenovať významné udalosti v 19. a 20. storočí, ktoré výrazne mali vplyv na zmeny na politickej mape Zeme v súčasnosti • sformulovať vlastné kritériá, na základe ktorých vytvorí členenie sveta na makroregióny 				
Európa	Štáty Európy podľa jednotlivých regiónov Slovensko Česko Poľsko Rakúsko, Maďarsko a Slovinsko Nemecko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko Benelux	Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu Politické usporiadanie	Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <p><u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Francúzsko Britské ostrovy Škandinávia, Dánsko a Island Pobaltie Pyrenejský polostrov Apeninský polostrov Grécko, Malta a Cyprus Rumunsko a Bulharsko Chorvátsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Čierna Hora, Macedónsko a Albánsko Bielorusko, Ukrajina a Moldavsko Rusko</p>		<ul style="list-style-type: none"> • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <i>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</i> <i>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</i> <i>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</i></p>	<p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
Ázia	<p>Štáty Ázie podľa jednotlivých regiónov Turecko a Zakaukazsko Blízky východ Stredná Ázia Južná Ázia Juhovýchodná Ázia Čína, Taiwan a Mongolsko Japonsko a Kórejský polostrov</p>	<p>Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu Politické usporiadanie</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <p><i>FYZICKÁ GEOGRAFIA</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <i>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</i> <i>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</i> <i>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</i></p>	<p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
Afrika	Štáty Afriky podľa jednotlivých regiónov Severná Afrika Rovníková Afrika Južná Afrika	Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu Politické usporiadanie	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <p><u><i>FYZICKÁ GEOGRAFIA</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<ul style="list-style-type: none"> regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <u>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</u> <u>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</u> <u>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</u></p>	<p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
Amerika	Štáty Ameriky podľa jednotlivých regiónov Kanada USA Stredná Amerika Brazília Južná Amerika	Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu Politické usporiadanie	Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov 	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <i>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</i> <i>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</i> <i>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</i></p>	<p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
Austrália a Oceánia	Štáty a regióny	Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu Politické usporiadanie	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <p><i>FYZICKÁ GEOGRAFIA</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce:</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<ul style="list-style-type: none"> • horotvorných procesov zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <i>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</i> <i>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</i> <i>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</i></p>	<p>diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
Polárne oblasti a Oceány		Príroda – charakteristika prírodných pomerov	<p>Ziakovie: <u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva 	fixačné			
Ochrana a tvorba krajiny		<p>Globálne problémy - Vyčerpávanie surovinových zdrojov Znečisťovanie prírodných zložiek krajiny Globálne dôsledky činnosti človeka na ekosystémy Zeme Odpady a hospodárenie s odpadmi Medzinárodná spolupráca Chránené územia na Zemi</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opísať krajinu s jej zložkami v okolí školy • uviesť príklady znečistenia krajiny v rôznych častiach sveta 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

GEOGRAFIA

SEPTIMA

Obsah predmetu v 3. ročníku:

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na regióny Slovenska

Prírodné podmienky Slovenska – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel

Súčasná tendencie urbanizácie Slovenska.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja na Slovensku

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Migrácia obyvateľstva. Utečenci – problém na Slovensku? Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková, religiózna a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod na Slovensku

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasná tendencie vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela a ich dopad na životné prostredie. Zahraničný obchod. Export a import.

Dopravné systémy na Slovensku

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení. Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Cestovný ruch Slovenska

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie. Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská na Slovensku. Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete a na Slovensku.

Kultúrnohistorické pamiatky Slovenska. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte.

Regióny Slovenska

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:

Tolmáči L.: Geografia pre 3. ročník gymnázií, VKÚ a.s. Harmanec, 2011

- atlasy:

Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997

Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002

Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995

- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:
www.gweb.cz
www.wikipedia.org
www.infovek.sk
www.worldatlas.com a iné

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Vývoj a poloha štátneho územia	Environmentálna výchova – 1., 14., 15. Mediálna výchova – 3., 7. Multikultúrna výchova – 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.		dejepis – história Slovenska
Príroda	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 7. Multikultúrna výchova – 1., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti - 1.-12.		biológia – rastlinstvo a živočíšstvo
Obyvateľstvo a sídla	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 7., 8. Multikultúrna výchova – 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		katolícke náboženstvo – náboženstvá na Slovensku
Hospodárstvo	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a	občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>dedenia chudoby. - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby - Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. - Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
Regióny Slovenska	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 2., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	<p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	umenie a kultúra – pamiatky Slovenska, tradície a zvyklosti Slovenska

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania	Hodnotenie
-----------------	------	-------------------	-------------------	----------------------	------------

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				metódy	formy	metóda	prostriedok
Vývoj a poloha štátneho územia	Geografický vývoj Slovenska Poloha, rozloha, hranice	Samova ríša, Nitrianske kniežatstvo, Veľkomoravská ríša, ČSR, zmena hraníc, SR Matematicko-geografická, geopolitická poloha	Žiak vie: - pracovať s atlasom - opísať geografickú polohu SR - určiť polohu Slovenska voči ostatným krajinám a voči moriam	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností
Príroda	Geologický vývoj, stavba a nerastné suroviny Reliéf Podnebie a počasie Vodstvo Pôdy Rastlinstvo a živočíšstvo	horotvorné pohyby, endogénne a exogénne sily a procesy, pohorie, kotlina, nížina, úpätie, svah, ľadovcový kar, dolina, prúdenie vzduchu, cyklóna, anticyklóna, teplota, klimatické oblasti, znečistenie ovzdušia, klimatické diagramy, povodie, rozvodie, úmorie, typy režimu, jazerá a umelé vodné nádrže, podzemné vody, rozšírenie pôd,	Žiak vie: - poznať geologický vývoj územia Slovenska, geologickú stavbu a výskyt nerastných surovín - ukázať na mape hlavné reliéfne celky - opísať faktory, ktoré ovplyvňujú podnebie a počasie na Slovensku - na mape nájsť rieky Slovenska, opísať význam povrchových tokov, jazier, umelých vodných nádrží a podzemných vôd - lokalizovať hlavné pôdy typy - poznať zástupcov rastlinných a živočíšnych druhov s dôrazom na ohrozené druhy	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		horizontálna a vertikálna zonálnosť, pôdny druh a pôdny typ, vegetačné stupne		hra fixačné			
Obyvateľstvo a sídla	Vývoj osídlenia Obyvateľstvo Sídla	osídlenie, kolonizácia, proces urbanizácie, dynamika obyvateľstva, vekové pyramídy, sídla a osídlenie, obec, mesto, aglomerácia, štruktúra mesta, problémy spojené s rastom mesta	Žiak vie: - na základe údajov z rôznych zdrojov porovnať vývoj obyvateľstva regiónov Slovenska a prognózy jeho vývoja z hľadiska rozmiestnenia obyvateľstva, dynamiky obyvateľstva (pôrodnosti, úmrtnosti, prirodzeného prírastku) - porovnať podľa tabuliek v ukazovateľoch: pôrodnosť, úmrtnosť, prirodzený prírastok, priemerná dĺžka života - definovať mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typov s dôrazom na migráciu - porovnať jazykovú, religióznu štruktúru obyvateľstva jednotlivých regiónov Slovenska - vysvetliť problémy utečencov, príčiny a dôsledky tohto javu - uviesť príklady kultúrnych pamiatok, aký význam majú kultúrne pamiatky pre zachovanie kultúry jednotlivých skupín obyvateľstva	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Hospodárstvo	Vývoj a štruktúra hospodárstva Priemysel Poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo Doprava Cestovný ruch, zdravotníctvo a školstvo Zahraničný obchod	remeselná výroba, manufaktúry, hospodárske odvetvia, rozmiestnenie priemyselnej výroby, rastlinná a živočíšna výroba, plodiny – rozšírenie pestovania, kukuričná, repárska, zemiakárska, horská výrobná oblasť, cestná,	Žiak vie: - analyzovať príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu - uviesť príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie na Slovensku - interpretovať rôzne spôsoby grafického znázornenia grafov zahraničného obchodu na základe exportu a importu vo vybraných regiónoch Slovenska - porovnať zahraničný obchod v rôznych regiónoch podľa vybraných dôležitých komodít - charakterizovať regióny Slovenska z hľadiska rozvoja priemyselnej výroby a ich	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		železničná, potrubná, letecká, vodná, telekomunikačná sieť, krasové oblasti, horské, kúpeľné mestá, kultúrne a historické centrá, agroturistické regióny, lokality rekreácie, opis známych pamiatok UNESCO	porovnanie - porovnať dopravné systémy (hlavné druhy dopravy) v rôznych častiach Slovenska a analyzovať činitele, ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest	práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné			
Regióny Slovenska	Západné, Stredné, Východné Slovensko	Vývoj administratívneho členenia Súčasnú územno-správne členenie Opísať krajinu s jej zložkami Bratislavský kraj Trnavský kraj Trenčiansky kraj Nitriansky kraj Žilinský kraj Banskobystrický kraj Košický kraj Prešovský kraj	Žiak vie: - určiť polohu, prírodné podmienky, ochranu prírody vo vybranom kraji - charakterizovať obyvateľstvo a sídla v kraji - charakterizovať hospodárstvo a cestovný ruch - vytvoriť prezentáciu kultúrnych zvyklostí a tradícií vo vybranom regióne - vytvoriť prezentáciu svojho sídla alebo regiónu na Slovensku - opis známych kultúrnohistorických pamiatok na Slovensku (pamiatky UNESCO)	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonstrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonstrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

GEOGRAFIA

OKTAVA

Obsah predmetu v 4. ročníku:

Geografia – environmentalistika, geoekológia

Environmentálna výchova vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti, ktorý umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi človekom a prostredím, kde sú vzájomne prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne.

Na realizácii prierezovej témy sa podieľajú viaceré vzdelávacie oblasti (učebné predmety). Vzájomným prepojením, rozšírením, upevňovaním a systematizáciou vedomostí, špeciálnych návykov a zručností upozorňujeme žiakov na súvislosti medzi poznatkami, ktoré si už osvojili na pochopenie problematiky zo širšieho pohľadu. Len tak dokážu skutočne pochopiť globálne problémy. Pochopenie je základnou podmienkou aktívneho prístupu žiakov k efektívnej ochrane a udržateľnému stavu životného prostredia.

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda zdôrazňuje pochopenie objektívnej platnosti základných prírodných zákonitostí, dynamických súvislostí od ekosystémov po biosféru ako celku, postavenie človeka v prírode a komplexnú funkciu ekosystémov vo vzťahu k ľudskej spoločnosti.

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:

Seko L.: Geografia pre 4. ročník gymnázií, SPN, Bratislava, 1994

- atlasy:

Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997

Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002

Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995

- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com a iné

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Krajina ako prostredie života na Zemi. Geografia a životné prostredie	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		
Krajina – jej štruktúra a priestorová organizácia	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		biológia – rastlinné a živočíšne organizmy v krajine
Krajina ako objekt hodnotenia a plánovania	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova 1., 5., 7., 8. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		
Diaľkový prieskum Zeme, jeho využitie pre tvorbu a ochranu krajín	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		fyzika – fotografické, nefotografické, televízne, rádiometrické a radarové metódy
Globálne environmentálne problémy krajinej sféry Zeme	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.	biológia – rastlinné a živočíšne organizmy v krajine chémia – chemické vlastnosti vody a pôdy

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Ochrana prírody a krajiny	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		biológia – rastlinné a živočíšne organizmy v krajine
----------------------------------	--	--	--

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Krajina ako prostredie života na Zemi. Geografia a životné prostredie	Geografia a environmentalistika, ekológia, životné prostredie – rozdiely, objekt štúdia, aplikácia v praxi, význam, história Krajinné prostredie – vznik, vývoj, vzťah človeka ku krajinnému prostrediu	Pojmy: environmentalistika, ekológia, životné prostredie, geografia, geoekológia, ekosozológia, fyziotaktika, ekosystém, veda, náuka, krajinné prostredie, haplogea, chemogea, biogea, noogea, hominizácia, sapientácia, sociogenéza, technogenéza	Žiak vie: - rozdiely medzi geografiou, environmentalistikou, ekológiou a geoekológiou - vysvetliť pojmy ako životné prostredie, ekosozológia, fyziotaktika, ekosystém, rozdiel medzi vedou a náukou - charakterizovať krajinné prostredie, opísať jeho vznik a vznik života na zemi, vysvetliť ako človek ovplyvňuje a ovplyvňuje krajinné prostredie	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Krajina – jej štruktúra a priestorová organizácia	Krajinná sféra Zeme – jej zloženie, stavba a ohraničenie Geoekologická štruktúra krajiny – prvotná a druhotná štruktúra krajiny, jednotky topickej, chórickej,	Pojmy: krajinná sféra zeme, dolná a horná hranica KSZ, prvotná a antropogénna štruktúra krajiny, geotop, fyziotop, pedotop, klimatop, morfotop, fytotop a ďalšie čiastkové jednotky krajiny,	Žiak vie: - charakterizovať krajinnú sféru Zeme, opísať jej čiastkové geosféry, definovať jej dolnú a hornú hranicu - vysvetliť geoekologickú štruktúru krajiny, topickej, chórickej, regionálne a planetárne jednotky, popísať rozdiel medzi prvotnou a	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia,	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>regionálnej a planetárnej dimenzie Účelové vlastnosti prírodnej krajiny – tvorba a ochrana krajiny, krajinný potenciál, ekologická stabilita a ďalšie vlastnosti krajiny Obnoviteľné a neobnoviteľné prírodné zdroje Kultúrna krajina – typy KK, formy využitia KK, regióny KK Geotechnické systémy krajiny</p>	<p>antropogénne varianty, nanochóra, mikrochóra, mezochóra, makrochóra, účelová vlastnosť krajiny, krajinný potenciál, ekologická stabilita, ekologická únosnosť, diverzita krajiny, variabilita krajiny, dynamika krajiny, obnoviteľný a neobnoviteľný prírodný zdroj, uzly, siete, povrchy, homogénne a nodálne regióny, geotechnický systém</p>	<p>druhotnou štruktúrou krajiny - definovať krajinný potenciál a jeho typy a ďalšie vlastnosti krajiny - rozdiel medzi obnoviteľným a neobnoviteľným prírodným zdrojom, uviesť konkrétne príklady - vymenovať a popísať typy kultúrnej krajiny, definovať KK a jej formy využitia, popísať regióny kultúrnej krajiny - charakterizovať geotechnické systémy krajiny, jej stavbu, druhy a vplyv na krajinu</p>	<p>pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné</p>			<p>prezentácia projektu</p>
<p>Krajina ako objekt hodnotenia a plánovania</p>	<p>Krajinné plánovanie – hodnotiace a rozhodovacie procesy Priestorové plánovanie ako nástroj tvorby a ochrany krajiny Územný systém ekologickej stability – prvky ÚSES, hierarchické úrovne ÚSES Trvalo udržateľný rozvoj (TUR) – jeho princípy, Agenda 21 Hodnotenie krajiny vo svojom okolí</p>	<p>Pojmy: krajinný plán, územné plánovanie, územno-plánovací podklad, územno-plánovacia dokumentácia, územné rozhodnutie, ÚSES, antropocentrický pohľad, biocentrický pohľad, biocentrum, biokoridor, interakčný prvok, nadregionálny, regionálny a lokálny ÚSES, kostra ekologickej stability, ekologická sieť, jadrové územie, ochranná zóna, ekologická stabilita, trvalo udržateľný rozvoj</p>	<p>Žiak vie: - vymenovať etapy hodnotiaceho procesu a postup pri rozhodovanom procese v krajinnom plánovaní - vysvetliť územné plánovanie a jeho nástroje, vysvetliť rozdiel medzi územnou prognózou, územným plánom a územným projektom - čo je ÚSES, charakterizovať jeho prvky a vedieť rozdiely medzi jednotlivými hierarchickými úrovňami ÚSES - definovať TUR – jeho princípy a dokument, kde sú zhrnuté - poznať niektoré významné dokumenty v oblasti ŽP, ktoré prijali princípy TUR</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Diaľkový prieskum Zeme, jeho využitie pre tvorbu a ochranu krajín</p>	<p>Diaľkový prieskum Zeme, jeho metódy, interpretácia a využitie údajov Význam DPZ z hľadiska ochrany krajiny</p>	<p>Pojmy: DPZ, fotografické a nefotografické metódy, televízne, rádiometrické a radarové metódy, informačné systémy</p>	<p>Žiak vie: - definovať diaľkový prieskum a popísať niektoré metódy DPZ - poznať oblasti využitia údajov z DPZ, uviesť konkrétne príklady</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Globálne environmentálne problémy krajinskej sféry Zeme</p>	<p>Atmosféra a jej problémy, vplyv výrobných aktivít a dopravy na kvalitu ovzdušia Vyčerpávanie surovinných zdrojov a vplyv ťažby nerastných surovín na životné prostredie Vodné zdroje – ich využívanie, znečisťovanie a ochrana, vodné hospodárstvo Devastácia, degradácia a kontaminácia pôd Energetické</p>	<p>Pojmy: skleníkový efekt, globálne otepľovanie, ozónová vrstva, kyslé zrážky, acidifikácia, eutrofizácia, erózia, samočistiaca schopnosť vody, ukazovatele kvality vody, nerastná surovina, halda, odkalisko, chemický časový reaktor, kompakcia, degradácia pôdy, utilizačná funkcia pôdy, zraniteľnosť pôdy, pufračná schopnosť, pôdny typ, pôdny druh,</p>	<p>Žiak vie: - vymenovať a charakterizovať globálne environmentálne problémy, uviesť príčiny ich vzniku - popísať negatívny vplyv človeka na krajinnú sféru (na všetky jej čiastkové geosféry – atmosféra, hydrosféra, pedosféra, litosféra, biosféra) - navrhnúť riešenia ako predchádzať globálnym environmentálnym problémom - uviesť konkrétne príklady týchto problémov na Slovensku aj vo svete, ktoré lokality na Slovensku sú najviac ohrozené činnosťou človeka - charakterizovať ekosystém, jeho stavbu, vývoj, vlastnosti a</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>problémy, alternatívne zdroje energie Demografia a populačné trendy a s tým súvisiace potravinové problémy ľudstva Odpady, odpadové hospodárstvo Humánna geochémia Ekosystémy – ich štruktúra, úloha a význam</p>	<p>alternatívny zdroj energie, natalita, mortalita, migrácia obyvateľstva, skládka, inžinierskogeologický prieskum, odpad, humánna geochémia, ekosystém, sukcesia, klimax, iniciačné štádium, dynamika ekosystému, stabilita ekosystému, homeostáza, rezistencia, reziliencia</p>	<p>význam</p>	<p>fixačné</p>			
<p>Ochrana prírody a krajiny</p>	<p>Ochrana prírody a krajiny – medzinárodné aspekty ochrany Dohovory o ochrane prírody a krajiny – s dôrazom na tie, ku ktorým sa pripísala aj SR Vládne a mimovládne organizácie v oblasti ŽP Základy fyziotaktiky a ekozológie Legislatívne aspekty ochrany živej i neživej prírody na Slovensku Územná a druhová ochrana – rozdiel, význam, kategórie chránených území na Slovensku, chránené rastliny, živočíchy, minerály</p>	<p>Pojmy: ekozológia, fyziotaktika, biodiverzita, Dohovor o biologickej diverzite, Ramsarská konvencia, UNESCO, CITES, Bonnská konvencia, Bernská konvencia, Program človek a biosféra, ... Zákon o ŽP, Zákon o ochrane prírody a krajiny, Červené zoznamy, zoznam chránených rastlín, živočíchov, štruktúra MŽP</p>	<p>Žiak vie: - poznať niektoré dohovory o ochrane prírody a krajiny - poznať Zákon o ochrane prírody a krajiny (543/2002 Z.z.), vymenovať kategórie chránených území, vymenovať národné parky, uviesť príklady na ďalšie kategórie CHÚ na Slovensku - ovládať niektoré chránené druhy rastlín a živočíchov na Slovensku - poznať zákon o ŽP (17/1992 Z.z.) - poznať niektoré mimovládne organizácie v oblasti ŽP - poznať základnú štruktúru MŽP SR</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu</p>

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Učebný predmet seminár z geografie nadväzuje na štátny vzdelávací program, oblasť Človek a spoločnosť príloha ISCED 3A.

Obsah učiva nadväzuje na poznatky študentov, ktoré nadobudli na hodinách geografie. Vytvára priestor pre zvýšený záujem študentov o geografiu, napomáha v ich ďalšej profesionálnej orientácii. Sú v ňom zaradené témy, ktorých dôsledné zvládnutie je nevyhnutné z hľadiska ucelenej prípravy žiakov na maturitnú skúšku z geografie a nadväzne na vysoké školy. Má interdisciplinárny charakter, využíva poznatky predovšetkým z oblasti biológie, dejepisu, matematiky, informatiky a environmentálnych vied. Vedomosti získané na tomto seminári sa dajú využiť na prijímacích skúškach na vysokých školách pedagogických, ekonomických, na prírodovedeckých, právnických fakultách a politologických odboroch.

Hodinová dotácia predmetu je 2 hodiny týždenne vo štvrtom ročníku. Vyučovanie prebieha v klasickej učebni alebo v triede s interaktívnou tabuľou.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Vo vyučovaní tohto predmetu sa všetky aktivity odvíjajú od hlavného cieľa – zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých geografických poznatkov a zručností v praxi. Študenti majú po skončení štúdia dokázať aplikovať a hodnotiť geografické informácie, čo znamená informácie získané z máp, literatúry, médií, osobných skúseností z regiónu alebo z iných oblastí sveta. Dokážu rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií geografického rázu v bežnom živote.

Seminár z geografie pripravuje študentov na úspešné zvládnutie maturitnej skúšky z geografie, vytvára väčší priestor pre študentov so zvýšeným záujmom o geografiu a pripravuje ich na štúdium tohto predmetu na vysokej škole.

Výchovno-vzdelávacie ciele predmetu:

- rozšíriť vedomosti žiakov s vyhraneným záujmom o geografiu
- vedieť rozlišovať geografické pojmy, interpretovať geografické informácie
- vysvetliť súvislosti medzi geografickými javmi
- orientovať sa na politickej, všeobecnozemepisnej, tematickej mape sveta
- rozvíjať praktické zručnosti
- naučiť sa zhodnotiť súčasné postavenie štátov vo svete
- pochopiť prírodné a hospodárske podmienky Slovenska, poukázať na význam odvetví hospodárstva pre rozvoj Slovenska
- naučiť pracovať žiakov samostatne, vedieť vysloviť vlastné názory, hodnotenia k danej téme
- poznať problémy životného prostredia vo svete a na Slovensku, navrhovať jednoduché riešenia

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

- a) **Komunikácia v materinskom jazyku** - je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska interaktívne reagovať primeraným a kreatívnym spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.
- b) **Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky** - matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).
- c) **Digitálna kompetencia** - zahŕňa sebaisté a kritické používanie technológie informačnej spoločnosti (TIS) na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT, používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.
- d) **Naučiť sa učiť** - je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení sa, organizovať vlastné učenie sa aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií, a to individuálne alebo v skupinách. Táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, určenie dostupných príležitostí a schopnosť prekonať prekážky za účelom úspešného vzdelávania sa. Táto kompetencia znamená získavať, spracovávať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Naučiť sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stáli na predchádzajúcom vzdelaní a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných súvislostiach, doma, v práci, pri vzdelávaní sa a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto kompetencii jednotlivca rozhodujúce.
- e) **Spoločenské a občianske kompetencie** - kompetencie zahŕňajú individuálne, medzilidské a medzikultúrne kompetencie a pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom a pracovnom živote, a to najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov.
- f) **Iniciatívnosť a podnikavosť** - vzťahuje sa na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosiahnuť ciele. Toto podporuje jednotlivcov nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku, aby si boli vedomí kontextu svojej práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je to základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú tí, ktorí zakladajú podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť alebo naň prispievajú. Tieto by mali zahŕňať zmysel pre etické hodnoty a presadzovanie dobrého riadenia.
- g) **Kultúrne povedomie a vyjadrovanie** - uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ORGANIZAČNÉ FORMY, METÓDY A POSTUPY PRÁCE

Vyučovanie vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie, ktoré im vytvoria podmienky na aktívny prístup k pátraniu a skúmaniu geografických, prírodovedných, kultúrno-spoločenských, hospodárskych a ekologických aspektov našej Zeme. V procese rozvíjania špecifických predmetových cieľov žiakov najvýznamnejším faktorom je učiteľ. Od toho ako vyučuje a ako vníma svoju úlohu na vyučovacej hodine závisí aj kvalita rozvíjania uvedených cieľov. Poslaním učiteľa je prekonať transmisívnu výučbu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov prevažne vysvetľujúcimi metódami. Učiteľ je ten, ktorý má na hodinách aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna (kooperatívna) a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov a informácií, ale zároveň aj radosť z procesu poznávania. Má vytvárať možnosti na prácu v malých vzájomne prepojených skupinách ako aj priestor na diskusiu v rámci celej triedy.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

HODNOTENIE A KLASIFIKÁCIA PREDMETU

Klasifikácia v predmete geografia sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie klasifikáciu žiakov stredných škôl. Pri klasifikácii výsledkov v geografii sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- a) celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti,
- b) schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh v každodennom živote,
- c) schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- d) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- e) výstižnosť a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy,
- g) kvalita výsledkov činností a schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v klasifikujú:

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine. Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Na úvodných vyučovacích hodinách sú žiaci oboznamovaní s podmienkami hodnotenia.

Systém kontroly a hodnotenia žiakov:

- písomná forma kontroly (**písomné skúšanie**) - formou didaktického testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 25 min. v rozsahu 15 – 20 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa stupnice: 100% - 90% = 1, 89% - 80% = 2, 79% - 50% = 3, 49% - 30% = 4, 29% - 0% = 5.
- verbálna forma kontroly (**ústne skúšanie**) - dobrovoľná odpoveď žiaka alebo určenie konkrétneho žiaka učiteľom, pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
- referáty a projekty sa budú hodnotiť stručným komentárom k výkonu žiaka (vrátane správnosti údajov, nákresov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh alebo známku 1 až 5.
- praktické zručnosti – rôzne praktické cvičenia, práca s mapou a glóbusom (**praktické skúšanie**) - žiak preukáže svoje zručnosti pri orientácii a práci s mapou resp. atlasom, glóbusom, hodnotený bude známku 1 až 5.
- **výsledné hodnotenie** bude súhrnom vyššie uvedených kritérií. Výsledná známka nebude získaná aritmetickým priemerom priebežných známok. Odrazí sa v nej aj aktívna práca žiaka na hodinách, systematickosť učenia sa.

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:
 - Geografia pre 6. ročník ZŠ a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Likavský, Ružek, Vaňková, Ružeková; VKÚ, a. s. Harmanec, 2009
 - Geografia pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Tolmáči, Gurňák, Križan; VKÚ, a. s. Harmanec, 2010
 - Geografia pre 8. ročník ZŠ a 3. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Ružek, Likavský; VKÚ, a. s. Harmanec, 2011
 - Geografia pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Tolmáči; Orbis Pictus Istropolitana, 2012
- atlasy sveta:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997

Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002

Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995

- tematické mapy a pracovné listy, odborné časopisy– Mladý vedec, National Geographic, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com a iné

OBSAH VZDELÁVANIA

Tematické okruhy cieľových požiadaviek pokrývajú učivo geografie všetkých ročníkov na gymnáziách.

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Význam geografie pre ľudskú spoločnosť	Environmentálna výchova – 7., 8., 10., 14., 15. Mediálna výchova – 1., 7. Multikultúrna výchova – 2., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		dejepis – historický vývoj vied
Planéta Zem a jej zobrazovanie	Environmentálna výchova – 1., 3., 6., 7., 8., 15. Mediálna výchova – 3., 7. Multikultúrna výchova – 4.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj –		matematika – práca s číslami

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>1., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12. Ochrana života a zdravia: - mierky máp, - zhotovenie situačných a panoramatických náčrtov, - využitie máp (obsah máp, čítanie z mapy), - odhad vzdialenosti, - určovanie vzdialenosti podľa mierky mapy, určovanie polohy bodu na Zemi - vplyv geografických podmienok na človeka.</p>		
Fyzicko-geografické regióny sveta	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 6., 7. Multikultúrna výchova – 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 2., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>		<p>chémia – voda biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
Humánno-geografické regióny sveta	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 6., 7. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 3., 4., 5., 7., 8., 9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia. - Chápať funkciu peňazí ako prostriedku harmonizácie vzťahu trvalých životných hodnôt s reálnym uspokojovaním životných potrieb.</p> <p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a</p>	<p>občianska náuka –zahraničný obchod, import, export</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>medzinárodného trhu.</p> <p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby - Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. - Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
<p>Regionálna geografia sveta (Európa, Ázia, Afrika, Amerika,</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností</p>	<p>matematika – práca s číslami dejepis – história štátov</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Austrália a Oceánia, polárne oblasti, Svetový oceán)</p>	<p>Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti</p> <p>- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	<p>občianska náuka –zahraničný obchod, import, export</p> <p>umenie a kultúra – pamiatky, kultúra a tradície</p>
<p>Geografia Slovenskej republiky</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 1., 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 2., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a</p>	<p>matematika – práca s číslami</p> <p>dejepis – vývoj osídlenia, historické udalosti</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo, les</p> <p>občianska náuka –zahraničný obchod, import, export</p> <p>umenie a kultúra – pamiatky, kultúra a tradície</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>celospoločenskom kontexte.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby - Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. - Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny. - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
<p>Krajina</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti</p>	<p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo, ochrana krajiny</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí.
- Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Význam geografie pre ľudskú spoločnosť	Geografia ako veda	Pojmy: pojem geografia, objekt geografie, predmet geografie, krajinná sféra, krajina, fyzicko-geografická a socioekonomická sféra, význam geografie pre človeka, geografia ako pomoc pri riešení problémov	Žiak vie: Vysvetliť vývoj, význam, postavenie geografie, objekt geografie. Opísať zloženie a ohraničenie krajinej sféry. Preniesť teoretické poznatky do praxe.	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie prezentácia projektu	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti
Planéta Zem a jej zobrazovanie	Dátumová hranica, časové pásma, časový posun Uhol dopadu slnečných lúčov na zemský povrch Polárny deň/noc Pohyby Zeme	Pojmy: Zem vo vesmíre, vesmír, galaxia, slnečná sústava, planéty, mesiace, tvar Zeme, veľkosť Zeme, pohyby Zeme a ich dôsledky, modely Zeme, rotácia Zeme, čas rotácie, slnečný deň, uhlová rýchlosť rotácie, časové pásma, pásmový čas, miestny čas, obeh Zeme okolo Slnka a jeho dôsledky, tvar dráhy obehu Zeme, skutočné pohyby Zeme a zdanlivé pohyby Slnka, uhol zemskej osi k rovine obehu, poloha a charakteristika Mesiaca (veľkosť, vzdialenosť od Zeme), pohyby, fázy, vplyv Mesiaca na Zem	Žiak vie: Vedieť ako sa určuje dátum pri prechode dátumovej hranice, vedieť určiť pásmový čas ľubovoľného bodu na Zemi Vedieť vypočítať uhol dopadu slnečných lúčov v ľubovoľnom bode	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia,	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	a dôsledky pohybov Slapové javy Zemský povrch a mapa	(príliv, odliv, význam slapových javov) kartografia, mapa, proces tvorby máp, mierka mápy, druhy máp podľa mierky, kartografické zobrazenia (priame, nepriame, rovnakouhlé, rovnakoplošné, azimutálne, valcové, kužeľové), obsah mapy (topografický, tematický), legenda, mapa, geografické súradnice, tematická mapa a jej obsah, diagram, schéma, tabuľka, kartogram a kartodiagram, GPS	zemského povrchu Vedieť určiť, kedy je na jednotlivých zemských pologuliach polárny deň/noc Vysvetliť a predviesť pohyby Zeme s dôrazom na dôsledky pohybov pre ľudí na Zemi Charakterizovať Mesiac a jeho vplyv na Zem Vysvetliť určovanie polohy bodu na Zemi Získať údaje z rôznych tematických máp a použiť pri riešení úloh Orientovať sa na mape Určovať polohu ľubovoľného sídla na mape pomocou geografických súradníc	pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné		skúšanie prezentácia projektu	
Fyzicko-geografické regióny sveta	Procesy v atmosfére Rozloženie teploty a zrážok na Zemi Lokálne vetry, atmosferické fronty, tlakové útvary Typy klímy Zmeny klímy Význam oceánov pre človeka	Atmosféra – pojmy: atmosféra, meteorológia, význam atmosféry, zloženie a členenie atmosféry, počasie, meteorologické prvky, meteorologické javy, klíma, klimatotvorné činitele a ich význam v praxi, makroklíma, mikroklíma, rozloženie teploty a zrážok na Zemi, teplotné pásma, tepelná rovnováha, činitele vplývajúce na rozloženie zrážok, zrážkové pásma, prúdenie vzduchu, vietor, všeobecná cirkulácia ovzdušia, Coriolisova sila, monzúny, pasáty, západné a východné vetry, miestne vetry, inverzia teploty, možnosť aplikácie všeobecných poznatkov o pohybe vzduchu na malom území, vzduchové hmoty, atmosférické fronty (arktický, polárny, tropický), mimotropické	Žiak vie: Charakterizovať procesy v atmosfére Vysvetliť princíp vetrov, tlakových útvarov, rozloženie tepla a vlhky na Zemi Charakterizovať zmeny klímy na Zemi a jej príčiny Opísať vodou podmienené procesy a formy reliéfu a ich	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Vodou podmienené procesy a formy reliéfu Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana Príčiny a dôsledky pohybu litosférických dosiek Vplyv činiteľov (ľadovec, vietor, gravitácia, rastliny, živočíchy, človek) na modeláciu zemského povrchu Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo</p>	<p>tlakové útvary, cyklóny, tlakové útvary na polárnom fronte, tropické tlakové útvary, tropické cyklóny, stacionárne cyklóny, znaky oceánskeho a kontinentálneho podnebia; hlavné klimatické pásma (podľa Alisova), ekvatoriálne, subekvatoriálne, subtropické, pásmo miernych šírok, subarktické, arktické; topoklíma, miestne vetry, inverzia teploty, klimatické diagramy a práca s nimi, znečistenie ovzdušia, význam ozónovej vrstvy</p> <p>Litosféra a georeliéf – pojmy: litosféra, zloženie zemského telesa, stavba a vlastnosti zemskej kôry, rozdelenie litosféry (pevninská, oceánska), horniny tvoriace litosféru, astenosféra, litosférické dosky a ich pohyb, dôsledky ich pohybov, vnútorné procesy, vznik pohorí, vulkanizmus, zemetrasenie, vrásové poruchy, príkrovy, planetárne členenie litosféry, stabilné časti pevnín, štíty, platformy, mobilné orogénne zóny, jednotky oceánskeho dna, tvárnosť zemského povrchu, pôsobenie geomorfologických činiteľov (vodou, mrazom podmienené, gravitačné, kozmogénne, biogénne, antropogénne procesy), typy georeliéfu</p> <p>Hydrosféra – pojmy: hydrosféra, voda na Zemi a jej zásoby, svetový oceán a jeho časti, moria, teplota a salinita, dynamika morskej vody (kozmičné vplyvy, fyzikálnomechanické a geodynamické vplyvy), voda súše, povrchové toky, hydrografická sieť, povodie, rozvodie, úmorie, hustota a tvar riečnej siete, vodný stav, prietok, režim odtoku, jazerá, vodné nádrže, ľadovce a stála snehová pokrývka, podpovrchová voda, význam vody pre človeka, problémy v oblastiach s nedostatočnými zásobami vody, príklady riešenia problémov spojených s nedostatkom vody</p> <p>Pedosféra – pojmy: pedosféra, pôda, pôdotvorné činitele, pôdne horizonty, zloženie pôd, štruktúra</p>	<p>význam pre formovanie tvárnosti krajiny Zhodnotiť zdroje pitnej vody na Zemi a na Slovensku, zhodnotiť ich dostupnosť Porovnať mechanizmy pôsobenia endogenných a exogenných procesov a ich vplyv na tvárnosť zemského povrchu Opísať dôsledky ľudských aktivít na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo</p>	<p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>		<p>prezentácia projektu</p>	
--	--	--	---	--	--	-----------------------------	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>a textúra pôdy, reakcia pôdy, humus, úrodnosť pôdy, pôdne druhy, pôdotvorné procesy, pôdne typy, význam pôd pre človeka, ochrana pôdy, problémy spojené s nedostatkom vhodnej pôdy</p> <p>Biosféra – pojmy: biosféra, ekologické činitele, krajinný ekosystém, bioklimatické pásma, vznik bioklimatických pásiem a ich rozloženie na Zemi, rastlinstvo a živočíšstvo oceánov, vertikálne členenie biosféry, význam biosféry pre človeka, ochrana ekosystémov</p>					
<p>Humánno-geografické regióny sveta</p>	<p>Rozmiestnenie obyvateľstva na jednotlivých svetadieloch Porovnanie dynamiky na jednotlivých svetadieloch Kultúra a spôsob života v jednotlivých regiónoch sveta Proces urbanizácie Sídlné útvary Súčasná tendencia vývoja priemyselnej výroby, hlavné oblasti koncentrácie priemyslu Hlavné oblasti ťažby nerastných surovín vo svete Produkcia</p>	<p>Charakteristika obyvateľstva – pojmy: humánno-geografické regióny sveta, kritéria na vyčlenenie regiónov, počet obyvateľov na Zemi, počet obyvateľov v jednotlivých regiónoch, faktory ovplyvňujúce rast a pokles počtu obyvateľstva, populačná explózia, problémy spojené s populačnou explóziou, rozmiestnenie obyvateľstva, hustota obyvateľstva, predpoklady osídľovania, dynamika obyvateľstva, prirodzený a mechanický pohyb obyvateľstva, demografický cyklus, štruktúra obyvateľstva podľa biologických, ekonomických a kultúrnych znakov v jednotlivých regiónoch</p> <p>Činnosť obyvateľstva v jednotlivých regiónoch – pojmy: poľnohospodárska výroba, význam poľnohospodárstva pre človeka, činitele ovplyvňujúce lokalizáciu poľnohospodárstva, poľnohospodárska pôda, typy poľnohospodárskej výroby, živočíšna výroba, ťažba nerastných surovín, priemyselná výroba, hlavné odvetvia priemyselnej výroby, lokalizácia priemyselnej výroby, hlavné oblasti koncentrácie rozmiestnenia priemyslu, význam priemyselnej výroby pre človeka, doprava, význam dopravy, činitele ovplyvňujúce lokalizáciu dopravných ciest a zariadení, členenie dopravy, doprava v jednotlivých regiónoch sveta, cestovný ruch, význam cestovného ruchu, druhy a formy cestovného ruchu, oblasti cestovného ruchu,</p>	<p>Žiak vie: Porovnať na základe údajov rozloženie obyvateľstva a jeho ďalší vývoj Prognózy natality, mortality, strednej dĺžky života v rôznych regiónoch sveta Dôsledky migrácie Porovnať vplyv náboženstva na spôsob života a kultúru Vysvetliť problémy utečencov – príčiny a dôsledky tohto javu Uviesť príklady kultúrnych pamiatok v jednotlivých regiónoch sveta Uviesť príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie vo svete Lokalizovať ťažbu surovín na svete Lokalizovať pestovanie</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	základných surovín na výrobu potravín	<p>zahraničný obchod, export, import, platobná bilancia, služby, hodnotenie vyspelosti štátov (ich skupín) podľa prevládajúceho zastúpenia primárneho, sekundárneho, terciárneho, kvartérneho sektoru v ich ekonomike (HDP, zamestnanosť)</p> <p>Sídla v jednotlivých regiónoch – pojmy: osídlenie, sídlo, obec, mestské a vidiecke osídlenie, metropola, aglomerácia, konurbácia, megalopolis, štruktúra sídel, funkcie sídel, funkčné členenie mesta, centrum mesta, priestorový rast mesta, proces urbanizácie</p>	poľnohospodárskych plodín na svete				
Regionálna geografia sveta (Európa, Ázia, Afrika, Amerika, Austrália a Oceánia, polárne oblasti, Svetový oceán)		<p>Politická mapa sveta – pojmy: zmeny na politickej mape sveta po 2. svetovej vojne, zoskupenia štátov, spoločenské a hospodárske organizácie, štáty a politické zriadenie v štátoch</p> <p>Európa Regióny Európy severná Európa, západná Európa, stredná Európa, východná a juhovýchodná Európa, južná a juhozápadná Európa</p> <p>Fyzickogeografická charakteristika regiónov Európy – pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, rozloha, hranice, horizontálna členitosť. Škandinávsky polostrov, Pyrenejský polostrov, Apeninský polostrov, Balkánsky polostrov, Jutský polostrov, Britské ostrovy, Sicília, Island, Kréta, Malta, Sardínia, Korzika, Baleáry, Gibraltársky prieliv, Lamanšský prieliv, Bospor, Dardanely, Severné more, Baltské more, Čierne more, Stredozemné more, Kaspické more, Nórske more. Vertikálna členitosť, lokalizácia prvkov podľa mapy, Baltský štít, Ruská tabuľa, vrásové pohoria; Východoeurópska nížina, Severonemecká nížina, Pádska nížina, Malá dunajská kotlina, Veľká dunajská kotlina, Škandinávske vrchy, Kaledónska vysočina, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Karpaty, Dináre, Stará planina, Pindos, Ural, Rumunská (Valašská) nížina,</p>	<p>Žiak vie: Opísať prírodné pomery vybraných štátov Charakterizovať hospodárstvo, poznať prognózy ďalšieho rozvoja jednotlivých oblastí sveta</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Centrálny masív, Sierra Nevada; podnebné pásma, vplyv klimatotvorných činiteľov na podnebie (Golfský prúd, západné vetry, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška), úmoria, vodné toky, jazerá, prieplavy, bezodtoková oblasť, Volga, Dneper, Don, Pečora, Severná Dvina, Dunaj, Rýn, Rhône, Seina, Loira, Garonne, Ebro, Tajo, Duero, Pád, Tiber, Inn, Labe, Odra, Visla, Ladožské jazero, Kaspické more; ochrana a tvorba krajiny

Obyvateľstvo a sídla – pojmy: rozmiestnenie (hustota) obyvateľstva a činitele, ktoré ho ovplyvňujú, prirodzený prírastok obyvateľstva; štruktúra obyvateľstva podľa národov, jazykových skupín, náboženstva; sídelná štruktúra, urbanizácia, vidiecke osídlenie, oblasti s prevahou vidieckeho a mestského osídlenia; sídla: hlavné mestá, ďalšie významné mestá Brno, Ostrava, Hamburg, Lipsko, Bonn, Mníchov, Dortmund, Düsseldorf, Antverpy, Rotterdam, Marseille, Lyon, Bordeaux, Glasgow, Edinburg, Birmingham, Liverpool, Barcelona, Porto, Göteborg, Malmö, Krakov, Ženeva, Bazilej, Miláno, Florencia, Sankt-Peterburg

Hospodárstvo a služby – pojmy: charakter hospodárstva a jeho vývoj, priemysel, priemyselné oblasti, zameranie priemyselnej výroby v jednotlivých oblastiach; poľnohospodárstvo, poľnohospodárske oblasti, zameranie poľnohospodárskej výroby v jednotlivých oblastiach; doprava (cestná, železničná, letecká, námorná), letiská, prístavy, cestovný ruch, služby

Ázia

Regióny Ázie a ich fyzickogeografická charakteristika

severná Ázia, (ázijská časť Ruskej federácie), južná a juhovýchodná Ázia, (monzúnová Ázia), stredná Ázia, východná Ázia, juhozápadná Ázia a

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Zakaukazské štáty, Čína, Japonsko, India, Turecko, Indonézia, Filipíny, Irán, Irak, Pakistan, Izrael, Malajzia</p> <p>Pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy Malá Ázia, Arabský polostrov, Predná India, Zadná India, Cejlón, Filipíny, Japonské ostrovy, Malajský polostrov, Veľké Sundry, Sachalin, Kamčatka, Kórejský polostrov, Taiwan, Cyprus, Suezský prieplav, Arabské more, Bengálsky záliv, Červené more, Juhočínske more, Východočínske more, Kórejský prieliv, Žlté more, Ochotské more; prvky vertikálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy. Himaláje, Karakoram, Ťanšan, Hindúkuš, Pamír, Kaukaz, Tibetská náhorná plošina, Altaj, Dekanská plošina, Indogangská nížina, Mezopotámska nížina, Veľká čínska nížina); sopečné oblasti, najvyššie vrchy; podnebné pásma, klimatotvorné činitele (morské prúdy, vplyv oceánov, monzúnov, pravidelných vetrov, vzdialenosti od oceánov, nadmorskej výšky); prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia podľa mapy. Chang Jiang (Jang-c'-ťiang), Huang He, Amur, Ganga, Indus, Mekong, Brahmaputra, Eufrat, Tigris, Lena, Ob, Irtyš, Jenisej, Angara, Bajkal, Balchašské jazero, Aralské jazero, bezodtoková oblasť Kaspického mora, tundra, tajga, púšte (Gobi, Nafúd, Rub al-Kālī, Karakum, Kyzylkum), stepi, dažďové lesy, monzúnové lesy, subtropické rastlinstvo</p> <p>Humánnogeografická charakteristika regiónov – pojmy: rozmiestnenie (hustota) obyvateľstva a činitele, ktoré ju ovplyvňujú, husto a riedko zaľudnené oblasti, rasová, národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva; sídla a ich lokalizácia podľa mapy: Istanbul, Teherán, Bagdad, Rijád, Tel Aviv – Yafo, Karáči, Dillí, Kalkata, Bombaj, Bangkok, Kuala Lumpur, Dháka, Jakarta, Manila, Peking, Šanghaj, Kanton, Tokio, Soul, Almaty, Taš-kent, Vladivostok, Nagoja,</p>					
--	--	---	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Osaka. Charakter hospodárstva a jeho vývoj, poľnohospodárske výrobné oblasti, zameranie poľnohospodárskej výroby Ázie, priemysel, regióny s rozvinutou priemyselnou výrobou, rýchlo sa rozvíjajúce štáty (moderné technológie), služby, doprava, cestovný ruch</p> <p>Afrika Regióny Afriky a ich fyzickogeografická charakteristika severná, západná, východná, južná časť Afriky, Egypt, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Nigéria, Južná Afrika, Keňa</p> <p>Pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha svetadiela, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Madagaskar, Kanárske ostrovy, Guinejský záliv, Veľká Syrta, Stredozemné more, Gibraltársky prieliv, Somálsky polostrov, Suezský prielav, Červené more, Báb el Mandeb, Mozambický prieliv). Vertikálna členitosť, jej prvky a lokalizácia podľa mapy (náhorné plošiny, pohoria, panvy, sopky, Východoafrická priekopová prepadlina, Dračie vrchy, Atlas, Etiópska vysočina, Čadská panva, Kalahari, Ahaggar, Tibesti, Adamauská vysočina, Guinejská vysočina), podnebné pásma, vplyv klimatotvorných činiteľov na charakteristiku podnebných pásiem, úmoria, bezodtokové oblasti, prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia (Níl, Kongo, Niger, Zambezi, Volta, Okavango, Viktóriino jazero, Tanganika, Čadské jazero, Limpopo, Násirovo jazero – Asuánska vodná nádrž, Kariba, Viktóriine vodopády, Malawi); rozšírenie typov krajín podľa podnebia, dažďové lesy, savany, púšte, subtropické rastlinstvo</p> <p>Humánnogeografická charakteristika regiónov – pojmy: počet a rozmiestnenie obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva (rasy, národy,</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>náboženstvá), kultúra, tradície obyvateľstva v jednotlivých oblastiach Afriky sídla a ich lokalizácia podľa mapy, Alžír, Káhira, Addis Abeba, Akkra, Nairobi, Pretória, Johannesburg, Kapské Mesto, Antananarivo, Chartúm, Abidjan, Lagos, Ibadan, Kinshasa, Rabat, Casablanca, Alexandria, Tripolis, Tunis; urbanizácia, veľké mestá a ich problémy, poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, doprava, cestovný ruch, exkurzná trasa, komplexná geografická charakteristika oblasti</p> <p>Amerika Regióny Ameriky a ich fyzickogeografická charakteristika Severná, Stredná a Južná Amerika, USA, Kanada, stredoamerické štáty (Mexico), Brazília, Laplatské štáty (Argentína), andské štáty</p> <p>Pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, socioekonomická poloha, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Labrador, Aljašský polostrov, Baffinov ostrov, Kalifornský polostrov, Yucatánsky polostrov, Florida, Grónsko, Veľké Antily, Malé Antily, Galapágy, Ohňová zem, Falklandy, Beringov prieliv, Drakov prieliv, Karibské more, Magalhãesov prieliv, Panamský prieplav, Hudsonov záliv, Kalifornský záliv, Mexický záliv, Karibské more). Prvky vertikálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Apalačské vrchy, Kordillery, Andy, Brazílska vysočina, Guyanská vysočina, Amazonská nížina, Laplatská nížina, Pobrežná nížina, Arktická nížina, Mexická plošina, Veľké prérie, Veľká panva, Veľký kaňon, Atacama); podnebné pásma, vplyv klimatotvorných činiteľov (morské prúdy, pravidelné vetry, tropické cyklóny) na podnebie; prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia podľa mapy (Amazonka, Orinoco, Parana, Mississippi, Missouri, Rieka sv. Vavrinca, Yukon, Colorado, Ohio, Tennessee, Veľké kanadské jazerá, Veľké</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

medvedie jazero, Veľké solné jazero, Titicaca, Veľké jazero otrokov, Niagarské vodopády, Angelov vodopád, Iguacu); polárne oblasti, tundra, tajga, listnaté a zmiešané lesy, stepi, dažďové lesy, subtropické rastlinstvo, ochrana a tvorba krajiny (národné parky), komplexná charakteristika prírodných krajín

Humánogeografická charakteristika regiónov – pojmy: rozmiestnenie (hustota) obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva (rasová, národnostná, náboženská), kultúra a tradície obyvateľstva v jednotlivých oblastiach Ameriky, lokalizačné predpoklady osídlenia; sídla, hlavné mestá, ďalšie dôležité hospodárske a kultúrne strediská štátov (New York, Washington, Chicago, Detroit, Pittsburg, Cleveland, Baltimore, Seattle, Vancouver, Philadelphia, Boston, Atlanta, Los Angeles, Ottawa, Toronto, Caracas, São Paulo, Belo Horizonte, Mexiko, Santiago, Havana, Rio de Janeiro, Bogota, Buenos Aires, Montevideo); charakter hospodárstva, jeho vývoj, poľnohospodárstvo, typy poľnohospodárskej výroby, priemysel, odvetvia a oblasti priemyselnej výroby, doprava, služby, cestovný ruch, exkurzná trasa, komplexná geografická charakteristika regiónu

Austrália a Oceánia

Austrálsky zväz, Nový Zéland, Papua – Nová Guinea, samostatné štáty, závislé územia

Poloha, prírodné pomery – pojmy:

matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, socioekonomická poloha svetadiela, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Arnhemská zem, Yorský polostrov, Karpentársky záliv, Veľký austrálsky záliv, Tasmánia, Bassov prieliv, Torresov prieliv, Veľká koralová bariéra, Nový Zéland, Nová Guinea, Nová Kaledónia, Tahiti, Havajské ostrovy, Melanézia, Mikronézia,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Polynézia, Nullarbowská nížina, Veľká artézská panva, Austrálske Alpy, Macdonnelove vrchy, Musgravove vrchy, Veľké predelové vrchy, Južné Alpy, Darling, Murray, Eyrovo jazero), podnebné oblasti v Austrálii a Oceánii, Západoaustrálska plošina, Veľká piesočná púšť, Veľká Viktóriina púšť</p> <p>Obyvateľstvo a sídla – pojmy: rozmiestnenie obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva (rasy, národy, náboženstvá), osídľovanie svetadiela; sídla a ich poloha Sydney, Melbourne, Canberra, Hobart, Perth, Brisbane, Auckland, Wellington, urbanizácia, prisťahovalectvo</p> <p>Hospodárstvo a služby – pojmy: charakter hospodárstva a jeho vývoj, ťažba rúd, priemyselné odvetvia, poľnohospodárstvo, chov oviec, doprava, služby, cestovný ruch</p> <p>Polárne oblasti Arktída, Antarktída Poloha, prírodné pomery, hospodárske využitie</p> <p>Oceány Rozloženie oceánov, Tichý oceán, Atlantický oceán, Severný ľadový oceán, Indický oceán, ekonomické využitie oceánov, komplexná charakteristika oceánov</p>					
Geografia Slovenskej republiky		<p>Poloha, prírodné pomery – pojmy: matematickogeografická, fyzickogeografická, socioekonomická poloha Slovenska; povrchové celky, Karpaty, Panónska panva, horninové zloženie, zastúpenie nerastných surovín, tvorba reliéfu endogénnymi a exogénnymi procesmi, typy reliéfu, geomorfologické členenie, geomorfologické celky; klimatotvorné činitele, prúdenie vzduchových hmôt, polárny front, cyklóny, anticyklóny, stacionárne tlakové útvary, teplota vzduchu, zrážky, podnebné oblasti, počasie v miestnej krajine, poloha Slovenska vzhľadom na hlavné európske rozvodie, prvky</p>	<p>Žiak vie: Opísať prírodné pomery Charakterizovať hospodárstvo, poznať prognózy ďalšieho rozvoja jednotlivých regiónov Slovenska Komplexne opísať regióny Slovenska</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>hydrografickej siete a ich lokalizácia podľa mapy (Dunaj, Malý Dunaj, Morava, Váh, Nitra, Žitava, Hron, Ipel, Rimava, Slaná, Hornád, Bodrog, Torysa, Laborec, Latorica, Ondava, Topľa, Čirocha, Hnilec, Poprad, Dunajec, Orava, Revúca, Turiec, Kysuca), povodia riek, režim odtoku riek, jazerá (plesá), umelé vodné nádrže (Vodná nádrž Gabčíkovo, Liptovská Mara, Oravská priehrada, Šírava, Ružín, Domaša), podzemné vody, minerálne a termálne vody; vznik a význam pôdy, rozšírenie pôdnych typov a druhov, horizontálna zonálnosť, výšková zonálnosť, pôdy v miestnej krajine, úrodnosť (bonita) pôd; fyzickogeografické pomery a vplyv človeka na rozmiestnenie rastlínstva a živočíšstva, rastlinné pásmo a výškové stupne rastlínstva, zalesnenosť územia, význam lesa, lužné lesy, živočíšne spoločenstvá, ochrana rastlínstva a živočíšstva, miestna krajina</p> <p>Obyvateľstvo a sídla - pojmy: vývoj osídlenia, počet obyvateľov, rast počtu obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva podľa veku, zamestnanosti, národnosti, náboženstva, sídla, sídelná štruktúra, urbanizácia, sídla a ich lokalizácia (Bratislava, Košice, Prešov, Nitra, Žilina, Banská Bystrica, Trnava, Trenčín, Martin, Prievidza, Piešťany, Poprad, Nové Zámky, Komárno, Bardejov, Banská Štiavnica, Kremnica, Zvolen, Spišská Nová Ves, Levoča, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Senica, Skalica)</p> <p>Hospodárstvo a služby – pojmy: charakteristika hospodárstva a jeho vývoj, poľnohospodárska výroba a oblasti poľnohospodárskej výroby, priemyselná výroba a oblasti priemyselnej výroby, doprava, služby, zahraničný obchod, cestovný ruch, možnosti rozvoja cestovného ruchu</p>		<p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>		<p>prezentácia projektu</p>	
Krajina	Človek v krajine Krajina a jej ochrana,	Krajina – pojmy: prostredie života na Zemi, geografia a životné prostredie, vznik a vývoj krajinného prostredia, vzťah človeka ku krajinnému prostrediu, životné prostredie,	Žiak vie: Navrhnuť riešenia tvorby a ochrany krajiny	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna</p>	<p>- ústne skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>zložky krajiny a väzby medzi nimi, životné prostredie a udržateľný rozvoj Globálne problémy na Zemi</p>	<p>environmentalistika, ekológia, geoekológia, krajinná ekológia, krajinné prostredie, fyzickogeografická štruktúra krajiny, krajinná sféra Zeme a jej zložky, ohraničenie krajinej sféry v rámci planéty, prvotná a druhotná štruktúra krajiny, rozmery (dimenzie) krajinných jednotiek, krajinný potenciál, ekologická stabilita, ekologická únosnosť krajiny, diverzita krajiny, prírodné zdroje krajiny, stabilita krajinej sféry Zeme</p> <p>Kultúrna krajina – pojmy:typy kultúrnej krajiny podľa stupňa premeny; formy využitia zeme, uzly, siete, povrchy, regióny kultúrnej krajiny, homogénne a nodálne; geotechnické systémy krajiny</p> <p>Globálne environmentálne problémy – pojmy:zdroje znečistenia (prírodné, umelé), dôsledky znečistenia ovzdušia, vody, pôdy, znehodnotenie rastlinstva a živočíšstva, úbytok surovínových zdrojov</p>	<p>Poukázať na najaktuálnejšie problémy životného prostredia</p>	<p>problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>test podľa % úspešnosti</p> <p>-</p>
--	--	--	--	--	--	---	---

SWOT ANALÝZA Z POHĽADU PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

SILNÉ STRÁNKY:

- plne kvalifikovaní učitelia predmetov filozofia a občianska náuka
- podpora nadaných študentov individuálnym prístupom
- spolupráca s Európskym parlamentom mladých – pravidelná účasť na stretnutiach a aktívna participácia na jeho činnosti bývalými žiakmi
- prednášková a konzultačná činnosť s odborníkmi – právnici, ekonómovia, politici
- realizované exkurzie v rámci predmetu, podporujúce výučbu v reálnom prostredí
- využívanie moderných informačných technológií pri výučbe

SLABÉ STRÁNKY:

- nemotivujúce finančné ohodnotenie vyučujúcich
- slabá podpora existujúcich výučbových programov pre predmet občianska náuka
- absentujúca odborná učebňa predmetu

PRÍLEŽITOSTI:

- medzipredmetové vzťahy
- možnosť získania grantov na projektovú činnosť
- vytvorenie vlastného školského vzdelávacieho programu
- zvýšenie záujmu o predmet z dôvodu popularity humanitných predmetov

RIZIKÁ:

- Pokles populácie súvisiaci s demografickým vývojom

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vede ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti. Výchova a vzdelávanie v predmete smeruje k vytváraniu kľúčových kompetencií tým, že žiakov vedie k:

- utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebazpoznávaniu a sebahodnoteniu,
- osvojovaniu noriem spoločenského správania a občianskeho spolužitia,
- zvládnutiu bežných situácií v osobnom i občianskom živote,
- nachádzaniu vlastného miesta a roly v spoločnosti,
- pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych, náboženských a iných odlišností ľudí a spoločenských,
- získavaní orientácie v aktuálnom verejnom živote Slovenskej republiky i vo svete,
- pochopeniu podstaty demokracie, práv a povinností občanov, rozpoznaní protiprávneho konania a uvedomeniu si jeho dôsledkov,
- kultivovanému vyjadrovaniu vlastných myšlienok, názorov, postojov a ich obhajovaniu,
- úcte k vlastnému národu i k iným národom a národnostiam,
- pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych, náboženských a iných odlišností ľudí a spoločenských,
- budovaniu kladného vzťahu ku všetkým humánnym a demokratickým hodnotám,
- vytváraniu schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru.

CIELE PREDMETU

PREDMET SA CIEĽMI SPOLUPODIEĽA NA UTVÁRANÍ A ROZVÍJANÍ KĹÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ:

- **sociálnych a personálnych:**
 - viesť žiakov k efektívnej spolupráci v skupine, pozitívne ovplyvňovať kvalitu spoločnej práce,
 - motivovať žiakov k diskusi v skupine,
 - viesť žiakov prostredníctvom spoločných prezentácií, rozborov a hodnotenia práce k sebahodnoteniu ústneho a písomného prejavu a ďalších aktivít viesť žiakov k utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí, k realistickému sebazpoznávaniu a sebahodnoteniu, k akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
 - viesť žiakov k pozitívnej predstave o sebe samom, poznať a využívať silné stránky svojej osobnosti,
 - kriticky hodnotiť svoje nedostatky, počítať s nimi pri výbere povolania,
- **spoločenských a občianskych:**
 - oboznámiť žiakov s ich právami a povinnosťami vo všetkých oblastiach spoločenského života,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- naučiť žiakov kultivovane obhajovať svoje práva v rôznych životných situáciách,
- dôslednou a systematickou kontrolou zadávaných úloh navodzovať situácie k získaniu vedomia zodpovednosti za včasné plnenie zadávaných úloh a zodpovednosti za vlastnú prácu,
- pripravovať pre žiakov úlohy, na ktorých sa učia poznávať legislatívu a všeobecné morálne zákony a dodržiavať ich,
- motivovať žiakov sledovať aktuálne dianie v živote spoločnosti doma a vo svete a dokázať k nemu zaujať stanovisko,
- **pracovných:**
 - na konkrétnych situáciách naučiť žiakov dodržiavať pravidlá práce a správania sa,
 - naučiť žiakov využívať vedomosti v záujme vlastného rozvoja aj svojej prípravy na budúce povolanie,
 - naučiť žiakov získať si podklady pre dôležité rozhodnutia v rôznych oblastiach spoločenského života,
- **riešiť problémy:**
 - zadávať problémové otázky a úlohy, ktoré žiaci samostatne riešia a prichádzajú k vlastným záverom a riešeniam,
 - viesť žiakov ku kritickému mysleniu, využívaniu logického myslenia,
 - viesť žiakov k tvorivému riešeniu úloh, ktoré dokážu prezentovať a obhajovať,
 - viesť žiakov ku spolupráci pri riešení problémov a úloh v skupine,
 - pripravovať žiakov na prípadný neúspech, naučiť ich vytrvalo hľadať ďalšie možnosti uplatnenia,
- **komunikačným:**
 - naučiť žiakov počúvať druhých ľudí, vnímať neverbálnu komunikáciu,
 - naučiť žiakov kultivovane sa vyjadrovať
 - rozvíjať komunikačné schopnosti riadenou diskusiou k učivu, ktoré má súvislosti s aktuálnymi problémami a dianím,
 - vhodnými učebnými aktivitami viesť žiakov k presnému a výstižnému vyjadrovaniu sa
 - vhodnými príkladmi a úlohami učiť žiakov klásť jasné a zrozumiteľné otázky,
 - vytvárať problémové situácie, pri ktorých žiak v spolupráci s ostatnými vyhľadáva informácie, triedi ich a spracováva,
- **v oblasti informačných a komunikačných technológií:**
 - viesť žiakov k efektívnemu využívaniu informačno-komunikačnej technológie pri tvorivých aktivitách,
 - viesť žiakov, aby nadobudli schopnosť prostredníctvom internetu a IKT získať a spracovávať informácie a používať pri prezentácii.
- **k celoživotnému učeniu sa:**
 - viesť žiakov k uvedomeniu si významu celoživotného vzdelávania v súčasnej spoločnosti,
 - naučiť žiakov samostatne vyhľadávať a triediť informácie z rôznych oblastí spoločenského života,
 - na vhodne zvolených ukážkach viesť žiakov k formulovaniu vlastných záverov, pri ktorých uplatnia teoretické znalosti a naučia sa obhájiť vlastné stanoviská,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- zadávať žiakom na spracovanie a riešenie úlohy, ktoré žiaci riešia samostatne alebo v skupinách, výsledky svojej práce prezentujú a získané informácie prepájajú do širších celkov, hľadajú medzi nimi súvislosti a vyvodzujú z nich závery.

Vyučovacie zásady a metódy

- Pri vyučovaní tohto predmetu je potrebné vytvoriť pre žiakov dostatočný priestor na tvorivý prístup k riešeniu problémov, podporovať kritické myslenie a schopnosť samostatnej práce. Dôležité je, aby sa zabezpečil dostatočný priestor na nácvik zručností a aplikáciu získaných poznatkov.

Učiteľ pri výbere metód volí také metódy a formy práce, ktoré podnecujú aktivitu žiakov a okrem vedomostí rozvíjajú zručnosti a postoje žiakov. Okrem klasických metód (informačnoreceptívna – výklad, reproduktívna – riadený rozhovor, heuristická – rozhovor, riešenie úloh) využíva aktivizujúce metódy, ako inscenačnú metódu, situačnú metódu, brainstorming, riešenie problémových úloh, prácu s informačnými zdrojmi, najmä s internetom, expozičné metódy-tvorba a prezentácia projektu. Tento predmet priamo vyžaduje aj iné formy vyučovania, ako sú napr. besedy s odborníkmi, návšteva na úrade a podobne.

HODNOTENIE PREDMETU

Klasifikácia v predmete (ISCED 2) sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl. Pri klasifikácii výsledkov v predmete sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť a tvorivosť,
- b) kvalita a rozsah získaných schopností vykonávať požadované intelektuálne a praktické činnosti pri realizácii experimentov,
- c) schopnosť zaujať stanovisko a uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení prírodných javov a zákonitostí, prípadne teórií,
- d) schopnosť využívať a zovšeobecňovať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach pri experimentoch,
- e) celistvosť, presnosť, trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií, zákonitostí a vzťahov, teórií,
- f) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- g) presnosť, výstižnosť, odborná a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- h) kvalita výsledkov činnosti,
- i) osvojenie účinných metód samostatného štúdia a schopnosti učiť sa učiť.

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Chápe vzťahy medzi prírodnými javmi, zákonitosťami a teóriami. Myslí

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

logicky správne, zreteľne sa u neho prejavuje samostatnosť a tvorivosť. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov a diskutovať o správnosti, kvalite a efektívnosti daných riešení. Svoje vedomosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Pri riešení teoretických úloh a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí postupuje samostatne, len s malými podnetmi od učiteľa. Myslí správne, v jeho myslení sa prejavuje logika a tvorivosť. Vie analyzovať predložené problémy a samostatne navrhnúť primeraný postup na ich riešenie. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov. Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak osvojené vedomosti a zručnosti interpretuje samostatne s občasnými usmerneniami vyučujúceho. Jeho myslenie je takmer vždy správne a tvorivosť sa prejavuje len s usmernením vyučujúceho. Ústny a písomný prejav je čiastočne správny. Jeho kvalita výsledkov je na dobrej úrovni.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a praktických činností je málo pohotový. Osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh zvládne iba za aktívnej pomoci vyučujúceho. Jeho logika myslenia je na nižšej úrovni a myslenie nie je tvorivé.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak vedomosti a zručnosti požadované vzdelávacími štandardmi si neosvojil, má v nich závažné nedostatky a chyby nevie opraviť ani s pomocou vyučujúceho. Neprejavuje samostatnosť v myslení.

PK Človek a spoločnosť na škole sa v rámci svojej činnosti dohodla na pravidlách využívania hodnotenia. Konkrétne dotvorenie systému determinuje typ osobnosti každého učiteľa, charakter triedy, klímu našej školy. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa využívajú postupy zabezpečujúce korektné a objektívne hodnotenie. Pravidelne sa uplatňujú vzájomné hodnotenie spolužiakov a sebahodnotenie. Hlavným cieľom hodnotenia je naučiť žiaka hodnotiť samého seba, aby vedel posudzovať vlastné sily a schopnosti. Hodnotí sa osvojenie základných poznatkov, zručností a postojov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu. V predmete občianska náuka. Učiteľ dáva žiakom šancu vyvíjať sa primeraným tempom, hodnotí každý výkon žiaka bezprostredne po jeho ukončení. Toto hodnotenie má hlavne motivačný charakter.

Metódy a prostriedky hodnotenia: Sebahodnotenie, hodnotenie spolužiakmi, pochvala, uznanie, prezentácia prác, diagnostický rozhovor, debata, reflexia, odmena, pozornosť, podanie ruky a i.

Medzipredmetové vzťahy

Na hodine občianskej náuky možno využiť poznatky aj z iných predmetov najmä :

- dejepisu
- geografie
- slovenského jazyka a literatúry
- náboženskej výchovy, regionálnej výchovy

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby občianskej náuky sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z prierezových tém sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
2. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
3. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
3. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
4. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
2. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
3. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebazpoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
2. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národným štandardom finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

*Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financií.***

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňaží pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

*Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.***

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

*Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.***

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

*Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.***

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

*Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.***

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

*Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.***

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Žiak má vedieť:

1. Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb. 1.1
2. Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie. Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. 1.1
3. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. 1.2
4. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady. 1.2
5. Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny. 1.3
6. Poznať hodnotu vecí ako výsledku práce. 1.4
7. Vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia. 1.5
8. Vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu. 1.5
9. Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom. 2.1
10. Uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou. 2.1
11. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. 2.1
12. Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich. 2.2
13. Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov. 2.3
14. Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. 2.3
15. Uviesť spôsoby, ktorými zloději môžu získať osobné údaje a informácie. 2.3
16. Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. 2.4
17. Stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele. 2.4
18. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa. 2.4
19. Zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia. 2.4
20. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch. 2.4
21. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom. 2.5
22. Identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov. 2.5
23. Vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu. 2.6
24. Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa. 2.6
25. Vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom. 2.6
26. Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny. 3.1

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

27. Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny. 3.2
28. Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania. 3.3
29. Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. 3.3
30. Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní. 3.3
31. Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rozličnými kariérnymi možnosťami. 3.3
32. Vysvetliť pojem mzda. 3.4
33. Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk). 3.4
34. Vedieť popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodine. 3.5
35. Definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu. 3.6
36. Uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní. 3.6
37. Opísať úspešnosť v ekonomickej oblasti. 3.7
38. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. 3.7
39. Uviesť príklad finančne úspešného človeka vo svojom okolí. 3.7
40. Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. 4.1
41. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - míňanie, sporenie a spoluúčasť. 4.1
42. Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory). 4.1
43. Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov. 4.2
44. Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. 4.3
45. Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty. 4.3
46. Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód. 4.3
47. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe. 4.4
48. Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi míňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov. 4.4
49. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze. 4.4
50. Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a míňaní finančných prostriedkov. 4.4
51. Prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu. 4.4
52. Stanoviť, či je prispievanie formou darcovstva a filantropie v súlade s osobným rozpočtom. 4.5
53. Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. 5.1
54. Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia. 5.1
55. Opísať výhody a nevýhody využívania úveru. 5.1

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

56. Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky. 5.1
57. Vysvetliť, ako sa líšia debetné karty od kreditných kariet. 5.1
58. Vysvetliť hodnotu informácií o úverovej histórii pre žiadateľov a poskytovateľov úveru. 5.2
59. Vysvetliť, prečo je dôležité vybudovať si pozitívnu úverovú históriu. 5.2
60. Opísať informácie nachádzajúce sa v správe o úverovej histórii a ako dlho sa tieto uchovávajú. 5.2
61. Uviesť príklady dovoleného použitia správ o úverovej histórii na účely iné než je poskytnutie úveru. 5.2
62. Vysvetliť, ako sa vyhnúť problémom pri požičiavaní si peňazí alebo predmetov vo vzťahu k ich hodnote. 5.3
63. Uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch. 5.4
64. Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. 6.1
65. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. 6.1
66. Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie. 6.1
67. Vysvetliť, ako môže rásť hodnota investície. 6.2
68. Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie. 6.2
69. Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. 6.3
70. Opísať rôzne zdroje investičných informácií - prospekty cenných papierov, on-line zdroje a finančné publikácie. 6.4
71. Popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov. 6.5
72. Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu. 7.1
73. Vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia. 7.3
74. Vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti. 7.4
75. Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach. 7.5
76. Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené. 7.5
77. Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt. 7.5
78. Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu. 7.5

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBČIANSKA NÁUKA

PRÍIMA (ISCED 2)

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
 - OBČIANSKA NÁUKA PRE 6. ročník základných škôl, Drozdíková, Ďurajková, SPN 2009
- **Didaktická technika**
 - PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
 - nástenné mapy, videonahrávky, DVD, prezentácie
- **Ďalšie zdroje**
 - Internet, www.nbs.sk, www.zborovna.sk, www.onlinekalkulacka.sk, www.nrsr.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
I. Obec, región, vlasť, Európska únia	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 2 Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 5 Multikultúrna výchova - 1-3 Osobnostný a sociálny rozvoj-1- 5	1.Človek vo sfére peňazí č. 1, 3, 5, 6	Dejepis- EÚ, História regiónu Geografia- Kraje a regióny slovenska
II. Vnútorný a vonkajší život jednotlivca	Ochrana života a zdravia- 1 Osobnostný a sociálny rozvoj-1- 5	1.Človek vo sfére peňazí č. 1, 6	Biológia:Biológia človeka

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				formy	metódy	metóda	prostriedok
	Úvodná hodina	Význam a obsah OBN	Témy, formy práce, projekty				
I. Obec, región, vlasť, Európska únia							
	Moja obec	Moja obec	Vie vysvetliť pojmy obec – začlenenie do regióny	Vyučovacia hod. Skupinová práca diskusia	prezentácia dialóg samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	História a súčasnosť mojej obce	História a súčasnosť mojej obce	Pozná históriu a súčasnosť obce, v ktorej žije	Vyučovacia hod. diskusia individuálna práca	dialóg samostatná práca, výklad výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Symboly	Kronika a erb mojej obce	Vie vysvetliť význam symbolov obce, vie posúdiť význam obecnej kroniky pre poznanie minulosti obce a pre prepojenieso súčasnosťou	Vyučovacia hod. diskusia	výklad, rozhovor, výklad samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Osobnosti našej obce	Významné osobnosti našej obce	Pozná osobnosti obce v minulosti a dnes. Uvedomuje si význam pozitívnych vzorov	Vyučovacia hod. diskusia individuálna práca	výklad, dialóg výklad práca vo dvojiciach	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Projekt	Moja obec	Systematizácia	Vyučovacia hod. diskusia individuálna práca	prezentácia samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Prezentácia Moja obec	Systematizácia poznatkov	Hotový projekt-interpretácia	výklad, dialóg výklad	prezentácia samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Na čo som hrdý	Na čo som hrdý	Buduje si pocit	Vyučovacia hodina	rozhovor,	- ústne skúšanie	Ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	v mojej obci	v mojej obci a okolí	hrdosti na svoju obec	Základný typ frontálna	práca vo dvojiciach výklad samostatná práca	- písomné skúšanie	Didaktický test
	Obecná samospráva	Orgány obecnej správy	Pozná základné úlohy obecnej správy	práca vo dvojiciach, výklad	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Beseda	Práca MSÚ	Základné úlohy	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	výklad samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Voľby poslancov	Verejný život v našej obci	Spôsob volieb poslancov do obecného zastupiteľstva	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	práca vo dvojiciach, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Kultúrny a spoločenský život v našej obci	Kultúrny a spoločenský život v obci	Aktívne podľa možností sa zapája Do akcií s rodičmi	Vyučovacia hodina Základný typ skupinová práca	prezentácia, dialóg rozhovor,	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Môj región	Môj región	História a súčasnosť regiónu	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	samostatná práca, výklad práca vo dvojiciach	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Upevnenie učiva	Systematizácia poznatkov	Znaky, výnimočnosť regiónu	Vyučovacia hod. diskusia individuálna práca	samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Moja vlasť	Moja vlasť - SR	História vzniku vlasti	Vyučovacia hod. diskusia	prezentácia, dialóg rozhovor	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Štátne symboly	Pozná štátne symboly	Vie , ako im vzdať úctu,použitie	práca vo dvojiciach, výklad	dialóg rozhovor	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Hodnotenie polročnej práce						Ústna odpoveď Didaktický test
	Európska únia	Európska úni, prepojenie národnej identity s európskou identitou	Uvedomuje si význam európskej integrácie pre život občanov SR.Vie vyhľadať informácie o EU	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	rozhovor, práca vo dvojiciach výklad samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
II. Vnútorný a vonkajší život jednotlivca							
	Vnútorný život jednotlivca	Ľudská psychika	Uvedomuje si spätosť ľudskej psychiky s biologickými faktormi, uvedomuje si, že jeho psychika je vo vývine	Vyučovacia hod. Skupinová práca diskusia	Rozhovor výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Osobnosť Základné typy	Človek ako osobnosť	Uvedomuje si neopakovateľnosť charakteristických znakov osobností, pozná základné typy osobnosti podľa temperamentu, vie sa zaradiť do typu	Vyučovacia hod. diskusia individuálna práca	samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Utváranie osobnosti	Nástroje utvárania osobnosti	Vie, ako môže svoju osobnosť rozvíjať, pozná prostriedky utvárania osobnosti	Vyučovacia hodina Základný typ skupinová práca	rozhovor, práca vo dvojiciach výklad samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Učenie sa	Proces učenia sa	Vie rozlíšiť dva druhy pamäte / krátkodobú,	Vyučovacia hodina Základný typ	samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			dlhodobú, uvedomuje si súvislosť medzi pamäťou a myslením v procese učenia sa	individuálna práca		skúšanie	
	Môj štýl učenia sa	Proces učenia	Posudzuje základné metódy učenia sa a hľadá si najvhodnejšie pre svoju osobnosť	Vyučovacia hod. Skupinová práca diskusia	rozhovor, práca vo dvojiciach výklad samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Psychológia v každodennom živote	Psychológia v každodennom živote	Vie rozlišovať medzi základnými emóciami a chápe dôležitosť primeraného prežívania emócií	Vyučovacia hodina Základný typ diskusia	Rozhovor výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Vonkajší život jednotlivca	Vytváranie sociálnych vzťahov jednotlivca v širšom prostredí	Uvedomuje si vytváranie sociálnych vzťahov vo všetkých skupinách, ktorých je členom	Vyučovacia hodina Základný typ skupinová práca	samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Sociálne skupiny	Sociálne skupiny	Uplatňuje poznatky o socializácii pri svojom včleňovaní sa do sociálnych skupín	Vyučovacia hodina Základný typ skupinová práca	rozhovor, práca vo dvojiciach výklad samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Sociometria skupiny, sociálne vzťahy v triede	Sociometria skupiny, sociálne vzťahy v triede	Pozná základné metódy merania sociálnych vzťahov v rodine, vie odolať tlaku skupiny	Vyučovacia hodina Základný typ diskusia	samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Sociálne zručnosti	Sociálne zručnosti	Základné komunikačné zručnosti, spolupráca, riešenie konfliktov	Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	dialóg rozhovor	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Spracovanie projektu	Podiel jednotlivca na tvorivej práci	Získava zručnosti, spôsobilosti	Vyučovacia hodina Základný typ	samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie	Ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			v tímovej práci	diskusia		- písomné skúšanie	Didaktický test
	Prezentácia prác skupín			Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	Rozhovor výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Opakovanie celoročného učiva			Vyučovacia hodina Základný typ individuálna práca	samostatná práca, výklad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Záverečné hodnotenie a klasifikácia						Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBČIANSKA NÁUKA

SEKUNDA (ISCED 2)

UČEBNÉ ZDROJE

- Literatúra

- 1. TC Sociálne vzťahy v spoločnosti :**

E. Dřízová: Občianska výchova pre 7. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2008 Bratislava,

A. Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 8. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004, Bratislava, denná tlač, časopisy, pracovné listy, internet, CD, školská knižnica, www.zborovna.sk

- 2. TC Občiansky život ako proces formovania demokracie:**

E. Dřízová: Občianska výchova pre 7. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2008 Bratislava.

A. Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 8. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004, Bratislava, Ústava SR, denná tlač, časopisy, pracovné listy, internet, CD, školská knižnica, www.zborovna.sk.

- Didaktická technika

dataprojektor, interaktívna tabuľa

- Materiálne výučbové prostriedky

Prezentácie

- Ďalšie zdroje

Internet, www.nbs.sk, www.zborovna.sk, www.onlinekalkulacka.sk, www.nrsr.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
SOCIÁLNE VZŤAHY V SPOLOČNOST Spoločnosť, jej vznik, vývoj a charakteristika	Multikultúrna výchova- 1 Osobnostný a sociálny rozvoj- 3	1.Človek vo sfére peňazí č. 1-6, 2.Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí č. 9, 11 3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojenie životných potrieb – príjem a práca č.26, 27	Dejepis- Vývoj ľudskej spoločnosti
Makrosociálne skupiny	Osobnostný a sociálny rozvoj- 1	4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi č.49, 50	Geografia- Zloženie obzvatelstva
Štruktúra obyvateľstva –rasy a národy	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 5		

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Kultúra, <i>multikulturalizmus</i>	Osibnostný a sociaálny rozvoj- 1, 3 Multikultúrna výchova- 1, 2, 3 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 1 Multikultúrna výchova- 1, 2, 3		Dejepis- Kultúry, civilizácie Geografia- Svetové kultúry
------------------------------------	---	--	---

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				Formy	Metódy	metóda	prostriedok
SOCIÁLNE VZŤAHY V SPOLOČNOSTI	Spoločnosť, jej vznik, vývoj a charakteristika	<ul style="list-style-type: none"> • spoločnosť, človek • vývoj človeka • vývoj spoločnosti • charakteristika spoločnosti • komunita 	<p>Vie použiť informácie z dejepisu o vzniku a vývoji ľudskej spoločnosti a človeka.</p> <p>Pozná základné znaky ľudskej spoločnosti. Rozlišuje medzi vidieckou a mestskou komunitou.</p>	Vyučovacia hod. Skupinová práca diskusia	Informačno-receptívna – výklad Reproduktívna – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor, riešenie úloh	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	<i>Spoločnosť a jej zloženie</i> Štruktúra spoločnosti a sociálne vzťahy v nej	<ul style="list-style-type: none"> • štruktúra spoločnosti • vzťahy v spoločnosti • typy štruktúr spoločnosti 	<p>Vie rozčleniť ľudskú spoločnosť na jednotlivé typy štruktúr.</p> <p>Vníma seba ako súčasť jednotlivých štruktúr spoločnosti</p>				
SOCIÁLNE VZŤAHY V SPOLOČNOSTI	<i>Makrosociálne skupiny</i> Veľké spoločenské skupiny	<ul style="list-style-type: none"> • veľké spoločenské skupiny • spoločenské vrstvy, triedy • kasty, stavy 	<p>Pozná základné rozvrstvenie ľudskej spoločnosti.</p> <p>Vie rozlíšiť veľké spoločenské skupiny od malých.</p> <p>Vie vysvetliť význam príslušnosti k sociálnej skupine pre život jednotlivca.</p>	Vyučovacia hodina Základný typ frontálna	Informačno-receptívna – výklad Reproduktívna – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor, riešenie úloh	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
			<p>Vie vysvetliť nutnosť sociálnych zmien.</p> <p>Pozná hlavné príčiny sociálnych zmien.</p>				

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<i>Sociálne zmeny v spoločnosti</i>	<ul style="list-style-type: none"> • sociálne zmeny <i>príčiny sociálnych zmien</i> 					
SOCIÁLNE VZŤAHY V SPOLOČNOSTI	<i>Prirodzený pohyb obyvateľstva a migrácia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • prirodzený pohyb (migrácia) obyvateľstva • <i>príčiny, prejavy, dôsledky migrácie</i> • pohyb v rámci spoločenského rozvrstvenia 	Pozná súvislosti medzi sociálnymi zmenami a migráciou obyvateľstva. Vie vysvetliť príčiny a dôsledky migrácie pozná možnosti zmeny postavenia jednotlivca v spoločnosti	Vyučovacia hod. diskusia individuálna práca	Informačno-receptívna – výklad Reproduktívna – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor, riešenie úloh	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
SOCIÁLNE VZŤAHY V SPOLOČNOSTI	<i>Štruktúra obyvateľstva – rasy a národy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • štruktúra obyvateľstva • <i>rasy</i> • <i>národy, národnosti</i> • <i>etnické skupiny</i> <i>jazyky</i> 	Vie sa orientovať v národnom a etnickom zložení obyvateľstva. Vie vymenovať rasy a ich znaky. Pozná hlavné náboženstvá. Chápe úlohy náboženstva v modernej spoločnosti. Vie odlíšiť sekty od cirkevných organizácií. Je tolerantný voči náboženstvám iných ľudí.	Vyučovacia hodina Základný typ frontálna	Informačno-receptívna – výklad Reproduktívna – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor, riešenie úloh	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
SOCIÁLNE VZŤAHY V SPOLOČNOSTI	<i>Štruktúra obyvateľstva – náboženstvá</i>	<ul style="list-style-type: none"> • náboženstvá na Zemi • funkcia náboženstiev v spoločnosti • náboženské organizácie 	Chápe kultúru ako výsledok činnosti ľudskej spoločnosti. Chápe hodnoty jednotlivých kultúr a toleruje kultúrnu rozmanitosť.	Vyučovacia hod. výklad, dialóg	Informačno-receptívna – výklad Reproduktívna – riadený	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Sociálne a politické napätie v spoločnosti a ich riešenie</p> <p>Projekt(ľubovoľná téma- skupinová práca)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>príčiny a dôsledky vojen</i> • <i>diktátorské režimy</i> • <i>terorizmus – jeho príčiny, dôsledky s vplyv na spoločnosť</i> 	<p>Vie prejaviť hrdosť na svoje kultúrne hodnoty.</p> <p>Pozná príčiny konfliktov medzi spoločenskými skupinami. Vie vysvetliť význam sociálnych hnutí pre jednotlivca i pre spoločnosť. Pozná príčiny a dôsledky vojen i terorizmu</p> <p>Získava zručnosť občianskeho života</p>		<p>rozhovor Heuristická – rozhovor, riešenie úloh</p> <p>Inscenačná metóda, expozičná metóda-tvorba príjektu a prezentačné zručnosti</p>		
--	--	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBČIANSKA NÁUKA

TERCIA (ISCED 2)

UČEBNÉ ZDROJE

- Literatúra
 - Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 8. ročník základných škôl, SPN 2004
- Didaktická technika
datapojektor, interaktívna tabuľa
- Materiálne výučbové prostriedky
Prezentácie, výučbové CD
- Ďalšie zdroje
Internet, www.tvjoj.sk/sudnasien

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Štát a jeho podstata	MKV- 2 OSR- 3		Dejepis- Vznik prvých mestských štátov
Funkcie štátu	MKV- 3	1.Človek vo sfére peňazí č. 3 -5	Dejepis- Vznik prvých mestských štátov
Formy vlády	OSR- 1 MEV- 2		Dejepis- Aténska demokracia, od demokracii k diktatúre, vznik prvých kráľovstiev
Zložky štátnej moci. Zákonodarná moc	MEV- 2 OSR- 3	3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojenie životných potrieb – príjem a práca č. 35 -38	Dejepis- Aténska demokracia Geografia- Svetové štáty
Vzťah štátu a práva	TPPZ- 1		Dejepis- Aténska demokracia
Právne normy	TPPZ- 3	5.Úver a dlh č. 63	Dejepis- Prvé zákonníky
Právne inštitúcie SR	TPPZ- 4		Dejepis- Aténska demokracia
Právne vedomie	OSR- 1 MEV- 3	5.Úver a dlh č. 63	Dejepis- Aténska demokracia
Právny poriadok (systém) SR	OSR- 3		Dejepis- Aténska demokracia
Rodinné právo	OSR- 4, 5		Dejepis- Život v minulosti a dnes
Trestné právo	OSR- 2, 5	7.Riadenie rizika a poistenie	Dejepis- Život v minulosti a dnes

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

MEV- 4

č. 77,78

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	STRATÉGIE VYUČOVANIA		hodnotenie	
	Téma		Metódy	formy	metody	prostriedok
ŠTÁT (7hod.)	Štát a jeho podstata <i>štát, znaky štátu</i>	Žiaci: - vedia vysvetliť príčiny vzniku štátu; - vedia charakterizovať všetky znaky štátu; - vedia nakresliť vlajku SR; - ovládajú text štátnej hymny; - vedia vzdať úctu štátnym symbolom;	diskusia, práca s doplnkovou literatúrou, práca s internetom, vysvetľovanie	hromadné vyuč., skupinové vyuč., samostatná práca,	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Funkcie štátu <i>funkcie štátu, vnútorné funkcie, vonkajšie funkcie</i>	- vedia uviesť príklady na jednotlivé vnútorné funkcie štátu; - dokážu vysvetliť úlohu štátu z hľadiska jeho vonkajších funkcií; - charakterizujú vzťahy SR so susednými štátmi;	vysvetľovanie, prac. list, práca s internetom	práca v skupine, práca v PC učebni	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Formy vlády <i>monarchia, republika, diktatúra</i>	- dokážu rozlíšiť medzi absolutistickou a parlamentnou formou monarchie; - vedia uviesť konkrétne typy príkladov na demokratickú a nedemokratickú formu republiky; - vedia uviesť príklady na typy diktatúr z minulosti i súčasnosti;	práca s internetom, diskusia, prac. list	skupinová práca, práca v PC učebni	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Zložky štátnej moci. Zákonodarná moc <i>parlament – NR SR, zákon, zákonodarný proces, Zbierka zákonov, platnosť zákona, účinnosť zákona</i>	- vie popísať priebeh plenárneho zasadnutia parlamentu – NR SR; - vie charakterizovať úlohu prezidenta v zákonodarnom procese; - vie rozlišovať medzi platnosťou zákona a účinnosťou zákona;	diskusia, brainstorming, prac. list, práca s Ústavou SR, prac. list	skupinová práca, samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Vzťah štátu a práva <i>právo, právny štát, právna istota</i>	- vedia definovať pojem právo; - vedia zdôvodniť spätosť štátu a práva; - dokážu uviesť príklady z bežného života na platnosť nadosobnej moci zákona;	brainstorming, práca s doplnkovou lit., práca s internetom, prac. list	samostatná práca, skupinová práca, práca v PC učebni	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
PRÁVO (8 hod.)	Právne normy <i>norma, právna norma, morálna norma, náboženská norma, estetická norma</i>	- dokážu charakterizovať jednotlivé druhy noriem; - vedia na konkrétnych príkladoch rozlišovať medzi jednotlivými druhmi noriem;	vysvetľovanie, brainstorming, diskusia, prac. list, tvorba projektu	skupinová práca, samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Právne inštitúcie SR <i>súdy, prokuratúra, advokácia, polícia, notárstvo</i>	- zvládnu popísať funkcie jednotlivých právnych inštitúcií SR; - aktívne sa podieľajú na príprave a priebehu inscenácie súdneho pojednávania na vyučovacej hodine; - vedia rozlíšiť služby advokáta a notára;	vysvetľovanie, práca s internetom a dopl. literatúrou, prac. list, inscenačné metódy	skupinová práca, samostatná práca, práca v PC učebni	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Právne vedomie <i>právne vedomie, vývoj právneho vedomia</i>	- popíšu prepojenosť právneho vedomia s právnym poriadkom štátu; - dokážu zdôvodniť praktický význam právnych poznatkov pre budovanie svojho právneho vedomia;	brainstorming, diskusia, riadený rozhovor, prac. list	samostatná práca, frontálne vyuč., skupinové vyuč.	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Právny poriadok (systém) SR <i>právne predpisy, odvetvia práva, verejné právo, súkromné právo</i>	- definujú pojem právne predpisy; - vedia hierarchizovať pojmy právneho systému SR; - dokážu opísať dve vybrané odvetvia verejného práva; - vedia opísať tri vybrané odvetvia súkromného práva;	vysvetľovanie, práca s internetom, prac. list	frontálne vyuč., samostatná práca, práca v PC učebni	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test
	Rodinné právo <i>Zákon o rodine,</i>	- dokážu vysvetliť poslanie Zákona o rodine a jeho úlohy; - na základe príkladov z literatúry alebo filmu vedia	práca s dopl. odbornou lit., práca s internetom, diskusia,	skupinová práca, písomné činnosti	- ústne skúšanie	Ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<i>manželstvo, rodina, rozvod</i>	vysvetliť dopad ukončenia manželstva rozvodom na členov rodiny;	prac. list		- písomné skúšanie	Didaktický test
	Trestné právo <i>Trestný zákon, trestný čin, trestná zodpovednosť, prezumpcia neviny, predbežné zadržanie, zadržanie, obvinený, obžalovaný, odsúdený, trest</i>	- vedieť vysvetliť všetky uvedené pojmy; - vedieť aktívne participovať na príprave a priebehu inscenácie, týkajúcej sa trestného činu na vyučovacej hodine; - dokázať zdôvodniť potrebu dodržiavania zákonov SR;	brainstorming, práca s odbornou lit., práca s médiami, práca s internetom, prac. list, inscenačné metódy	skupinová práca, samostatná práca, práca v PC učebni	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBČIANSKA NÁUKA

KVARTA (ISCED 2)

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
Kopecká, Muchová: OBČIANSKA NÁUKA (pre 9. ročník základnej školy a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom), SPN 2012, kalendár finančnej gramotnosti, Hospodárske noviny, denník SME
- **Didaktická technika**
dataprojektor, interaktívna tabuľa
- **Materiálne výučbové prostriedky**
euromince, eurobankovky, platobné karty
- **Ďalšie zdroje**
Internet, www.nbs.sk, www.zborovna.sk, www.onlinekalkulacka.sk, www.nrsr.sk, www.vub.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Ekonomický život v spoločnosti I.	OSR 4,5 TPPZ 3,6	1-3, 26-29, 32,33, 37,38	Dejepis Dejiny 20.storočia
Ekonomický život v spoločnosti II.	OSR 4,5 TPPZ 1-6 MUV 1-2	1-4,5, 6,7, 10, 11, 13-22, 24-43	Matematika : Štatistika Celé čísla Etika: Pozitívne a negatívne vlastnosti osobnosti
Ekonomický život v spoločnosti III.	OSR 4,5 TPPZ 3,6 MEV 1-4	38-78	Matematika: Štatistika Celé čísla
Rozširujúce učivo	OSR 1, 3, 4,5 MEV 1-4	1-78	Matematika: Pravdepodobnosť Výchova umením: Tradícia a identita

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Ekonomický život v spoločnosti I.	Základné pojmy Potreby a statky Výrobný proces Ekonomika a ekonómia Základné ekonomické otázky Typy ekonomík Trhový mechanizmus	Pojmy: ľudské potreby statky výrobný proces, výrobné zdroje rozhodovanie, rozhodovací proces ekonomika a ekonómia; mikroekonomika a makroekonomika príkazová ekonomika, trhová ekonomika, zmiešaná ekonomika vlastnícke práva trhový mechanizmus ponuka, dopyt, cena	Žiaci: - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia odlíšiť uvedené pojmy; - vedia uviesť uvedené pojmy vo vzájomných súvislostiach; - vedia vypracovať návrh využitia konkrétneho vzácneho výrobného zdroja vo výrobnom procese s uplatnením jednotlivých etáp rozhodovacieho procesu; - uvedomujú si dôsledky rozhodnutí; - vedia konať rozvážne a zodpovedne; - vedia zdôvodniť potrebu osvojovania týchto pojmov z hľadiska ich uplatnenia v praktickom živote; - vedia vysvetliť podstatu troch typov ekonomík; - vedia porovnať jednotlivé ekonomiky z hľadiska pozitív i negatív; - na konkrétnych príkladoch	Rozhovor Výklad Nastolenie problému Ústne opakovanie	Individuálna práca Skupinová práca Vyučovacia hodina upevňovania prehlbovania učiva Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia výkonov	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Slovné hodnotenie Bodové hodnotenie
Ekonomický život v spoločnosti II.	Základné formy podnikania Hospodárenie podniku Právne formy podnikania Ako sa stať podnikateľom Spotreba a spotrebiteľ	Pojmy: Podnik, podnikanie, zložky podniku, fyzická osoba, právnická osoba, obchodný register, Práva a povinnosti podniku, príjmy a náklady podniku, zisk podniku, strata, dodávateľ, odberateľ, konkurencia, živnosti, obchodné spoločnosti, družstvá, osvedčenie o živnostenskom oprávnení, podnikateľ, živnostník, riziko podnikania, podnikateľský plán, vlastnosti podnikateľa, spotreba, spotrebiteľ,	Žiaci: - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia odlíšiť uvedené pojmy; - vedia uviesť uvedené pojmy vo vzájomných súvislostiach - vedia určiť práva a povinnosti podniku - vedia správne charakterizovať podnikateľské prostredie - vedia teóriu založenia živnosti - vedia rozpoznať podľa názvu firmy organizačnú formu podnikania - vedia popísať vlastnosti podnikateľa - vedia určiť úspešného a neúspešného podnikateľa v regióne - vedia stanoviť osobnú spotrebu a jej delenie na skupiny	Rozhovor Výklad Nastolenie problému	Individuálna práca Skupinová práca Vyučovacia hodina upevňovania prehlbovania učiva Vyučovacia hodina hodnotenia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Slovné hodnotenie projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		osobná spotreba, verejná spotreba Projektová úloha: návrh podnikateľskej aktivity v obci, regióne týkajúcej sa oblasti cestovného ruchu		Riešenie projektu	projektov		
Ekonomický život v spoločnosti III.	Peniaze a finančné inštitúcie v trhovej ekonomike Peniaze a funkcie peňazí Banky a sporiteľne Poistovne	Pojmy: Peniaze, papierové peniaze, kovové mince, bankové peniaze, „skoro peniaze“, platidlo, meradlo, hodnoty, hotovostné peniaze, bezhotovostné peniaze, banky, Národná banka Slovenska, obchodné banky, stavebné sporiteľne, zdravotné poistovne, sociálna poistovňa, komerčné poistovne, povinné poistenie, dobrovoľné poistenie	- vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia rozlíšiť jednotlivé pojmy; - vedia určiť faktory, vytvárajúce hodnotu peňazí; - vedia zdôvodniť opodstatnenosť finančných inštitúcií v trhovej ekonomike; - vedia porovnať z hľadiska služieb jednotlivé finančné inštitúcie; - vedia posúdiť mieru rizika pri využití nebankového subjektu ako typu finančnej inštitúcie;	Rozhovor Výklad Nastolenie problému Ústne opakovanie	Individuálna práca Skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Slovné hodnotenie Bodové hodnotenie
Rozširujúce učivo	Produkty a služby bánk Sporenie Druhy poistenia Euro v SR Osobné financie Hospodárenie v domácnosti Štátny rozpočet Dane a daňová sústava Ochrana spotrebiteľa	Platobná karta, elektronické bankovníctvo, Hypotekárne spotrebné úvery Sporenie Stavebné sporenie, dôchodkové sporenie, sporiace účty, termínované vklady Druhy poistenia Komerčné poistovne Sociálna poisťovňa, Eurové bankovky, eurové mince, ochranné prvky Osobný rozpočet,	- vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia rozlíšiť jednotlivé pojmy - spoznajú domácnosť ako hospodársku jednotku s plánovaním, nákupmi, platbami; -vedia určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia. -vedia vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu. -vedia popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom. -vedia uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou. -vedia uviesť internetové a tlačové	Rozhovor Nastolenie problému Výklad Demonštrácia Beseda – pracovník banky	Individuálna práca Skupinová práca Exkurzia – Daňový úrad	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	Slovné hodnotenie Bodové hodnotenie
				Samotestovacie úlohy	Vyučovacia hodina upevňovania prehľbovania učiva		Percentuálne sebahodnotenie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>osobný finančný plán, vreckové, finančná gramotnosť Rodinný rozpočet, financie ,príjmy, výdavky, deficit, prebytok ,štátna sociálny podpora Štátny rozpočet Bilancia, prebytok, príjmy, výdavky, Dane, Priame dane, nepriame dane, miestne dane, DPH, spotrebné dane, daňový úrad, daňové priznanie ochrana spotrebiteľa, Zákon o ochrane spotrebiteľa, právo na nápravu, reklamácia, práva spotrebiteľa v EÚ</p>	<p>zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich. -vedia zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. - vedia si stanoviť merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele. - vedia použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa. - dokážu diskutovať o tom, čo by si kúpili za určitú sumu, napr. 25 Eur, svoj výber dokážu zdôvodniť; -vedia zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia. - vedia používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch. -vedia vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom. -vedia identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov. -vedia si vyhľadať príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu. -vedia uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa. -vedia vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom. -vedia vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny. - vedia vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny -vedia uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>ovplyvniť príjem počas života.</p> <ul style="list-style-type: none">-vedia vysvetliť pojem mzda.-vedia uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).-vedia popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodiny.-vedia definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu.-vedia uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní.-vedia diskutovať o vzťahu morálky a peňazí.-vedia vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov.-vedia opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - mýňanie, sporenie a spoluúčasť.-vedia diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory).-vedia si založiť kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov.-vedia opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií.-vedia vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty.-vedia diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód-vedia uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.-vedia vysvetliť vzťah medzi spôsobmi mýňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov.-vedia uviesť príklady ako vonkajšie			
--	--	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze.</p> <ul style="list-style-type: none"> -vedia opísať spôsob rozhodovania pri sporení a mýňaní finančných prostriedkov. -vedia prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu. -vedia vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. -vedia uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch. -vedia uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. -vedia opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. -vedia vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie. -vedia popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov. -vedia vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia. -vedia vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti. 		<p>učovacia hodina upevňovania prehľbovania učiva Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia testu finančnej gramotnosti</p>		
--	--	--	---	--	---	--	--

SWOT ANALÝZA Z POHĽADU PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

SILNÉ STRÁNKY:

- plne kvalifikovaní učitelia predmetov filozofia a občianska náuka
- realizované exkurzie v rámci predmetu, podporujúce výučbu v reálnom prostredí
- využívanie moderných informačných technológií pri výučbe

SLABÉ STRÁNKY:

- nemotivujúce finančné ohodnotenie vyučujúcich
- slabá podpora existujúcich výučbových programov pre predmet občianska náuka
- absentujúca odborná učebňa predmetu

PRÍLEŽITOSTI:

- medzipredmetové vzťahy
- možnosť získania grantov na projektovú činnosť
- vytvorenie vlastného školského vzdelávacieho programu
- zvýšenie záujmu o predmet z dôvodu popularity humanitných predmetov
- podpora nadaných študentov individuálnym prístupom
- spolupráca s Európskym parlamentom mladých – pravidelná účasť na stretnutiach a aktívna participácia na jeho činnosti bývalými žiakmi
- prednášková a konzultačná činnosť s odborníkmi – právnici, ekonómovia, politici

RIZIKÁ:

- pokles populácie súvisiaci s demografickým vývojom

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebaopoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- schopnosť naučiť sa učiť.

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebaopoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v politických, právnych a ekonomických faktoch tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerance,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- osvojovaniu si základov ekonomickej gramotnosti, dôležitej na orientáciu v zložitých podmienkach modernej trhovej ekonomiky a k orientovaniu a rozhodovaniu sa v rôznych situáciách na trhu,
- získaniu základných vedomostí o formách a nástrojoch politiky zamestnanosti a trhu práce, ktoré mu umožnia základnú orientáciu o uplatnení sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle,
- zvládnutiu základného kategoriálno-pojmového aparátu filozofie,
- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBSAH VZDELÁVANIA

Predmet oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti psychológie, sociológie, politológie, práva, ekonómie, sveta práce a filozofie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnych a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcov a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

Tematické celky:

Človek ako jedinec

Človek a spoločnosť

Občan a štát

Občan a právo

Základné ekonomické problémy a ich riešenie

Trhový mechanizmus

Trh práce

Nezamestnanosť a jej sociálno-ekonomický dopad

Svet práce

Úloha peňazí a finančných inštitúcií

Aktualizácia učiva

HODNOTENIE PREDMETU

Predmet je klasifikovaný. Pri hodnotení predmetu sa bude postupovať podľa Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl. Učiteľ prihliada na teoretické vedomosti, úroveň osvojenia si základných informácií, ako i na záujem o problematiku a najmä schopnosti aplikovať získané vedomosti v praxi.

PK Človek a spoločnosť na škole sa v rámci svojej činnosti dohodla na pravidlách využívania hodnotenia. Konkrétne dotvorenie systému determinuje typ osobnosti každého učiteľa, charakter triedy, klímu našej školy. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa využívajú postupy zabezpečujúce korektné a objektívne hodnotenie. Pravidelne sa uplatňujú vzájomné hodnotenie spolužiakov a sebahodnotenie. Hlavným cieľom hodnotenia je naučiť žiaka hodnotiť samého seba, aby vedel posudzovať vlastné sily a schopnosti. Hodnotí sa osvojenie základných poznatkov, zručností a postojov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu. V predmete občianska náuka. Učiteľ dáva žiakom šancu vyvíjať sa primeraným tempom, hodnotí každý výkon žiaka bezprostredne po jeho ukončení. Toto hodnotenie má hlavne motivačný charakter.

Metódy a prostriedky hodnotenia: Sebahodnotenie, hodnotenie spolužiakmi, pochvala, uznanie, prezentácia prác, diagnostický rozhovor, debata, reflexia, odmena, pozornosť, podanie ruky a i.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa klasifikujú podľa nasledujúcich kritérií v primeranom rozsahu pre príslušný ročník štúdia. (Metodický pokyn č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu stredných škôl).

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby občianskej náuky sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z prierezových tém sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
2. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

3. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
3. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
4. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
2. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
3. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítienia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziludské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
2. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,

6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

*Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.***

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

*Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.***

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.

3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

4.1: Vypracovať osobný finančný plán.

4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

4.3: Popísať spôsoby používania rôznych metód platenia.

4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.

4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požíčanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.

5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
 - 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
 - 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
 - 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
 - 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.
- Žiakov budeme učiť kompetenciám, aby vedeli:

1. Chápať funkciu peňazí ako prostriedok harmonizácie vzťahu trvalých životných hodnôt s reálnym uspokojovaním životných potrieb. 1.1
2. Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca 1.2
3. Zabezpečiť seba/skupine životné potreby. 1.2
4. Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. 1.2
5. Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. 1.2
6. Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. 1.3
7. Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. 1.3
8. Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. 1.4
9. Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti 1.4
10. Poznať nominálne a úžitkové hodnoty tovarov a služieb vo vzťahu k využívaniu alternatívnych riešení. 1.5
11. Zaujať kritický postoj k informáciám poskytovaným reklamou. 1.5
12. Vysvetliť, ako jednotlivci preukazujú zodpovednosť za finančnú prosperitu počas života. 2.1
13. Analyzovať, ako sa finančná zodpovednosť líši u jednotlivcov bez záväzkov a so záväzkami k závislým osobám. 2.1
14. Vysvetliť etický rozmer rôznych rozhodnutí, týkajúcich sa osobných financií. 2.1

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

15. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. 2.1
16. Zdokumentovať príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste. 2.1
17. Odhaliť bežné typy spotrebiteľských podvodov, včítane on-line podvodov. 2.2
18. Identifikovať relevantné finančné informácie potrebné na prijatie rozhodnutia. 2.2
19. Vymenovať kritéria, ktoré je potrebné zväžiť pri výbere odborníka na finančné plánovanie/poradenstvo a právneho/daňového poradcu. 2.2
20. Poznať základnú problematiku rozvoja osobnej finančnej gramotnosti. 2.2
21. Uviesť osoby/subjekty, ktoré sú oprávnené získavať osobné identifikačné údaje (rodné číslo, číslo OP, číslo zdravotného poistenia, ...) ako aj údaje o účtoch (číslo platobnej karty s autorizačným kódom, čísla účtov, limity účtov, disponibilné zostatky na účtoch,...). 2.3
22. Odporúčať kroky, ktoré by obeť krádeže osobných údajov mala podniknúť na opätovné. 2.3
23. Stanoviť si merateľné krátko, stredne a dlhodobé finančné ciele. 2.4
24. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie dlhodobého cieľa. 2.4
25. Používať zodpovedné rozhodovanie pri dlhodobých cieľoch. 2.4
26. Vysvetliť význam komunikácie o finančných povinnostiach (spoločných aj samostatných) ešte pred založením spoločnej domácnosti. 2.5
27. Uviesť príklady zmlúv medzi jednotlivcami a podnikateľskými subjektmi. 2.5
28. Identifikovať základné povinnosti každej zo zmluvných strán. 2.5
29. Preskúmať internetové a tlačové zdroje aktuálnych informácií týkajúce sa práv spotrebiteľov. 2.6
30. Napísať sťažnosť na základe porušenia zákona o ochrane spotrebiteľa. 2.6
31. Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. 3.1
32. Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami. 3.1
33. Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. 3.2
34. Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb. 3.2
35. Analyzovať, ako môžu hospodárske, spoločenské, kultúrne a politické podmienky ovplyvniť kariérne možnosti. 3.3
36. Identifikovať kariérne ciele a pripraviť plán a časový rozvrh pre ich dosiahnutie, vrátane požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu, náklady a možné zadĺženie. 3.3
37. Definovať pojmy dar, nájom, úrok, dividenda, kapitálový výnos, prepitné, provízia a zisk. 3.4
38. Vysvetliť vplyv inflácie na príjem. 3.4
39. Vysvetliť rozdiel medzi programami sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti. 3.6
40. Uviesť informácie do tlačiva "Daň z príjmu FO, Daň z príjmu PO" a ostatných tlačív pre daň z príjmu. 3.6
41. Analyzovať širšie súvislosti pojmu finančná úspešnosť. 3.7
42. Uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti a ich vplyv na výšku životnej úrovne seba a svojej rodiny. 3.7
43. Opísať možnosť uplatňovania postupov finančne úspešných jednotlivcov a rodín. 3.7
44. Vysvetliť, ako používať rozpočet na kontrolu vynakladania prostriedkov na dosahovanie finančných cieľov. 4.1
45. Identifikovať zmeny v osobnom finančnom správaní, ktoré prispievajú k dosiahnutiu finančnej prosperity. 4.1
46. Vypracovať osobný rozpočet mladého samostatne žijúceho človeka. 4.1
47. Analyzovať osobné a ekonomicko-spoločenské udalosti, ktoré môžu zmeniť alebo ovplyvniť osobný rozpočet. 4.1
48. Vyhľadať na internete organizácie, ktoré sa venujú darovstvu a filantropii. 4.5
49. Identifikovať fyzické / právnické osoby, ktoré by mohli potenciálne byť dedičmi. 4.6
50. Identifikovať rozličné typy študentských pôžičiek a alternatív k pôžičkám ako spôsobu financovania vysokoškolského vzdelávania. 5.1
51. Napísať reklamáciu zúčtovania s uvedením problému, požiadanim o uskutočnenie konkrétnych krokov, priložením kópie relevantných dokumentov a poskytnutím kontaktných údajov. 5.3
52. Opísať práva dlžníkov a veriteľov, týkajúce sa zrážok zo mzdy a odňatia majetku v prípade nezaplatenia dlhu. 5.3
53. Zhrnúť zákony o spotrebiteľských úveroch a ochranné prvky, ktoré zakotvujú. 5.4

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

54. Preskúmať aktuálne informácie z internetových a tlačových zdrojov, týkajúcich sa práv súvisiacich so spotrebiteľskými úvermi. 5.4
55. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele. 6.1
56. Porovnať stratégie sporenia, napr. „najprv zaplať sám“ alebo použitím zrážok zo mzdy. 6.1
57. Definovať bohatstvo na základe osobných hodnôt, priorít a cieľov. 6.1
58. Stanoviť priemerné alebo odhadované náklady na štvorročné štúdium na vysokej škole, svadbu, založenie nového podniku, splátky na nové auto a dom. 6.2
59. Opísať výhody a nevýhody poskytované prostredníctvom dôchodkového sporenia cez doplnkové dôchodkové spoločnosti (DDS). 6.5
60. Diskutovať o poistení proti jednotlivým typom rizík, špecifických pre mladých ľudí. 7.1
61. Vysvetliť význam a podstatu ústavných práv a garancií súvisiacich s ochranou zdravia a s hmotným zabezpečením v starobe a pri neschopnosti na prácu. 7.3
62. Vysvetliť verejnoprávne a súkromnoprávne otázky zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby. 7.3
63. Charakterizovať podstatu a základy legislatívnej úpravy poistenia majetku, osôb, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia. 7.4
64. Uviesť druhy poistenia, ktoré by sa mohli vzťahovať na náhodné poškodenie majetku inej osoby. 7.5

LEGENDA

ENV	Environmentálna výchova
MV	Mediálna výchova
MKV	Multikulturálna výchova
OŽZ	Ochrana života a zdravia
OSR	Osobný a sociálny rozvoj
RV	Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra
TPPZ	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBCIANSKA NAUKA

SEPTIMA

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
D. Ďurajková, H. Kopecká, D. Vargová: Občianska náuka pre 3. ročník gymnázia, SPN 2011
- **Didaktická technika**
CD a DVD prehrávač, PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
DVD, eurobankovky a euromince
- **Ďalšie zdroje**
www.vlada.gov.sk, www.nrsr.sk, www.upsvar.sk, www.nbs.sk, www.specialnysud.sk, www.sme.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Človek ako jedinec	MV 2, OSR 1-5, OŽZ 1	1, 30-33	Telesná výchova: Anatómia človeka. Telovýchova ako veda Biológia: Biológia človeka, Biológia ako veda
Človek a spoločnosť	MV2, MKV1-3, OSR 1-5	2-4	Umenie a kultúra: Kultúra odievania. Kultúra správanía
Občan a štát	OŽZ 2, TPPZ 1-4	61	Geografia: Územné usporiadanie Slovenska, Štáty sveta
Občan a právo	MKV1-3, MV1-3, OŽZ3, OSR1-5	6,12,13,14,15,17,21-22,27-30, 49, 52-53	Geografia: Územná samospráva - orgány
Základné ekonomické problémy	MV1-3, TPPZ1-4	1-3	Dejepis: Materiálne vzťahy v histórii
Trhový mechanizmus	TPPZ 1_4	1-3	Matematika: Tvorba grafov a vzťahov
Trh práce	OŽZ1-3, TPPZ1-3	31-36, 43-48, 58	Geografia: Územné orgány
Nezamestnanosť a jej sociálno-ekonomický dopad	MV1-3, OSR1-5	41-43, 48	Matematika: Štatistické metódy
Svet práce	OSR 1-4, TPPZ 1-6	58, 31-47	
Úloha peňazí a finančných inštitúcií	OSR1-5, TPPZ 1-4, OŽZ 1-3	44-47, 50, 52-64	Matematika: Úroková miera, rozpočet. Daňové priznanie Dejepis: Peniaze a ich formy v dejinách. Ekonomické vzťahy počas histórie ľudstva.

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania	Hodnotenie
-----------------	------	-------------------	-------------------	----------------------	------------

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				metódy	formy	metóda	prostriedok
<i>Človek ako jedinec</i>	<p>Podstata ľudskej psychiky psychika, vnímanie, emócie</p> <p>Osobnosť človeka, jeho temperament, schopnosti, motívy a postoje. Učenie</p> <p>Psychológia v každodennom živote- zdravie a stres Poradenstvo a duševná hygiena</p>	<p>Pojmy: psychológia, psychika, vedomie, prežívanie, správanie, psychické procesy a vlastnosti, osobnosť, temperament, charakter, schopnosti, inteligencia, nadanie, hodnoty, normy, postoje, typológia osobnosti, psychohygiena</p>	<p>Žiak vie opísať, ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí Vysvetliť rôznorodosť prejavov správania Porovnať rôzne metódy učenia Vysvetliť zásady duševnej hygieny Identifikovať príčiny a dôsledky stresu</p>	<p>Výklad Rozhovor Diskusia Čítanie s porozumením</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Individuálna práca Skupinová práca</p>	<p>Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>
<i>Človek a spoločnosť</i>	<p>Proces socializácie Sociálne skupiny, vzťahy, roly, pozície Medziľudská komunikácia Sociálne procesy - rodina Funkcie, typy rodín Škola - rola žiaka, učiteľa Voľný čas Spoločenské organizácie a inštitúcie Sociálne fenomény Normy správania, deviácie Soc. problémy - kriminalita</p>	<p>sociológia, spoločnosť, jednotlivec, sociálne vzťahy, sociálna skupina, sociálna rola, sociálny status, sociálna zmena, deviácia, komunikácia, socializácia, výchova, sebvýchova, učenie, kontrola, sebaopoznanie, sociálne správanie, kultúra, sociológia rodiny, verejná mienka, sociálna nerovnosť, komunita, organizácie, sociologický výskum.</p>	<p>Žiak vie uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo vzťahoch Vie na príkladoch uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie odlišností rôznych soc. skupín Vie vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole Obhájiť racionálne využívanie voľného času Popísať jednu spoloč. organizáciu pracujúcu s mládežou</p>	<p>Výklad Rozhovor Riešenie problému Čítanie s porozumením</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Individuálna práca Skupinová práca</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Individuálne skúšanie ústne Hromadné písomné Overujúce skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>
<i>Občan a štát</i>	<p>Štát - znaky a formy Právny štát</p>	<p>štát, znaky štátu, funkcie štátu, štátna moc, štátne</p>	<p>Žiak vie porovnať historické a</p>	<p>Výklad Rozhovor</p>	<p>Vyučovacia hodina</p>	<p>Individuálne skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Ústava SR Demokracia - princípy Politický systém, voľby Volebné systémy Ľudské práva Dokumenty a systém ochrany Práva dieťaťa</p>	<p>symbolsy, sústava štátnych orgánov, delba moci, forma vlády, forma štátu, štátny režim, , sloboda, demokracia, voľby, volebné systémy, volebné právo, suverenita, pluralizmus, právny štát, politický systém, ľudské práva a slobody, základné dokumenty k ochrane ľudských práv a slobôd, politológia, subjekty politického systému, politické strany, hnutia, nátlakové skupiny, združenia, organizácie, liberalizmus, konzervativizmus, parlamentarizmus, tolerancia, ochrana spotrebiteľa.</p>	<p>súčasný typ štátov Popísať úlohu a oblasti, ktoré spravuje ústava Vysvetliť, prečo je štátna moc rozdelená na tri zložky Porovnať a rozlíšiť funkcie a úlohy štátnej moci Vysvetliť, podstatu demokracie Popísať spôsoby volieb Charakterizovať podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb Uplatniť zvládnutie komunikácie v styku s úradmi Uviesť dokumenty zakotvujúce ľudské práva Obhájiť si svoje práva a rešpektovať ľudské práva druhých</p>	<p>Práca s odborným textom Riešenie problému Rozprávanie Exkurzia NRSR</p>	<p>základného typu Individuálna práca Skupinová práca</p>	<p>ústne Hromadné skúšanie písomné</p>	<p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>
<p><i>Občan a právo</i></p>	<p>Právo - normy, morálka a právo Právo v každodennom živote Právna spôsobilosť, systém Odvetvia práva Občianske právo Rodinné právo Trestné právo Orgány ochrany práva Advokácia, prokuratúra, notariáty</p>	<p>právo, normy, právny systém, orgány na ochranu právnej kultúry, odvetvia práva - základy štátneho práva, rodinného práva, občianskeho práva, pracovného práva, správneho práva, trestného práva, legislatívny proces, aplikácia práva, náprava práva</p>	<p>Žiak vie vysvetliť rozdielnosť medzi morálnymi a právnymi normami Charakterizovať právny systém Uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj ako a kde sú zverejňované Rozlíšiť zmysel a význam trestného, občianskeho a rodinného práva Vysvetliť základné práva spotrebiteľa Uviesť podmienky vzniku</p>	<p>Výklad Rozhovor Diskusia Čítanie s porozumením Práca s knihou Exkurzia súd Prezentácia</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Skupinová práca</p>	<p>Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			manželstva Odôvodniť účel sankcií pri porušení právnych noriem Porovnať náplň činnosti orgánov orgánov právnej ochrany				
<i>Základné ekonomické problémy a ich riešenie</i>	Problém vzácnosti Základné ekonomické otázky Príkazová ekonomika Trhová ekonomika Národná ekonomika	potreby, statky, výroba, výrobné faktory - práca, prírodné zdroje, kapitál, výrobok, služby, tovar, spotreba, výmena, reprodukcia ekonómia, ekonomika, základné ekonomické otázky, teórie	Žiak vie vysvetliť pojem vzácnosť Porovnať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok Charakterizovať ekonomiku SR	Rozhovor Riešenie problému Rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca	Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti
<i>Trhový mechanizmus</i>	Ekonomický kolobeh Základné funkcie a úlohy trhu Typy trhov Správanie spotrebiteľov a výrobcov -dopyt a ponuka Trhová rovnováha Proces tvorby cien Trhová konkurencia	trh, typy trhov, trhový mechanizmus, dopyt, ponuka, cena	Žiak vie preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu Opísať správanie sa subjektov trhu a rozhodovanie v rôznych situáciách na trhu	Výklad Rozhovor Diskusia Riešenie problémov Didaktická hra Práca s knihou	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva	Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti
<i>Trh práce</i>	Dopyt po práci Ponuka práce cena práce - mzda a jej formy Mobilita práce Pracovný trh v EÚ Globalizácia pracovného trhu	výrobné faktory – práca dôchodky, národný dôchodok, mzda, renta, zisk, úrok	Žiak vie vysvetliť špecifiká trhu práce Porovnať záujmy subjektov na trhu práce Preukázať praktickú orientáciu v profesijnom dopyte na slovenskom a európskom trhu práce	Prezentácia Diskusia Riešenie problémov Práca s knihou Samostatná činnosť na základe inštruktáže	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Praktická aktivita	Praktické skúšanie	Slovné hodnotenie
<i>Nezamestnanosť a jej sociálno - ekonom.</i>	Formy nezamestnanosti	Nezamestnanosť, cyklická	Žiak vie identifikovať príčiny vzniku	Rozhovor Diskusia	Vyučovacia hodina	Priebežné skúšanie	- slovné hodnotenie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<i>dopad</i>	Inštitúcie riešiace problém nezamestnanosti Hmotné zabezpečenie v nezamestnanosti	nezamestnanosť, prirodzená nezamestnanosť, dobrovoľná, nedobrovoľná nezamestnanosť, dávky v hmotnej núdzi, Úrad práce, miera nezamestnanosti	nezamestnanosti Navrhnuť spôsoby riešenia tejto otázky Zaujať stanovisko k funkcii podpory v nezamestnanosti Na príkladoch uviesť, ako pomáhajú úrady práce a personálne agentúry	Riešenie problémov Výklad	základného typu Individuálna práca Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva	Písomné hromadné skúšanie	- bodovaný test podľa % úspešnosti
<i>Svet práce</i>	Práca a povolanie zamestnanie Vzdelávanie - príprava na výber povolania Kariérne poradenstvo Práca s profesijnými informáciami Písomné materiály uchádzača o zamestnanie Žiadosť o prijatie do zamestnania Motivačný list Prihláška na štúdium Profesijný životopis Vstup na trh práce pracovný pomer pracovná zmluva Samostatná zárobková činnosť Poradenské služby pre začínajúcich podnikateľov Živnostenské podnikanie Zakladanie živnosti	Zamestnanie, práca, povolanie, záujmy, záľuby, vzdelávanie, kariéra, štruktúrovaný životopis, motivačný list, žiadosť do zamestnania, internetové pracovné portály, agentúry, sprostredkovateľské agentúry, kariérny poradca, mediátor, výchovný poradca, testy pre uchádzačov do zamestnania, pracovná zmluva, dovolenka, kolektívna zmluva, generálny dohoda, výpovedná lehota, práca na dohodu, trvalý pracovný pomer, dohoda o brigádnickej práci študenta, živnosť, živnostenský úrad, účtovníctvo, živnostenské podnikanie, všeobecné podmienky, viazané živnosti, voľné živnosti	Žiak vie kriticky posúdiť svoje zdravotné, osobnostné a kvalifikačné predpoklady k voľbe ďalšieho štúdia a profesijnej orientácie Vysvetliť súvislosť medzi dosiahnutým vzdelaním a možnosťami svojho osobného profesijného uplatnenia Vyhľadať informácie o zamestnaní v rôznych typoch médií Vypracovať podrobné dokumenty k uchádzaniu sa o prácu, príp. štúdium Posúdiť výhody a riziká podnikania v porovnaní so zamestnaním Uviesť, ako postupovať pri založení živnosti	Rozhovor Diskusia Riešenie problémov Beseda	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Skupinová práca beseda	Praktické skúšanie Skupinové skúšanie	Slovné hodnotenie
<i>Úloha peňazí a finančných inštitúcií</i>	Peniaze - funkcie a formy Euro v SR	Výmenný obchod, tovarové peniaze, drahé kovy, platidlo, kovové	Žiak vie: Rozlíšiť hodnoty eurových bankoviek a mincí	Výklad Rozhovor Diskusia	Vyučovacia hodina základného	Individuálne skúšanie Priebežné	- slovné hodnotenie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Finančné inštitúcie Banky, bankový účet Poistovne, produkty poistovní Daňová sústava Dane Daňové úrady Daňové a odvodové povinnosti</p>	<p>peniaze, papierové peniaze, hotovostné, bezhotovostné peniaze, depozitné, bankové peniaze, euromince, eurobankovky, ochranné znaky, Európska centrálna banka, komerčné banky, národná banka, guvernér, štátny rozpočet, bankové rezervy, diskontná sadzba, kontokorentný účet, bežný účet, platobná karta, kreditná karta, limit povoleného prečerpania, priame dane, DPH, nepriame dane, spotrebné dane, miestne dane, daňové priznanie, odvody: zdravotné, sociálne, Sociálna poisťovňa, komerčné poistenie, poistenie života a zdravia, poistenie osôb, poistenie majetku a zodpovednosti za škody, daňový poradca, nebankové subjekty, investičné sporenie, stavebné sporenie, poisťovací vzťah, poistenec, poistné</p>	<p>Určiť ochranné znaky eurobankoviek Uviesť úlohu bánk a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov Opísať základné bankové produkty - bežný účet, internetové bankovníctvo Vysvetliť základné typy daní Opísať spôsob podávania daňového priznania z príjmov</p>	<p>Čítanie s porozumením Práca s knihou Prezentácia</p>	<p>typu Individuálna práca Skupinová práca</p>	<p>skúšanie Overujúce hromadné skúšanie</p>	<p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>
--	--	--	---	---	--	---	---

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBCIANSKA NAUKA

OKTAVA

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
 - Dejiny filozofie, kolektív autorov, SPN 2004
 - Filozofia, Mária Fürstová Jurgen Trinks, SPN 1996
 - Malé dejiny filozofie, Hans Joachim Störig, Karmelitánské nakladatelství 2000
- **Didaktická technika**
CD a DVD prehrávač, PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
CD, DVD s nahrávkami
- **Ďalšie zdroje**
www.infovek.sk

Tematický celok	Prierezové témy	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Úvod do filozofie	OSR 4	1.2 Žiak sa učí posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca 3.2 Žiak vie prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine	ETV - podmienky pre správne zachovanie sa v životných situáciách DEJ - slávne osobnosti v dejinách
Filozofická antropológia	MV 1, 3, 4		BIO - stavba ľudského tela
Etika	ENV 1	1.3 Žiak vie vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v celospoločenskom kontexte 2. 4 Žiak vie vysvetliť etický rozmer rôznych rozhodnutí týkajúcich sa osobných financií	ETV - kritériá posudzovania správneho konania
Filozofia náboženstva (religionistika)	OSR 3		NBV - boh ako garant morálky
Politická filozofia	MKV 1, 3	3.7 Žiak sa vie inšpirovať príkladmi úspešných osobností, vie uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti a ich vplyv na výšku životnej úrovne seba a svojej rodiny	ETV - prijateľné a neprijateľné správanie sa v spoločnosti, problém autority
Metafyzika	OŽZ 1		FYZ - dynamika telies

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Teória poznania	MV 2		
Filozofia 19.storočia	MKV 1, 3	3.7 Žiak sa vie inšpirovať príkladmi úspešných osobností	DEJ - vedecko-technická revolúcia
Filozofia 20. Storočia	MKV 1, 3	3.7 Žiak vie uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti a ich vplyv na výšku životnej úrovne seba a svojej rodiny	MAT - logicko-formálne systémy

ROZPRACOVANIE JEDNOTLIVÝCH ZLOŽIEK VÝUČBY OBČIANSKEJ NÁUKY – 4. ROČNÍK

Tematický celok	téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				formy	metódy	metódy	prostriedky
Úvod do filozofie	čo je filozofia, podoby filozofie	filozofia, mýtus, predstava, pojem, údiv, stereotypy v myslení, ilúzia, utrpenie, filozofické disciplíny, význam filozofie	uviesť znaky filozofie a mýtu, nájsť v texte znaky filoz. a mytológ. uvažovania, sformulovať otázku, zaradiť do filozofickej disciplíny	vyučovacia hodina základného typu	výklad práca s textom riadený rozhovor	frontálne skúšanie ústne skúšanie	ústna odpoveď
Filozofická antropológia	podstata človeka a identita vlastného ja	filozofia človeka, štruktúra osobnosti, duša a telo, dualizmus, fyzikalizmus, mozog	identifikovať a analyzovať problémy, otázky a spory filozofických diskusií a polemík v rámci filozofickej antropológie, charakterizovať stanoviská filozofov k ich riešeniu	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad diskusia riadený rozhovor	ústne skúšanie didaktický test	ústna odpoveď test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Etika	problém dobra a zla, problém správnosti nášho konania	dobro, zlo, správne nesprávne konanie, druhy konania, cnosť, život povinnosť, zodpovednosť úžitok, pôžitok, šťastie utrpenie, následky konania, mravnosť, charakter, hodnota	orientovať v rôznych etických koncepciách, definovať pojmy zohrávajúce rozhodujúcu úlohu v každodenných debatách týkajúcich sa správnosti konania, sformulovať vlastné stanovisko k filozofickému textu	vyučovacia hodina základného typu	výklad diskusia práca s dennou tlačou práca s internetom práca s textom	ústne skúšanie test	ústna odpoveď test
Filozofia náboženstva (religionistika)	problém existencie boha, vzťahu medzi vedením a vierou	náboženstvo, filozofia, veda, teizmus, deizmus, ateizmus, existencia boha, dôkaz, dôkazy existencie boha, kritika teizmu, kritika ateizmu, panteizmus, teodicea	rozlíšiť náboženstvo, filozofiu a vedu, určiť identifikačné znaky pohľadov na boha, charakterizovať spory a problémy pri dokazovaní, porovnať alternatívne riešenia problémov, zaujať vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad práca s textom riadený rozhovor diskusia	projekt frontálne skúšanie	ústna odpoveď test
Politická filozofia	problém optimálneho usporiadania spoločnosti	sloboda, spravodlivosť, rovnosť, sociálne utópie, legitimita vlády, legitimita súkromného vlastníctva, komunita, libertariánstvo, liberalizmus, komunizmus, komunitarizmus	orientovať sa v základných pojmoch a smeroch politickej filozofie, identifikovať predsudky a stereotypy v bežnom politickom diskurze, porovnať riešenia uvedených problémov a zaujať k nim vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad práca s textom riadený rozhovor	ústne skúšanie test	test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Metafyzika	problém bytia, podstaty, slobody a nevyhnutnosti	skutočnosť, ilúzia, zdanie, zmena a trvanie, náhoda a nevyhnutnosť, psychofyzický problém, pôvod a poriadok sveta, substancia, materializmus dualizmus, monizmus	charakterizovať črty vlastné Západnej filozofii ako celku a uviesť odlišnosti, ktoré ju odlišujú od filozofického myslenia iných kultúr resp. civilizačných okruhov, vysvetliť príčiny zmien ťažiskových tém a problémov ontologického myslenia	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad diskusia riadený rozhovor	ústne skúšanie didaktický test	ústna odpoveď test
Teória poznania	problém zdrojov, hraníc a možností nášho poznania	hranice poznania, objektivita poznania, zdroje a metódy poznania epistémé, doxa, racionalizmus, empirizmus, metodická skepsa	uviesť a orientovať sa v ťažiskových problémoch teórie poznania, charakterizovať stanoviská jednotlivých filozofov ku konkrétnym problémom, identifikovať nedostatky každého zo zdrojov poznania	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad diskusia práca s dennou tlačou práca s internetom	ústne skúšanie test	ústna odpoveď test
Filozofia 19.storočia	filozofia orientovaná na človeka, scientistická filozofia	pozitivizmus, scientizmus, voluntarizmus, filozofia života, hlavní predstavitelia filozofie 19. storočia	uviesť, ktoré témy resp. problémy sú ťažiskové pre toto obdobie dejín filozofie, charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu, zaujať k jednotlivým koncepciám vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva	výklad práca s textom riadený rozhovor diskusia	frontálne skúšanie ústne skúšanie	ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Filozofia 20. storočia	filozofia života, filozofia jazyka, analytická filozofia	poznávací status jazyka, význam, jazyk, lingvistika, sémantika, reprezentácia, existencia, pragmatizmus, hlavní predstavitelia filozofie 20. storočia	uviesť, ktoré témy resp. problémy sú ťažiskové pre toto obdobie dejín filozofie, charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu, zaujať k jednotlivým koncepciám vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva	výklad riadený rozhovor	ústne skúšanie	test
------------------------	--	---	--	---	-------------------------	----------------	------

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

SPOLOCENSKOVEDNY SEMINAR

OKTAVA (VOLITEĽNY PREDMET)

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebaopoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

CIELE

Občianska náuka rozvíja kľúčové kompetencie tým, že vedie žiaka k týmto cieľom:

- pocít jedinečnosti a neopakovateľnosti každého jednotlivca v spoločnosti,
- utváranie vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistické sebaopoznávanie a sebahodnotenie
- akceptovanie vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí
- osobná angažovanosť uvedomenie si práv a povinností, rešpektovanie základných princípov demokracie a tolerance
- získanie základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovanie vhodných komunikačných prostriedkov na vyjadrenie vlastných pocitov,
- myšlienok, názorov a postojov,
- primerané obhajovanie svojich práv,
- rešpektovanie a uplatňovanie mravných princípov a pravidiel spoločného spolunažívania
- preberanie zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

HODNOTENIE PREDMETU

Predmet je klasifikovaný. Pri hodnotení predmetu sa bude postupovať podľa Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl. Učiteľ prihliada na teoretické vedomosti, úroveň osvojenia si základných informácií, ako i na záujem o problematiku a najmä schopnosť aplikovať získané vedomosti v praxi.

PK Človek a spoločnosť na škole sa v rámci svojej činnosti dohodla na pravidlách využívania hodnotenia. Konkrétne dotvorenie systému determinuje typ osobnosti každého učiteľa, charakter triedy, klímu našej školy. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa využívajú postupy zabezpečujúce korektné a objektívne hodnotenie. Pravidelne sa uplatňujú vzájomné hodnotenie spolužiakov a sebahodnotenie. Hlavným cieľom hodnotenia je naučiť žiaka hodnotiť samého seba, aby vedel posudzovať vlastné sily a schopnosti. Hodnotí sa osvojenie základných poznatkov, zručností a postojov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu. V predmete občianska náuka. Učiteľ dáva žiakovi šancu vyvíjať sa primeraným tempom, hodnotí každý výkon žiaka bezprostredne po jeho ukončení. Toto hodnotenie má hlavne motivačný charakter.

Metódy a prostriedky hodnotenia: Sebahodnotenie, hodnotenie spolužiakmi, pochvala, uznanie, prezentácia prác, diagnostický rozhovor, debata, reflexia, odmena, pozornosť, podanie ruky a i.

PRIEREZOVÉ TÉMY

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby občianskej náuky sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z prierezových tém sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
2. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
3. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
3. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
4. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
2. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
3. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítienia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
2. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstva, ľudového umenia

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkúvaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

*Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.***

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**
 - Sopóci,J.,Búzik,B.: ZÁKLADY SOCIOLOGIE, SPN 1995
 - Krsková,A.,Krátká,D.: ZÁKLADY PRÁVA, SPN 2006
 - Šlosár,R.,Búrová,S.,Fabová,L.,Lisý,J.: ZÁKLADY EKONOMIE A EKONOMIKY, SPN 2001
 - Košč,M.: ZÁKLADY PSYCHOLOGIE, SPN 2006
 - Tóth,R.: ZÁKLADY POLITOLOGIE, SPN 2001
 - Martinská Vavrová,A.: NOVÁ MATURITA NÁUKA O SPOLOČNOSTI, Príroda 2005
- **Didaktická technika**
CD a DVD prehrávač, PC, dataprojektor
- **Materiálne výučbové prostriedky**
CD, DVD s nahrávkami

Tematický celok	Prierezové témy	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
<i>Človek ako jedinec</i>	OSR 1, OZZ 2	26. Vysvetliť význam komunikácie o finančných povinnostiach ešte pred založením spoločnej domácnosti	BIO - ľudský mozog
<i>Človek a spoločnosť</i>	MV 1,2 MKV 2,3	31. Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca	UAK - prvky materiálnej kultúry
<i>Občan a štát</i>	MV 2		GEO - územné usporiadanie SR, štáty sveta
<i>Občan a právo</i>	OZZ 3, MKV 2	40. Napísať sťažnosť na základe porušenia zákona o ochrane spotrebiteľa	ETV - nesprávnosť porušovania slušného správania
<i>Základné ekonomické problémy a ich riešenia</i>	OSR 4	9. Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti	DEJ - materiálne vzťahy v histórii
<i>Trhový mechanizmus</i>	OSR 3	47. Analyzovať osobné a ekonomicko-spoločenské udalosti, ktoré môžu zmeniť alebo ovplyvniť rozpočet	MAT - tvorba grafov a vzťahov
<i>Trh práce</i>	TPP 1,5	6. Opísať príklady tzv. dedenia chudoby	GEO - územné orgány
<i>Nezamestnanosť a jej sociálne - ekonom. dopad</i>	OZZ 3	25. Používať zodpovedné rozhodovanie pri dlhodobých cieľoch vysvetliť vplyv inflácie na príjem	MAT - štatistické metódy
<i>Svet práce</i>	TPP 2,3	20. Poznať základnú problematiku rozvoja osobnej finančnej gramotnosti	
<i>Úloha peňazí a finančných inštitúcií</i>	TPP 3	1. Chápať funkciu peňazí ako prostriedok harmonizácie vzťahu trvalých životných hodnôt s reálnym uspokojovaním životných potrieb Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine	MAT - úroková miera, rozpočet DEJ - peniaze a ich formy v dejinách

Tematický celok/téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégia vyučovania		Hodnotenie	
			formy	metódy	metódy	prostriedky
<i>Človek ako jedinec</i>	Pojmy: psychológia,	Žiak vie opísať, ako	Vyučovacia hodina	Vysvetľovanie a	Ústne skúšanie	

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Podstata ľudskej psychiky psychika, vnímanie, emócie</p> <p>Osobnosť človeka, jeho temperament, schopnosti, motívy a postoje. Učenie</p> <p>Psychológia v každodennom živote- zdravie a stres Poradenstvo a duševná hygiena Upevňovanie učiva</p>	<p>psychika, vedomie, prežívanie, správanie, psychické procesy a vlastnosti, osobnosť, temperament, charakter, schopnosti, inteligencia, nadanie, hodnoty, normy, postoje, typológia osobnosti, psychohygiena</p>	<p>človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť</p> <p>vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých</p> <p>ľudí</p> <p>Vysvetliť rôznorodosť prejavov správania Porovnať rôzne metódy učenia Vysvetliť zásady duševnej hygieny Identifikovať príčiny a dôsledky stresu</p>	<p>základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>práca s</p> <p>knihou</p> <p>Riadený rozhovor</p> <p>Práca s psychologickými testami</p> <p>Prezentácia</p>	<p>Didaktický test</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p>
<p>Človek a spoločnosť</p>	<p>sociológia, spoločnosť, jednotlivec, sociálne vzťahy, sociálna skupina, sociálna rola, sociálny status, sociálna zmena, deviácia, komunikácia, socializácia, výchova, sebvýchova, učenie,</p>	<p>Žiak vie uplatniť spoločensky vhodné</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina</p>	<p>Riadený rozhovor</p>	<p>Ústne skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Proces socializácie Sociálne skupiny, vzťahy, roly, pozície Medziľudská komunikácia</p> <p>Sociálne procesy - rodina</p> <p>Funkcie, typy rodín</p> <p>Škola - rola žiaka, učiteľa</p> <p>Voľný čas Spoločenské organizácie a inštitúcie Sociálne fenomény</p> <p>Normy správania, deviácie Soc. problémy - kriminalita Rozširovanie učiva</p>	<p>kontrola, sebaopoznanie, sociálne správanie, kultúra, sociológia rodiny, verejná mienka, sociálna nerovnosť, komunita, organizácie, sociologický výskum</p>	<p>vhodné spôsoby komunikácie vo vzťahoch Vie na príkladoch uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie odlišností rôznych soc. Skupín Vie vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole Obhájiť racionálne využívanie voľného času Popísať jednu spoloč. Organizáciu pracujúcu s mládežou</p>	<p>preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Vysvetľovanie Práca s knihou Rolové hry Návšteva spoločenskej organizácie Práca s dennou tlačou</p>		<p>test</p>
<p>Občan a štát</p>	<p>štát, znaky štátu, funkcie štátu, štátna moc, štátne symboly, sústava štátnych orgánov, deľba moci, forma vlády, forma štátu, štátny režim, sloboda, demokracia, voľby, volebné systémy, volebné právo, suverenita, pluralizmus, právny štát, politický systém,</p>	<p>Žiak vie porovnať historické a</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva Vyučovacia hodina osvojenia učiva Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia</p>	<p>Práca s právnymi dokumentami</p>	<p>Ústne skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Štát - znaky a formy</p> <p>Právny štát</p> <p>Ústava SR</p> <p>Demokracia - princípy</p> <p>Politický systém, voľby</p> <p>Volebné systémy</p> <p>Ľudské práva</p> <p>Dokumenty a systém ochrany</p> <p>Práva dieťaťa</p> <p>Systematizácia a rozširovanie učiva</p>	<p>Ľudské práva a slobody, základné dokumenty k ochrane ľudských práv a slobôd, politológia, subjekty politického systému, politické strany, hnutia</p>	<p>súčasný typ štátov</p> <p>Popísať úlohu a oblasti, ktoré spravuje ústava</p> <p>Vysvetliť, prečo je štátna moc rozdelená na tri zložky</p> <p>Porovnať a rozlíšiť funkcie a úlohy štátnej moci</p> <p>Vysvetliť, podstatu demokracie</p> <p>Popísať spôsoby volieb</p> <p>Charakterizovať podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb</p> <p>Uplatniť zvládnutie komunikácie v styku s úradmi</p> <p>Uviesť dokumenty zakotvujúce ľudské práva</p> <p>Obhájiť si svoje práva a rešpektovať ľudské práva druhých</p>	<p>žiackych výkonov</p>	<p>Vysvetľovanie</p> <p>Hry</p> <p>Práca s knihou</p> <p>Práca s dennou tlačou</p> <p>Práca s výučbovým softvérom</p>	<p>Didaktický test</p>	<p>test</p>
<p>Občan a právo</p>	<p>právo, normy, právny systém, orgány na ochranu právnej kultúry, odvetvia</p>	<p>Žiak vie vysvetliť rozdielnosť</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina</p>	<p>Práca s právnymi dokumentami</p>	<p>Didaktický test</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Právo - normy, morálka a právo</p> <p>Právo v každodennom živote Právna spôsobilosť, systém</p> <p>Odvetvia práva</p> <p>Občianske právo</p> <p>Rodinné právo</p> <p>Trestné právo Orgány ochrany práva Advokácia, prokuratúra, notariáty Rozširovanie a upevňovanie vedomostí</p>	<p>práva - základy štátneho práva, rodinného práva, občianskeho práva, pracovného práva, správneho práva, trestného práva, legislatívny proces, aplikácia práva</p>	<p>medzi morálnymi a právnymi normami Charakterizovať právny systém Uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj ako a kde sú zverejňované Rozlíšiť zmysel a význam trestného, občianskeho a rodinného práva Vysvetliť základné práva spotrebiteľa Uviesť podmienky vzniku man želstva Odôvodniť účel sankcií pri porušení právnych noriem Porovnať náplň činnosti orgánov orgánov právnej ochrany</p>	<p>upevňovania a prehľbovania učiva</p> <p>Vyučovací hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovací hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Práca s učebnicou Výklad</p> <p>Riadený rozhovor</p> <p>Rolové hry Práca s dennou tlačou Práca s výučbovým softvérom</p>	<p>Ústne skúšanie</p>	<p>didaktický test</p>
<p>Základné ekonomické pro-</p>	<p>potreby, statky, výroba, výrobné faktory - práca, prírodné zdroje, kapitál, výrobok, služby, tovar,</p>	<p>Žiak vie vysvetliť pojem</p>	<p>Vyučovací hodina základného typu</p> <p>Vyučovací hodina upevňovania a prehľbovania učiva</p>	<p>Výklad</p>		<p>ústna odpoveď didaktický test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>blémy a ich riešenie Problém vzácnosti</p> <p>Základné ekonomické otázky</p> <p>Príkazová ekonomika</p> <p>Trhová ekonomika</p> <p>Národná ekonomika</p>	<p>spotreba, výmena, reprodukcia ekonomia, ekonomika, základné ekonomické otázky, teórie</p>	<p>vzácnosť</p> <p>Porovnať rôzne typy ekonomík</p> <p>z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok</p> <p>Charakterizovať ekonomiku SR</p>	<p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Práca s učebnicou</p> <p>Práca s právnymi dokumentmi</p> <p>Práca s dennou tlačou</p>	<p>Ústne skúšanie</p>	
<p>Trhový mechanizmus</p> <p>Ekonomický kolobeh</p> <p>Základné funkcie a úlohy trhu</p> <p>Typy trhov</p> <p>Správanie spotrebiteľov a výrobcov -dopyt a ponuka</p>	<p>trh, typy trhov, trhový mechanizmus, dopyt, ponuka, cena</p>	<p>Žiak vie preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mecha-</p> <p>nizmu</p> <p>Opísať správanie sa subjektov trhu a rozhodovanie</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Vysvetľovanie</p> <p>Práca s učebnicou</p> <p>Didaktické hry</p> <p>Práca s dennou tlačou</p> <p>Brainstorming</p>		<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Trhová rovnováha Proces tvorby cien Trhová konkurencia Opakovanie a systematizácia		v rôznych situáciách na trhu				
Trh práce			Vyučovací hodina základného typu Vyučovací hodina upevňovania a prehľbovania učiva Vyučovací hodina osvojenia učiva Vyučovací hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	Výklad Práca s internetom - vyhľadávanie Práca s dennou tlačou	Ústne skúšanie Praktické skúšanie	projekt
Dopyt po práci Ponuka práce cena práce - mzda a jej formy Mobilita práce Pracovný trh v EÚ Globalizácia pracovného trhu	výrobné faktory – práca dôchodky, národný dôchodok, mzda, renta, zisk, úrok	Žiak vie vysvetliť špecifiká trhu práce Porovnať záujmy subjektov na trhu práce Preukázať praktickú orientáciu v profesijnom dopyte na slovenskom a európskom trhu práce				
Nezamestnanosť a jej	Nezamestnanosť, cyklická nezamestnanosť, prirodzená nezamestnanosť, dobrovoľná, nedobrovoľná nezamestnanosť,	Žiak vie identifikovať	Vyučovací hodina základného typu Vyučovací hodina upevňovania a prehľbovania učiva Vyučovací hodina	Práca s výučbovým softvérom	Praktické skúšanie	ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>sociálno - ekonom. dopad</p> <p>Formy nezamestnanosti</p> <p>Inštitúcie riešiace problém nezamestnanosti</p> <p>Hmotné zabezpečenie v nezamestnanosti</p> <p>Systematizácia vedomostí</p>	<p>dávky v hmotnej núdzi, Úrad práce, miera nezamestnanosti</p>	<p>príčiny vzniku nezamestnanosti</p> <p>Navrhnuť spôsoby riešenia tejto otázky</p> <p>Zaujať stanovisko k funkcii podpory v nezamestnanosti</p> <p>Na príkladoch uviesť, ako pomáhajú úrady práce a personálne agentúry</p>	<p>osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Výklad</p> <p>Práca s internetom</p>		<p>projekt</p>
<p>Svet práce</p>	<p>Zamestnanie, práca, povolanie, záujmy, záľuby, vzdelávanie, kariéra, štruktúrovaný životopis, motivačný list, žiadosť do zamestnania, internetové pracovné portály, agentúry, sprostredkovateľské agentúry, kariérny poradca, mediátor, výchovný poradca, testy pre uchádzačov do zamestnania, pracovná zmluva, dovolenka, kolektívna zmluva, generálny dohoda, výpovedná lehota, práca na dohodu, trvalý pracovný pomer,</p>	<p>Žiak vie kriticky posúdiť svoje</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Práca s výučbovým softvérom</p>	<p>Praktické skúšanie</p>	

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Práca a povolanie zamestnanie</p> <p>Vzdelávanie - príprava na výber povolania</p> <p>Kariérne poradenstvo Práca s profesijnými informáciami Písomné materiály uchádzača</p> <p>o zamestnanie Žiadosť o prijatie do zamestnania Motivačný list</p> <p>Prihláška na štúdium Profesijný životopis Vstup na trh práce</p> <p>pracovný pomer pracovná zmluva</p> <p>Samostatná zárobková činnosť</p> <p>Poradenské služby pre začínajúcich podnikateľov Živnostenské podnikanie Zakladanie živnosti</p>	<p>dohoda o brigádnickej práci študenta, živnosť, živnostenský úrad, účtovníctvo,</p>	<p>zdravotné, osobnostné a kvalifikačné predpoklady k voľbe ďalšieho štúdia a profesijnej orientácie Vysvetliť súvislosť medzi dosiahnutým vzdelaním a možnosťami svojho osobného profesijného uplatnenia Vyhľadať informácie o zamestnaní v rôznych typoch médií médií Vypracovať podrobné dokumenty k uchádzaniu sa o prácu, príp. štúdium Posúdiť výhody a riziká podnika- nia vporovnaní so zamestnaním Uviesť, ako postupovať pri založení živnosti</p>		<p>Práca s alternatívnym študijným materiálom Riadený rozhovor Práca s dennou tlačou Práca s médiami</p>		<p>ústna odpoveď</p>
<p>Úloha peňazí a finančných</p>	<p>Výmenný obchod, tovarové peniaze, drahé kovy, platidlo, kovové peniaze, papierové peniaze, hotovostné, bezhotovostné</p>	<p>Rozlíšiť hodnoty eurových</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina upevňovania a prehĺbovania učiva</p>	<p>Práca s internetom</p>	<p>ústne skúšanie</p>	<p>ústna skúšanie</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p><i>inštitúcií</i></p> <p>Peniaze - funkcie a formy</p> <p>Euro v SR</p> <p>Finančné inštitúcie</p> <p>Banky, bankový účet</p> <p>Poisťovne, produkty poisťovní</p> <p>Daňová sústava</p> <p>Dane</p> <p>Daňové úrady</p> <p>Daňové a odvodové povinnosti</p> <p>Upevňovanie učiva</p>	<p>peniaze, depozitné, bankové peniaze, euromince, eurobankovky, ochranné znaky, Európska centrálna banka, komerčné banky, národná banka, guvernér, štátny rozpočet, bankové rezervy, diskontná sadzba, kontokorentný účet, bežný účet</p>	<p>bankoviek a mincí</p> <p>Určiť ochranné znaky euroban-</p> <p>koviek</p> <p>Uviesť úlohu bánk a iných</p> <p>finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov</p> <p>Opísať základné bankové produkty - bežný účet, internetové bankovníctvo</p> <p>Vysvetliť základné typy daní</p> <p>Opísať spôsob podávania daňového priznania z príjmov</p>	<p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Práca s alternatívnym štúdijným materiálom</p> <p>Práca s dennou tlačou</p> <p>Vysvetľovanie</p> <p>Dokazovanie príkladmi</p>	<p>praktické skúšanie</p>	<p>test</p>
---	--	--	--	--	---------------------------	-------------